

Τ.Ε.Ι. ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ
ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ:

**Η ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΣΤΗΝ
ΕΛΛΑΔΑ**

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ: ΖΑΝΝΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΑ: ΦΩΤΟΥ ΑΡΤΑ

Α.Μ.: 12703

Μεσολόγγι 29/05/2009

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

<u>ΕΙΣΑΓΩΓΗ</u>	4
<u>ΠΡΟΛΟΓΟΣ</u>	5
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο</u>	
<u>ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ</u>	7
1.1. Έννοια της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης	7
1.2. Ποιους ενδιαφέρει η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη	9
1.3. Ιστορία της Ε.Κ.Ε. – Πότε και που εμφανίζεται ως ιδέα	10
1.4. Ποιος μπορεί να αξιολογήσει την Ε.Κ.Ε.....	15
1.5. Ε.Κ.Ε. και Κοινωνία Πολιτών	15
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο</u>	
<u>ΟΡΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ</u>	17
2.1. Ορισμοί της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης – από τι επηρεάζεται	17
2.2. Πως ορίζουν και προσδιορίζουν διάφορες χώρες την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη	19
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο</u>	
<u>ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ Ε.Κ.Ε</u>	23
3.1. Βασικές Αρχές της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης.....	23
3.1.α. Βασική Αρχή 1	23
3.1.β. Βασική Αρχή 2	25
3.1.γ. Βασική Αρχή 3	26
3.2. Στόχοι της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης	27
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο</u>	
<u>ΤΟΜΕΙΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ</u>	30
4.1. Συνθήκες στους χώρους εργασίας	30
4.2. Σεβασμός και Προστασία του Περιβάλλοντος.....	33
4.3. Εταιρική ηθική και Εταιρική Διακυβέρνηση	35
4.4. Κοινωνία	35
4.5. Αγορά	37
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο</u>	
<u>ΜΟΡΦΕΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ</u>	44
5.1. Εθελοντισμός και Εταιρικός Εθελοντισμός στην Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη	44
5.2. Χορηγίες από μέρους των επιχειρήσεων στην εφαρμογή της Ε.Κ.Ε	47
5.3. Συνεργασίες από μέρους των επιχειρήσεων στην εφαρμογή της Ε.Κ.Ε	50
5.4. Δωρεές από μέρους των επιχειρήσεων στην εφαρμογή της Ε.Κ.Ε	53
<u>ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο</u>	
<u>ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΚΑΙ Η ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ</u>	55
6.1. Το Ελληνικό Δίκτυο (Corporate Social Responsibility).....	55
6.1.α. Στόχοι του Ελληνικού Δικτύου	56

6.1.β. Αποστολή του Ελληνικού Δικτύου	57
6.2. Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη στην Ελλάδα	58
6.2.α. Επίπεδα εφαρμογής της Ε.Κ.Ε. από τις Ελληνικές επιχειρήσεις	59
6.2.β. Οι Έλληνες καταναλωτές	60
6.2.γ. Προγράμματα της Ε.Κ.Ε. από τις Ελληνικές Επιχειρήσεις	61

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο

<u>ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΑΙ ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ</u>	63
7.1. Η Ευρωπαϊκή Ένωση για τη Ε.Κ.Ε.	63
7.2. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τη Ε.Κ.Ε.	65
7.3. Εργαστήρια για τη Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη	67

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^ο

<u>ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΚΑΙ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ</u>	68
8.1. Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις	68
8.2. Επιχειρηματική Προσέγγιση	71
8.2.α. Πως αντιλαμβάνονται οι επιχειρήσεις την Ε.Κ.Ε.	71
8.2.β. Πως εφαρμόζουν την Ε.Κ.Ε. οι επιχειρήσεις	72
8.2.γ. Παράγοντες που ενδεχομένως λειτουργούν αποτρεπτικά για την εφαρμογή δράσεων Ε.Κ.Ε.	76

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9^ο

<u>ΠΕΔΙΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ Ε.Κ.Ε. ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΙ ΔΗΜΟΣΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ</u>	78
9.1. Πεδία δραστηριότητας της Ε.Κ.Ε.	78
-Αποστολή, Αξίες και Όραμα	78
-Εργασιακό κλίμα	78
--Κοινωνικός Διάλογος.....	79
-Ανθρώπινα Δικαιώματα	80
-Ενασχόληση με τις τοπικές κοινωνίες	81
Ανάπτυξη τοπικών Κοινωνιών	81
-Περιβάλλον.....	82
Αγορά	84
Ηθική	84
9.2. Τρόποι δημοσιοποίησης δράσεων της Ε.Κ.Ε.	85
-Κοινωνικός απολογισμός	85
-Θεματικός Απολογισμός	86
-Κώδικας Δεοντολογίας	86
-Πληροφόρηση μέσω του Διαδικτύου	87
-Διαβούλευση με διάφορους εμπλεκόμενους φορείς	87
-Εσωτερική Επικοινωνία.....	88
-Πρότυπα και Ετικέτες προϊόντων	88
-Βραβεία και εκδηλώσεις	88
-Ενέργειες Marketing συνδεδεμένες με κοινωνικό σκοπό	88
-Δελτία τύπου μέσω Διαδικτύου.....	89

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (Ε.Κ.Ε. – Corporate Social Responsibility) αποτελεί έναν από τους πιο δυναμικούς και πιο απαιτητικούς τομείς δραστηριότητας για τη σύγχρονη επιχείρηση. Υποδηλώνει την ισόρροπη αντιμετώπιση της οικονομικής, κοινωνικής και περιβαλλοντικής επίδρασης της λειτουργίας μιας επιχείρησης και βασίζεται στο τρίπτυχο της οικονομικής ανάπτυξης, της βιωσιμότητας και της κοινωνικής συνοχής.

Η αναγνώριση από τις σύγχρονες κοινωνίες της ανάγκης για ισόρροπη και βιώσιμη ανάπτυξη και των θεμελιωδών αλλαγών που αυτή προϋποθέτει για τον τρόπο που οργανώνονται και λειτουργούν οι επιχειρήσεις, αποτελεί την κύρια αιτία για την ανάπτυξη και διάδοση της ιδέας της Ε.Κ.Ε.

Τα τελευταία χρόνια οι μεγαλύτερες επιχειρήσεις του κόσμου έχουν αρχίσει να απομακρύνονται από τις παραδοσιακές αντιλήψεις που περιόριζαν τον κοινωνικό τους ρόλο απλώς σε ορισμένες δωρεές για κοινωφελείς σκοπούς, σε χορηγίες εκδηλώσεων και σε μέτρα βασικής φροντίδας για τους εργαζόμενους και υιοθετούν σταδιακά μια συστηματική και στρατηγική προσέγγιση της διαχείρισης της Ε.Κ.Ε. τους, τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό περιβάλλον τους. Με αυτή τη μεταστροφή στοχεύουν στην μακροπρόθεσμη αύξηση της απόδοσής τους μέσα από πρακτικές που ικανοποιούν όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, δηλαδή, τα άτομα και τις ομάδες που μπορούν να επηρεάσουν και να επηρεαστούν από τη λειτουργία μιας επιχείρησης. Να προσθέσουμε επίσης ότι οι πολιτικές, οικονομικές και τεχνολογικές εξελίξεις που συνδέονται με την παγκοσμιοποίηση προκαλούν ραγδαίες κοινωνικές αλλαγές με συνέπεια τη ριζική αλλαγή των προσδοκιών της κοινωνίας για το ρόλο των επιχειρήσεων.

Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη αναφέρεται σε όλες τις επιχειρήσεις είτε είναι μικρές είτε είναι μεγάλες, οι δράσεις της μπορούν να εφαρμοστούν από όλες τις επιχειρήσεις και τα οφέλη θα είναι κερδοφόρα, προσφέροντας μια καλή φήμη και εικόνα τους προς την κοινωνία και τον επιχειρηματικό κόσμο.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Σε αυτή την εργασία ασχοληθήκαμε με την μελέτη της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης στην Ελλάδα, σε ευρωπαϊκό επίπεδο και στις επιχειρήσεις. Θέλαμε να δώσουμε μια εικόνα σχετικά με το τι είναι η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, ποιούς ενδιαφέρει και παρέχουμε κάποιες ιστορικές πληροφορίες αναφερόμενοι στο πότε και που εμφανίζεται ως ιδέα. Επίσης ορισμούς και προσδιορισμούς από χώρες, από τι επηρεάζεται και στην συνέχεια παραπέμπουμε τις βασικές αρχές που διέπουν την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη.

Έπειτα αναφερόμαστε στους στόχους της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης για τις επιχειρήσεις οι οποίες εφαρμόζουν δράσεις και στρατηγικές της και θέλουν να επιτύχουν τους σκοπούς τους. Μεγάλο ενδιαφέρον βρίσκουμε στους τομείς από τους οποίους αποτελείται η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (συνθήκες στους χώρους εργασίας, η Προστασία του Περιβάλλοντος, η Εταιρική Ηθική και η Εταιρική Διακυβέρνηση, η Κοινωνία, η Αγορά).

Σε επόμενο κεφάλαιο ασχοληθήκαμε με τις μορφές που μπορεί να πάρει η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη μέσα σε μια επιχείρηση όπως είναι ο εθελοντισμός και ο εταιρικός εθελοντισμός, οι χορηγίες, οι συνεργασίες, οι δωρεές με σκοπό την προσφορά βοήθειας και την δημιουργία καλύτερων σχέσεων με την κοινωνία και με τον επιχειρηματικό τομέα.

Ακολουθεί η αναφορά στο Ελληνικό Δίκτυο για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη το οποίο μπορεί να καλύψει την ενημέρωση και την βοήθεια σε οτιδήποτε αφορά την Ε.Κ.Ε. Εξετάζουμε τη σχέση της με τις ελληνικές επιχειρήσεις, πώς την δέχτηκαν οι Έλληνες καταναλωτές, με ποιό τρόπο την εφάρμοσαν οι επιχειρήσεις και επίσης προγράμματα τα οποία έχουν πραγματοποιηθεί για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει δείξει μεγάλο ενδιαφέρον ως προς την Ε.Κ.Ε. όπως και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Έχουν διεξαχθεί πολλά συνέδρια έχοντας ως θέμα τις πρακτικές και τις δράσεις της Ε.Κ.Ε. με αποτέλεσμα πολλές επιχειρήσεις και οργανώσεις να δείξουν το ενδιαφέρον τους και να προωθήσουν την Ε.Κ.Ε. και προς άλλες επιχειρήσεις.

Σε επόμενο κεφάλαιο αναφέρουμε την σχέση ανάμεσα στις Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις και στην Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη. Πώς την αντιλαμβάνονται, πώς την εφαρμόζουν, προβλήματα που μπορεί να αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις με αποτέλεσμα να δυσκολεύονται στην εφαρμογή των πρακτικών και των δράσεων της Ε.Κ.Ε.

Ακόμη παραθέτουμε και αναλύουμε τα πεδία δραστηριότητας της Ε.Κ.Ε. (αποστολή, αξίες και όραμα, εργασιακό κλίμα, κοινωνικός διάλογος, ανθρώπινα δικαιώματα, ενασχόληση με τις τοπικές κοινωνίες, ανάπτυξη τοπικών κοινωνιών, περιβάλλον, αγορά, ηθική). Επίσης αναφέρουμε και τους τρόπους με τους οποίους δημοσιοποιούνται οι δράσεις της Ε.Κ.Ε. και ενημερώνουν τις επιχειρήσεις (κοινωνικός απολογισμός, θεματικός απολογισμός, κώδικας δεοντολογίας, πληροφόρηση μέσω του διαδικτύου, διαβούλευση με διάφορους εμπλεκόμενους φορείς, εσωτερική επικοινωνία, πρότυπα και ετικέτες προϊόντων, βραβεία και εκδηλώσεις, ενέργειες marketing συνδεδεμένες με κοινωνικό σκοπό, δελτία τύπου μέσω διαδικτύου).

Τέλος, αναφέρουμε τα οφέλη που επέρχονται στις επιχειρήσεις από την άσκηση πρακτικών Ε.Κ.Ε. όπως και τα πλεονεκτήματα από την διαχείριση και ανάπτυξή τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

1.1. Έννοια της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης

Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (Ε.Κ.Ε. CSR - Corporate Social Responsibility) αποτελεί μια ιδεολογική θεωρία, μια πρόταση προς τις επιχειρήσεις να προωθούν δράσεις που όχι μόνο είναι ακίνδυνες, αλλά συγχρόνως και ευεργετικές για την κοινωνία. Στο πλαίσιο αυτό, οι επιχειρήσεις δεν πρέπει να επαναπαύονται στην δημιουργία κέρδους και μόνον, αλλά να αποτελούν αναπόσπαστο και αλληλένδετο κομμάτι της κοινωνίας. Η άποψη αυτή στηρίζεται στο γεγονός ότι, εφόσον οι επιχειρήσεις υπάρχουν σε ένα δυναμικό περιβάλλον, επηρεάζουν αλλά και επηρεάζονται συνεχώς από αναρίθμητους αλλά και εναλλασσόμενους παράγοντες ή ομάδες ανθρώπων, θα πρέπει οι σχέσεις ανάμεσα στις επιχειρήσεις και στις ομάδες αυτές, να αποφέρουν αμοιβαία ευεργετικά αποτελέσματα. Με απλά λόγια, οι επιχειρήσεις από την πλευρά τους οφείλουν να ανταποδώσουν κάτι από τα κέρδη τους πίσω στην κοινωνία.

Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη είναι η εθελοντική δέσμευση των επιχειρήσεων σε στρατηγικές που ενσωματώνουν κοινωνικές και περιβαλλοντικές ανησυχίες. Οι στρατηγικές αυτές εκφράζονται έμπρακτα με σχετικές δράσεις που συμβάλλουν στην βιώσιμη ανάπτυξη, στην κοινωνική αλληλεγγύη και στην διασφάλιση σχέσεων εμπιστοσύνης μεταξύ της επιχείρησης και των εργαζομένων, της τοπικής κοινωνίας, του ευρύτερου κοινωνικού συνόλου καθώς και με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη¹. Τα ενδιαφερόμενα μέρη αποτελούν το περιβάλλον (άμεσο και έμμεσο) το οποίο αλληλεπιδρά με την επιχείρηση και έχει ενδιαφέρον από τις δραστηριότητές της. Ο αγγλικός όρος είναι stakeholders δηλαδή αυτοί που κρατούν – έχουν ενδιαφέρον.

Οι άμεσα ενδιαφερόμενοι σε μια επιχείρηση είναι οι μέτοχοι, οι εργαζόμενοι, οι δανειστές – πιστωτές (τράπεζες).

¹ Βικιπαιδεία, η ελεύθερη εγκυκλοπαίδεια «Ε.Κ.Ε. και ενδιαφερόμενα μέρη», www.Wikipedia.org

Οι έμμεσα ενδιαφερόμενοι είναι το κράτος, οι τοπικές κοινωνίες στις οποίες δραστηριοποιείται μια επιχείρηση, οι ομάδες πίεσης (pressure groups) π.χ. ακτιβιστές, διαδηλωτές κ.α. Η θεωρία των ενδιαφερομένων μερών βοηθάει την επιχείρηση να λάβει υπ' όψιν της όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη (τόσο άμεσα όσο και έμμεσα) και να ξεκινήσει μια ουσιώδη διαδικασία διαλόγου πριν καθορίσει το πρόγραμμα δράσης της όσον αφορά την Ε.Κ.Ε.

Με τον όρο «εταιρική» στην Ε.Κ.Ε. αναφερόμαστε στην κοινωνική και περιβαλλοντική ευθύνη, εννοούμε την ευθύνη και την συμπεριφορά του κάθε οργανισμού στο σύνολό του, επομένως και στο δημόσιο τομέα, ο οποίος πρέπει με την ευρύτερη έννοια να συμπεριφέρεται ως κοινωνικός υπεύθυνος εταίρος και όχι ως εξουσία.

Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη είναι μια έννοια σύγχρονη, εφόσον πριν από λίγα χρόνια άρχισε ουσιαστικά να σχηματίζεται και να εξελίσσεται σε αντικείμενο συζήτησης, τόσο σε επιχειρηματικό, όσο και σε πολιτικό και σε κοινωνικό επίπεδο. Στηρίζεται στο γεγονός ότι κάθε επιχείρηση αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της κοινωνίας μέσα στην οποία δραστηριοποιείται

Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη είναι επίσης μια έννοια αρκετά διαδεδομένη στο εξωτερικό και λιγότερο στην χώρα μας αν και συνεχώς αυξάνεται το ενδιαφέρον όλων των επιχειρήσεων, των οργανώσεων, των φορέων αλλά και του κράτους. Στηρίζεται, γενικά, σε μια αμοιβαία σχέση εξάρτησης μεταξύ επιχειρήσεων και κοινωνίας. Ουσιαστικά αποτελεί μια συστηματική και εθελοντική ενσωμάτωση στην καθημερινή λειτουργία μιας επιχείρησης, διάφορων δραστηριοτήτων με κοινωνικό, περιβαλλοντικό και πολιτιστικό περιεχόμενο.

Ο όρος της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης είναι πολλές φορές δυνατόν να συγχέεται με τον όρο «Κοινωνικό μάρκετινγκ»², διότι και οι δυο όροι έχουν ως πεδίο αναφοράς περιβαλλοντικά και κοινωνικά ζητήματα. Ωστόσο ο όρος «Κοινωνικό μάρκετινγκ» αποτελεί μια υποκατηγορία της Ε.Κ.Ε. και πιο συγκεκριμένα ένα είδος πρωτοβουλίας – προγράμματος της Ε.Κ.Ε. με βασικότερο στόχο την προβολή της κοινωνικής δράσης της επιχείρησης. Η ευρύτερη έννοια της Ε.Κ.Ε. στοχεύει στο να διαμορφώσει το κλίμα μέσα στο οποίο οι επιχειρηματίες θα είναι σεβαστοί όχι μόνο επειδή παράγουν κέρδη

² Βικιπαιδεία, η ελεύθερη εγκυκλοπαίδεια «Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, Κοινωνικό Μάρκετινγκ», www.Wikipedia.org

αλλά και για τη σωστή συνεισφορά τους και την ανταπόκρισή τους στις κοινωνικές προκλήσεις και ευαισθησίες του σήμερα και του αύριο.

1.2. Ποιους ενδιαφέρει η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη

Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη ενδιαφέρει όλους μας³ γιατί αντανάκλα τις βασικές αρχές της κοινωνίας στην οποία ζούμε.

- Ενδιαφέρει τις επιχειρήσεις, είτε μεγάλες είναι είτε μικρές, οι οποίες μέσα από το υπεύθυνο «επιχειρείν» μπορούν να βελτιώσουν την οικονομική, περιβαλλοντική και κοινωνική τους αποτελεσματικότητα, βραχυπρόθεσμα αλλά και μακροπρόθεσμα.
- Ενδιαφέρει τους εργαζομένους, γιατί διασφαλίζει ένα εργασιακό περιβάλλον δημιουργικό και ανταποδοτικό.
- Ενδιαφέρει τους καταναλωτές, οι οποίοι όλο και περισσότερο ενδιαφέρονται για την ποιότητα και όλα όσα αφορούν τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που αγοράζουν.
- Ενδιαφέρει τις τοπικές κοινωνίες, οι οποίες θέλουν να γνωρίζουν ότι συνυπάρχουν με επιχειρήσεις και μοιράζονται τις ίδιες αξίες και προβληματισμούς.
- Ενδιαφέρει τους επενδυτές, οι οποίοι πιστεύουν ότι η υπεύθυνη επιχειρηματική συμπεριφορά στηρίζει τις επιχειρήσεις μακροπρόθεσμα και χρειάζεται ενθάρρυνση.
- Ενδιαφέρει όλους τους ανθρώπους, όπου κι αν ζουν, οι οποίοι προσδοκούν από τις εταιρείες που εδρεύουν στην Ευρώπη να συμπεριφέρονται σύμφωνα με τις Ευρωπαϊκές αξίες και αρχές όπου κι αν λειτουργούν.
- Τέλος, ενδιαφέρει τα παιδιά μας και τις μελλοντικές γενεές, οι οποίες απαιτούν να ζήσουν σε ένα κόσμο που σέβεται τους ανθρώπους και τη φύση.

³ Ελληνικό Δίκτυο για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, έντυπο: «Έρευνα για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη στις Μικρομεσαίες επιχειρήσεις, Συνοπτική παρουσίαση», Οκτώβριος 2007, www.csrhellas.gr

1.3. Ιστορία της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης – Πότε και πού εμφανίζεται ως ιδέα

Η κοινωνική δράση των εταιρειών⁴, των επιχειρήσεων και των οργανώσεων γενικότερα δεν είναι καινοφανής. Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη δίνει τα πρώτα της δείγματα σχεδόν από τα πρώτα χρόνια μετά την Βιομηχανική Επανάσταση και περίπου ταυτόχρονα με τις κινητοποιήσεις του εργατικού κινήματος όπου υπήρχαν μεγάλες ανησυχίες των πολιτών, των καταναλωτών, των δημοσίων αρχών και των επενδυτών σε μεγάλη κλίμακα σχετικά με τις εξελίξεις. Επίσης τα κοινωνικά κριτήρια που επηρέαζαν όλο και περισσότερο τις επενδυτικές αποφάσεις των ατόμων και των φορέων, τόσο των καταναλωτών όσο και των επενδυτών, η αυξημένη ανησυχία για τις ζημιές που είχε προκαλέσει η οικονομική δραστηριότητα στο περιβάλλον και συνεχίζει ακόμα και σε μεγαλύτερο βαθμό και σήμερα, η διαφάνεια στις επιχειρηματικές δραστηριότητες που επήλθε με την επανάσταση στις επικοινωνίες και στις σύγχρονες τεχνολογίες της πληροφορίας και των επικοινωνιών έκαναν ακόμη πιο έντονη την ανάγκη για εύρεση λύσεων όλων αυτών των προβλημάτων.

Μπορούμε, λοιπόν, να καταλάβουμε ότι η Ε.Κ.Ε. σχετίζεται με τις κοινωνικές συνθήκες που επικρατούν κατά χρονικές περιόδους, όπου, ή παρατηρείται κοινωνική έξαρση ή ύφεση. Κυρίως την τελευταία δεκαετία, με την διαμόρφωση της παγκοσμιοποίησης και την απορρύθμιση των αγορών, οι ταχύτατες εξελίξεις στις τεχνολογίες της επικοινωνίας, ο πλουραλισμός στην πληροφόρηση, η αύξηση της επιρροής των καταναλωτών, η ενδυνάμωση του ρόλου των μη κυβερνητικών οργανισμών και παράλληλα η αποδυνάμωση του παραδοσιακού ρόλου του κράτους, όλοι αυτοί οι αλληλοσυνδεδεμένοι παράγοντες διαμορφώνουν το νέο κοινωνικο-πολιτικό πλαίσιο που οδηγεί τις επιχειρήσεις στην επαναδιαπραγμάτευση της θέσης και των ευθυνών τους στην κοινωνία.

⁴ Η Κοινωνική Εταιρική Ευθύνη, ΔΡΑΣΗ, Ιούλιος-Αύγουστος 2003, www.disabled.gr

Η ιδέα της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης δημιουργήθηκε στις ΗΠΑ. Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα, οι αμερικανικές επιχειρήσεις έγιναν στόχοι κοινωνικών επιθέσεων, κάτι το οποίο συνδέεται ευθέως με το μεγάλο τους μέγεθος, τις αντικοινωνικές πρακτικές τους και βέβαια η οικονομική κρίση, που οδήγησε στην εξαθλίωση μεγάλες μάζες του πληθυσμού.

Η λαϊκή βούληση⁵ βρήκε την έκφρασή της στο νομοθετικό σώμα, το οποίο, προκειμένου να προστατέψει τους πολίτες από την εκμετάλλευση και την καταπάτηση των δικαιωμάτων τους από επιχειρήσεις οι οποίες ως σκοπό θα έχουν μόνο το κέρδος, ξεκίνησε να θεσμοθετεί κανόνες antitrust και να εισάγει στην νομοθεσία της την έννοια της προστασίας του πολίτη. Τα στελέχη των επιχειρήσεων προκειμένου να αντιμετωπίσουν την κοινωνική κατακραυγή κατέληξαν στο συμπέρασμα πως η μόνη λύση ήταν η «επένδυση» χρημάτων σε κοινωνικούς σκοπούς, με τέτοιο τρόπο ο οποίος εκείνη τη στιγμή εντασσόταν σχεδόν απόλυτα στον ορισμό της φιλανθρωπίας. Έπειτα από αυτό ακολούθησε και η ανάγκη διανομής κοινωνικού μερίσματος.

Όλα αυτά οδηγούν στη δημιουργία δύο γενικών και σημαντικών αρχών⁶ στις επιχειρήσεις και στην κοινωνία ολόκληρη. Η πρώτη αρχή αναφέρεται στην **αγαθοεργία** (charity principle) σύμφωνα με την οποία η επιχείρηση έχει καθήκον να παρέχει εθελοντική βοήθεια και υποστήριξη σε άτομα και σε κοινωνικές ομάδες που βρίσκονται σε δυσμενή θέση, καθώς και σε οργανισμούς που παρέχουν κοινωνικές υπηρεσίες. Την ίδια εποχή αναπτύσσονται και εθελοντικές δράσεις με σκοπό να προωθηθεί το κοινωνικό συμφέρον, όπως είναι τα ιδρύματα φιλανθρωπίας για επιχειρήσεις. Έχουμε, λοιπόν, και την δεύτερη **αρχή της διαχείρισης** (stewardship principle) η οποία αναφέρεται στην δράση των στελεχών που στοχεύουν στο ευρύτερο κοινωνικό συμφέρον και που επηρεάζονται από διαχειριστικές αποφάσεις.

Οι επιχειρηματικές αποφάσεις λαμβάνονται πλέον σύμφωνα με το κοινωνικό συμφέρον με αποτέλεσμα την αύξηση αλληλεξάρτησης με την κοινωνία και τελικά την όλο και πιο ενεργό συμμετοχή των μετόχων στην λήψη αποφάσεων. Το θέμα αρχίζει να παίρνει πιο οριστική μορφή στη

⁵ Ιστορία: Από την φιλανθρωπία στο κοινωνικό μέρισμα, Δημ. Γλίστρας, δημοσίευση 02/06/2006 www.euro2day.gr

⁶ «στο ίδιο»

δεκαετία του 1970. Τότε η Επιτροπή Οικονομικής Ανάπτυξης⁷ (Committee for Economy Development), ο οργανισμός ο οποίος αποτελούνταν περίπου από 200 επιχειρηματίες και ακαδημαϊκούς, εξέδωσε ένα κείμενο με τίτλο “The social Responsibility of Business Corporation”, στο οποίο παρουσιάζονταν δύο λόγοι που υποστήριζαν την ανάγκη ύπαρξης Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης: αφενός το μεταβαλλόμενο «κοινωνικό συμβόλαιο» (social contract) και αφετέρου το «πεφωτισμένο προσωπικό συμφέρον» (enlightened self-interest).

Η έννοια του κοινωνικού συμβολαίου⁸ είναι γνωστή από τον 18^ο αιώνα, αναφέρεται σε ένα σύνολο απόψεων, που θεωρούν ως απαραίτητο συνεκτικό δεσμό και γενικότερα λειτουργική βάση της κοινωνίας και του κράτους τη σύναψη και τήρηση συμφωνίας μεταξύ των ανθρώπων, για την ισότιμη ανάληψη ή επιμερισμό κοινωνικών υποχρεώσεων και δικαιωμάτων, για την καθιέρωση ρυθμιστικών κανόνων της ανθρώπινης συμβίωσης και συνεργασίας.

Σχετικά με την έννοια του πεφωτισμένου κοινωνικού συμβολαίου⁹, η επιχείρηση ορθώς θεωρείται αναπόσπαστο μέρος της κοινωνίας αφού από αυτή αντλεί εργαζομένους, πελάτες και επομένως πόρους. Αν λοιπόν απορρίψει οποιονδήποτε βαθμό ευθύνης (έστω περιορισμένο), μπορεί τελικά τα συμφέροντά της να πληγούν από μπόϊκοτάζ των καταναλωτών, αρνητική διαφήμιση, από την απομείωση της κοινωνικής ευμάρειας ή ακόμα και από νομοθετικές πρωτοβουλίες.

Η συνέχεια ήταν όλο και λιγότερο θεωρητική αφού όλο και συχνότερα ο όρος της Ε.Κ.Ε. έκανε την εμφάνισή του στις αποφάσεις ή τις γνωμοδοτήσεις διεθνών παραγόντων της επιχειρηματικής της κοινωνικής ζωής.

Η αναθεώρηση των “Γενικών Αρχών του ΟΟΣΑ για τη λειτουργία των Πολυεθνικών Επιχειρήσεων”¹⁰ που κυκλοφόρησαν για πρώτη φορά το 1976 περιείχε αναφορές σε εθελοντικές αρχές υπεύθυνης συμπεριφοράς, ρύθμιζε εργασιακά ζητήματα και μπορεί να θεωρηθεί ως μια πρώτη ανεπίσημη παραδοχή ότι η Ε.Κ.Ε. ήρθε για να μείνει. Επίσης το 1999 γίνεται ξανά αναφορά στην Ε.Κ.Ε. όπου επικρατούσε ένα κλίμα έντασης σχετικά με την

⁷ Έντυπο «Οδηγός Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης», www.mlsi.gov

⁸ Έντυπο: «Κοινωνικό Συμβόλαιο», www.politikokafeneio.com

⁹ «Ο ρόλος των Επιχειρήσεων στην Κοινωνία», www.koinoniapoliton.gr

¹⁰ Έντυπο «Οδηγός Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης», www.mlsi.gov

παγκοσμιοποίηση και τη διεθνή επιχειρηματικότητα καθώς οι φωνές ενάντια σε αυτά είχαν αυξηθεί δραματικά.

Το Οικουμενικό Σύμφωνο των Ηνωμένων Εθνών δημιουργήθηκε και τέθηκε σε εφαρμογή με πρωτοβουλία του Γενικού Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών, Κόφι Ανάν. Το σύμφωνο αναζητά την προαγωγή του εταιρικού πολίτη (corporate citizenship), ώστε να συμμετέχει η επιχείρηση στην επίλυση των προκλήσεων της παγκοσμιοποίησης. Οι επιχειρήσεις κλήθηκαν να υιοθετήσουν εθελοντικά ένα σύνολο δέκα αρχών που αφορούσαν στη διαφθορά, στα ανθρώπινα δικαιώματα, στις εργασιακές ελευθερίες και στην προστασία του περιβάλλοντος.

Τον Μάρτιο της ίδιας χρονιάς, η πολυσυζητημένη Σύνοδος της Λισσαβόνας, στη διακήρυξή της για τους ευρωπαϊκούς στόχους έως το 2010, περιέλαβε αναφορά για την Ε.Κ.Ε. Το 2001, η «Πράσινη Βίβλος» της Ε.Ε. όρισε την Ε.Κ.Ε. ως «έννοια σύμφωνα με την οποία οι εταιρείες ενσωματώνουν σε εθελοντική βάση κοινωνικές και περιβαλλοντικές ανησυχίες στις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες και στις επαφές τους με άλλα ενδιαφερόμενα μέρη».

Τον Ιούλιο του 2002¹¹ και σε συνέχεια του διαλόγου που ξεκίνησε με την Πράσινη Βίβλο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υιοθετούσε την Ανακοίνωση «Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη: μια συνεισφορά των επιχειρήσεων στην βιώσιμη ανάπτυξη». Σχεδόν παράλληλα, θεσμοθετήθηκε και το forum της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με το θέμα αυτό (CSR Multistakeholder Forum). Σκοπό του είχε την προώθηση της καινοτομίας, της διαφάνειας και της σύγκλισης των πρακτικών και των εργαλείων της Ε.Κ.Ε. μέσω:

1. Της ανταλλαγής εμπειρίας και «καλών πρακτικών» μεταξύ των φορέων της Ε.Ε.,
2. Της συγκέντρωσης των υπάρχοντων πρωτοβουλιών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της προσέγγισής της με κατευθυντήριες αρχές, και
3. Της διερεύνησης των πεδίων που απαιτούν συμπληρωματική δράση.

¹¹ Ιστορία: Από την φιλανθρωπία στο κοινωνικό μέρισμα, Δημ. Γλίστρας, δημοσίευση 02/06/2006, www.euro2day.gr.

Στο πλαίσιο αυτό, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με πρωτοβουλία των Επιτρόπων κ. Verheygen Spidla, στις αρχές του 2006, έκανε μια νέα αρχή στην κατεύθυνση της συνεννόησης και της συνεργασίας μεταξύ αυτής και των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων, αναγνωρίζοντας ότι διαδραματίζουν πρωταρχικό ρόλο στο θέμα της Ε.Κ.Ε.

Η συνεργασία με την μορφή ευρωπαϊκής «συμμαχίας» για την Ε.Κ.Ε., προσαρτάται ως παράρτημα στην ανακοίνωση που εξέδωσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή “Implementing the partnership for Growth and Jobs: Making Europe a role of excellence on Corporate Social Responsibility”, στις 22 Μαρτίου 2006. Η νέα αυτή «συμμαχία» έχει ανοιχτό χαρακτήρα και όλες οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις καλούνται να εκφράσουν εθελοντικά την στήριξή τους.

Επίσης σε διεθνές επίπεδο δραστηριοποιούνται πολλοί φορείς¹² επιχειρώντας να ενισχύσουν και να καταγράψουν τα θέματα της Ε.Κ.Ε. Στους πιο σημαντικούς συγκαταλέγεται το World Business Council for Sustainable Development (WBCSD), συνασπισμός 175 επιχειρήσεων τις οποίες ενώνει η κοινή δέσμευση προς την βιώσιμη ανάπτυξη, λαμβάνοντας υπόψη και την κοινωνική πρόοδο.

Εξάλλου, τα Ευρωπαϊκά Δίκτυα για την Ε.Κ.Ε., ανάμεσα στα οποία και το Ελληνικό, φτάνουν σχεδόν τα 20, ενώ στους διεθνείς οργανισμούς με δράσεις Ε.Κ.Ε. πρέπει να αναφερθούν ακόμα το unice, το Eurocommerce και βεβαίως το CSR Europe και το Business for Social Responsibility, με τον εξυπηρετικό δικτυακό τρόπο.

¹²

«στο ίδιο»

1.4. Ποιος μπορεί να αξιολογήσει την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη;

Οι εκπρόσωποι των επιχειρήσεων και οι διαμορφωτές κοινής γνώμης¹³ δεν εναποθέτουν την αρμοδιότητα αξιολόγησης των ενεργειών εταιρικής ευθύνης σε έναν και μόνο φορέα. Πιστεύουν ότι η συνεργασία ανάμεσα στο κράτος, τους μη κυβερνητικούς οργανισμούς, τα μέσα ενημέρωσης αλλά και τους καταναλωτές θα δώσει πιο αξιόπιστα αποτελέσματα.

Έως σήμερα, οι επιμέρους εμπλεκόμενοι φορείς δεν έχουν διαμορφώσει ένα πλαίσιο συνεργασίας. Διαφαίνεται η ανάγκη για τη σύσταση ενός ανεξάρτητου φορέα που θα διαμορφώσει κριτήρια αξιολόγησης, αποδεκτά από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς και θα επιτύχει συγκερασμό απόψεων ως προς το περιεχόμενο της Ε.Κ.Ε.

1.5. Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και Κοινωνία των Πολιτών

Η έννοια της Ε.Κ.Ε. είναι άμεσα συνυφασμένη με την έννοια της κοινωνίας των πολιτών καθώς συντελεί στην διαμόρφωση ενός νέου προτύπου, την εταιρεία-πολίτη.

Σύμφωνα με τον Αναλυτή¹⁴: «Δεδομένου ότι μέσω της Ε.Κ.Ε. οι επιχειρήσεις μπορούν να συμβάλλουν στην βιώσιμη ανάπτυξη, η Πολιτεία μπορεί να παίξει σημαντικό ρόλο στην υποστήριξη αυτής της δυνατότητας. Η υποστήριξη μπορεί να έχει την μορφή κατάλληλων εμπορικών και αναπτυξιακών πολιτικών και διεθνών συμφωνιών που θα εμπεριέχουν και την Ε.Κ.Ε., αναγνώρισης του ρόλου των επιχειρήσεων και της συμβολής τους στην προώθηση της Ε.Κ.Ε. και σε συνεργασία με άλλους ενδιαφερόμενους, να αξιολογούν και να ενισχύουν τον ρόλο τους στην επαύξηση της γνώσης, στην παροχή πληροφοριών, προώθηση και υποστήριξη της ανάληψης, ανάπτυξης αποτελεσματικών δράσεων Ε.Κ.Ε. και την ανάπτυξη περιβαλλοντικών και κοινωνικά υπεύθυνων προϊόντων και υπηρεσιών. Μπορεί ακόμη να έχει μορφή υπολογισμού και αιτιολόγησης στο πώς να χρησιμοποιούνται τα δημόσια κεφάλαια με τον καλύτερο και αποτελεσματικό τρόπο, λαμβάνοντας υπόψη περιβαλλοντικές, κοινωνικές και οικονομικές

¹³ Ελληνικό Δίκτυο για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, έντυπο: «η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη στην Ελλάδα, θέματα και προοπτικές», www.csrhellas.gr

¹⁴ Επιστημονικό Μάρκετινγκ, «Το βήμα της Ε.Κ.Ε.», Αναλυτής, Ιούνιος 2007, www.morax.gr

σκέψεις, διερεύνησης των πρακτικών τους, γνώσης του κοινωνικού, περιβαλλοντικού και οικονομικού αντίκτυπού τους και τη διάδοση καλών πρακτικών στο ρόλο τους ως εργοδότες ή καταναλωτές, διασφάλισης τόσο του νομικού πλαισίου όσο και των κατάλληλων οικονομικών και κοινωνικών συνθηκών που θα επιτρέπουν στις επιχειρήσεις που θέλουν να εμβαθύνουν στο θέμα της Ε.Κ.Ε. να επωφεληθούν από αυτό.»

Επίσης μπορούμε να συμπληρώσουμε ότι θα ήταν καλή η δημιουργία συνεργιών μεταξύ του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα σχετικά με το θέμα της Ε.Κ.Ε. και επίσης να αναπτυχθούν πολιτικές οι οποίες θα ενθαρρύνουν τις συνέργειες αυτές μέσα σε ένα πλαίσιο ισορροπίας με εθελοντικές προσεγγίσεις και εμπορικά κίνητρα. Επίσης μια καλή οργάνωση τακτικών συναντήσεων μεταξύ πολιτείας και επιχειρήσεων προκειμένου να μπορέσει κάθε μέρος να κατανοήσει το ρόλο του άλλου μέρους στην προώθηση της κοινωνικής συνοχής, επένδυσης σε έρευνες σχετικά με επιτυχημένα μοντέλα συνεργιών μεταξύ επιχειρήσεων, κυβερνήσεων και κοινοτήτων, καθώς και ενσωμάτωσης κοινωνικών και περιβαλλοντικών κριτηρίων στις προμήθειες του δημόσιου τομέα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

ΟΡΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ

2.1. Ορισμοί της Ε.Κ.Ε. - από τι επηρεάζεται

Έχουν δοθεί κατά καιρούς διάφοροι ορισμοί για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, παρά την ευρεία χρήση του όρου όμως, δεν έχει αποδοθεί ακόμη ένας ορισμός ο οποίος να είναι ευρέως αποδεκτός σε διεθνές επίπεδο. Αυτό βέβαια μπορούμε να το κατανοήσουμε λόγω της ποικιλομορφίας που επικρατεί στις διαφορετικές τοπικές κοινωνίες. Η ζωή των ανθρώπων κάθε χώρας, κάθε κοινωνίας, κάθε πολιτισμού διαφέρει με αποτέλεσμα να διαφέρουν οι προτεραιότητες αλλά και τα προβλήματα που ανακύπτουν. Μερικοί ορισμοί από αυτούς που έχουν αποδοθεί από διάφορους φορείς είναι οι παρακάτω:

Το 1972 ο D. Votaw¹⁵ έγραψε: «Η Ε.Κ.Ε. σημαίνει κάτι, μα όχι πάντα το ίδιο για όλους. Για κάποιους η Ε.Κ.Ε. φέρνει την ιδέα της νόμιμης υπευθυνότητας ή υποχρέωσης. Για άλλους σημαίνει κοινωνικά υπεύθυνη συμπεριφορά υπό την έννοια της ηθικής. Ακόμη, για άλλους, το νόημα που μεταφέρει ο όρος είναι εκείνο της υπευθυνότητας για κάτι, με αιτιώδη τρόπο. Πολύ απλά εξισώνουν την Ε.Κ.Ε. με την συνεισφορά για φιλανθρωπικούς σκοπούς. Μερικοί πιστεύουν ότι σημαίνει κοινωνική ευσυνειδησία. Πολλοί από εκείνους που την υποστηρίζουν πιο ένθερμα, την βλέπουν σαν απλό συνώνυμο της νομιμότητας υπό το πλαίσιο της ιδιοκτησίας, της ορθότητας και εγκυρότητας. Αρκετοί την θεωρούν σαν ένα είδος θεματοφύλακα με καθήκον να επιβάλλει υψηλότερα standards συμπεριφοράς περισσότερο σε επιχειρηματίες, παρά σε πολίτες γενικά.»

Σύμφωνα με τους stakeholders¹⁶ (ενδιαφερόμενα μέρη): «Ως Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη εννοούμε την ηθική συμπεριφορά μιας επιχείρησης στις σχέσεις της με την κοινωνία. Ειδικότερα, αυτό σημαίνει τις υπεύθυνες ενέργειες της διοίκησής της κατά τις σχέσεις της με άλλα ενδιαφερόμενα μέρη».

¹⁵ «Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη – Corporate Social Responsibility», www.csreurope.com

¹⁶ Ελληνικό Δίκτυο για την Ε.Κ.Ε., Παπαδόπουλος, Τι είναι Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, www.csrhellas.gr

Το Ελληνικό Δίκτυο για την Ε.Κ.Ε. έχει υιοθετήσει τον ακόλουθο ορισμό: «Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη είναι η οικειοθελής δέσμευση των επιχειρήσεων για ένταξη στις επιχειρηματικές τους πρακτικές κοινωνικών και περιβαλλοντικών δράσεων, που είναι πέρα από όσα επιβάλλονται από την νομοθεσία και έχουν σχέση με όλους όσοι άμεσα ή έμμεσα επηρεάζονται από τις δραστηριότητές τους (εργαζόμενοι, μέτοχοι, συνεργάτες, προμηθευτές, επενδυτές, καταναλωτές, κοινότητες μέσα στις οποίες είναι δραστηριοποιημένες κλπ.)».

Σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης ο ορισμός που αναγράφεται στην Πράσινη Βίβλο¹⁷ (2001) είναι ο εξής: «Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη είναι η έννοια σύμφωνα με την οποία οι επιχειρήσεις ενσωματώνουν σε εθελοντική βάση κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς προβληματισμούς στις επιχειρηματικές τους δραστηριότητες και στις επαφές τους με άλλα ενδιαφερόμενα μέρη».

Σύμφωνα με το WBCSD Stakeholder Dialogue on CSR, The Netherlands¹⁸, 1998: «Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη είναι η διαρκής δέσμευση των επιχειρήσεων για ηθική συμπεριφορά και συμβολή στην οικονομική ανάπτυξη με ταυτόχρονη βελτίωση της ποιότητας ζωής τόσο του εργατικού τους δυναμικού και των οικογενειών τους καθώς επίσης και των τοπικών κοινοτήτων και της κοινωνίας γενικότερα.

¹⁹«Η ιδέα της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης έχει σχέση με τον τρόπο που μια εταιρία εφαρμόζει την έννοια της βιώσιμης ανάπτυξης, η οποία στηρίζεται σε τρεις πυλώνες: τον οικονομικό, τον κοινωνικό και τον περιβαλλοντικό. Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη υποδηλώνει ότι μια εταιρία ασχολείται σοβαρά όχι μόνο με την αποδοτικότητα και ανάπτυξή της, αλλά και τον κοινωνικό και περιβαλλοντικό αντίκτυπό της. Πρέπει επίσης να δίνει ιδιαίτερη προσοχή στους εκφραζόμενους προβληματισμούς των ενδιαφερόμενων μερών της: εργαζομένων, μετόχων, πελατών, προμηθευτών και της κοινωνίας γενικότερα». (Novethic)

¹⁷ Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 18/7/2001, Πράσινο Βιβλίο, «Πρόωθηση ενός ευρωπαϊκού πλαισίου για την εταιρική κοινωνική ευθύνη», www.euro-info.gr

¹⁸ Ελληνικό Δίκτυο για την Ε.Κ.Ε., Παπαδόπουλος, Τι είναι Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, www.csrhellas.gr

¹⁹ «στο ίδιο»

2.2. Πως ορίζουν και πως προσδιορίζουν διάφορες χώρες την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη

Σύμφωνα με τον ορισμό που δόθηκε στην Ολλανδία²⁰: “ Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη είναι η δέσμευση της ηγεσίας μιας επιχείρησης για θεμελιώδεις αξίες και αναγνώριση των τοπικών και πολιτιστικών διαφορών κατά την εφαρμογή παγκόσμιων πολιτικών. Είναι η υιοθέτηση εκ μέρους των επιχειρήσεων της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και των εργασιακών δικαιωμάτων του Διεθνούς Γραφείου Εργασίας” .

Για τις ΗΠΑ²¹: «ΕΚΕ σημαίνει να αναλαμβάνεις προσωπική ευθύνη για τις πράξεις σου και τις συνέπειες που έχουν αυτές στην κοινωνία. Εταιρείες και εργαζόμενοι οφείλουν να περάσουν μια φάση προσωπικής αλλαγής, να επανεξετάσουν τους ρόλους και τις ευθύνες τους και να ενισχύσουν την ικανότητα ανάληψης ευθύνης».

Για τη ΒΡΑΖΙΛΙΑ²²: «ΕΚΕ σημαίνει δέσμευση να αγωνιστείς για την καλύτερη οικονομική ανάπτυξη της κοινότητας, να σέβεσαι τους εργαζομένους και να βελτιώνεις τις ικανότητές τους, να προστατεύεις το περιβάλλον και να συμβάλλεις στη δημιουργία των πλαισίων μέσα στα οποία μπορεί να ευημερήσει μια ηθική επιχείρηση».

Για την ΤΑΪΒΑΝ²³: «ΕΚΕ είναι η συμβολή στην ανάπτυξη του φυσικού και ανθρώπινου κεφαλαίου, παράλληλα με την επίτευξη της κερδοφορίας».

ΦΙΛΙΠΠΙΝΕΣ: «ΕΚΕ σημαίνει ότι οι εταιρείες προσφέρουν τις υπηρεσίες τους στην κοινωνία».

Για την ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ²⁴: «ΕΚΕ σημαίνει ικανότητα των επιχειρήσεων να ανταποκρίνονται στις τοπικές προκλήσεις. Ξεκινάει με την ανάπτυξη καλών σχέσεων με τους γείτονες. Οι εταιρείες οφείλουν να δεσμευτούν για τη

²⁰ Ελληνικό Δίκτυο για την Ε.Κ.Ε. , Παπαδόπουλος, Τι είναι Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, www.csrhellas.gr

²¹ Επικαιρότητα, “Η λογική της καλής επιχειρηματικότητας” των Richard Tinto και Phil Watts, Royal Dutch/Shell Group , 15-16-17 Μαΐου 2009, Έκθεση για την Αναπηρία «Αυτονομία», www.disabled.gr

²² «στο ίδιο»

²³ «στο ίδιο»

²⁴ «στο ίδιο»

συμβολή τους στην εκπαίδευση, τον σεβασμό τους στα δικαιώματα των εργαζομένων, τη δυνατότητά τους να δημιουργούν, και την ικανότητα να παρέχουν ασφάλεια στην εργασία. ΕΚΕ είναι να δίνεις ώθηση στην οικονομική ανάπτυξη μιας κοινωνίας».

Για την ΤΑΪΛΑΝΔΗ²⁵: «Η ΕΚΕ έχει σημασία για τις τοπικές κοινωνίες μόνο όταν συνοδεύεται από έργα».

Για την ΓΚΑΝΑ²⁶: «ΕΚΕ σημαίνει ικανότητα να δημιουργείς συνθήκες για βιώσιμους πόρους. Σέβεται τις πολιτιστικές διαφορές και αντλεί επιχειρηματικές ευκαιρίες μέσα από τη βελτίωση των προσόντων των εργαζομένων, της κοινότητας και της κυβέρνησης».

“Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη σημαίνει να προσπαθείς να ανταποκριθείς στις ανάγκες του κόσμου”

Ο παραπάνω ορισμός καταγράφηκε το 1998 για την πρώτη συνάντηση διαλόγου που έγινε στην Ολλανδία. Σύμφωνα με έρευνα που έγινε κάθε χώρα έδωσε την δική της άποψη σχετικά με την Ε.Κ.Ε.:

Στην **Ταϊβάν** θεώρησαν ότι ο ορισμός θα έπρεπε να εμπεριέχει τα οφέλη για τις επόμενες γενιές και περιβαλλοντικές ανησυχίες σχετικά με καταστροφές, αποφυγή και επανόρθωση.

Στις **ΗΠΑ** οι άνθρωποι θεώρησαν καλύτερο να δοθεί μεγαλύτερη έμφαση στο ρόλο του ατόμου και να δειχθεί η ανάγκη για μεγαλύτερη διαφάνεια. Επίσης πιστεύουν ότι ο όρος «οικονομική ανάπτυξη» δεν συνεπάγεται ότι περιλαμβάνει την ευρύτητα του οικονομικού ρόλου που παίζει η επιχειρηματικότητα στην κοινωνία.

Στην **Γκάνα** είπαν ότι ο ρόλος θα πρέπει να περιλαμβάνει τα εξής:

- Μια συνολική αντίληψη σεβασμού των τοπικών πολιτισμών
- Η δημιουργία υποδομών να αφήνει πίσω της θετικά αποτελέσματα
- Εξουσιοδότηση και ιδιοκτησία
- Εκπαίδευση των εργαζομένων και δυνατότητες για τις τοπικές κοινωνίες ώστε να γίνουν αυτόνομες.

²⁵ Επικαιρότητα, “Η λογική της καλής επιχειρηματικότητας” των Richard Tinto και Phil Watts, Royal Dutch/Shell Group, 15-16-17 Μαΐου 2009, Έκθεση για την Αναπηρία «Αυτονομία», www.disabled.gr

²⁶ «στο ίδιο»

- Συμπλήρωση των κενών εκεί που η κυβέρνηση δεν τα καταφέρνει
- Παροχή πρόσβασης σε πληροφορίες
- Συνεργασίες, γιατί η Ε.Κ.Ε. δεν αναπτύσσεται στο κενό.

Στην **Ταϊλάνδη** οι συμμετέχοντες θεωρούν ότι ο ορισμός θα πρέπει να περιλαμβάνει:

- Την έννοια ότι όσο μεγαλύτερη είναι η εταιρεία τόσο αυξάνεται η υποχρέωσή της απέναντι στην κοινωνία
- Την σημασία της περιβαλλοντικής ανακούφισης και αποτροπής
- Την ανάγκη διαφάνειας
- Την σημασία της καταναλωτικής προστασίας
- Την συνειδητοποίηση και την αλλαγή της νοοτροπίας των ανθρώπων απέναντι στο περιβάλλον, την συνάφεια με ζητήματα που αφορούν τη νεολαία και την ισότητα των δύο φύλων.

Στις **Φιλιππίνες** προτάθηκε ότι θα πρέπει να δοθεί σημασία στον καθορισμό των πραγματικών αναγκών των ενδιαφερομένων, τον ορισμό της ηθικής συμπεριφοράς, στις συνεργασίες και τέλος στο ρόλο του οραματιστή και ηγέτη.

Στη **Βραζιλία** τονίστηκε ότι όλες οι επιχειρήσεις, οι κοινότητες και οι ενδιαφερόμενοι είναι υπεύθυνοι για τη βιώσιμη ανάπτυξη και επίσης ότι οι επιχειρήσεις θα πρέπει να υιοθετήσουν υψηλά ηθικά standards τόσο σε ότι αφορά τις εσωτερικές τους λειτουργίες όσο και ως προς την ευρύτερη κοινωνία.

Στην **Αργεντινή** οι συμμετέχοντες θεώρησαν ότι η Ε.Κ.Ε. θα πρέπει να δώσει βάρος στο βαθμό δέσμευσης των εταιρειών και στην βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη. Επίσης τονίστηκε ότι η συμμετοχή των εμπλεκόμενων με τις δραστηριότητες της επιχείρησης είναι επιβεβλημένη.

Μπορούμε, λοιπόν, συμπερασματικά να δώσουμε έναν δικό μας ορισμό: «Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη είναι η δέσμευση των επιχειρήσεων να μπορούν να συμβάλλουν στην βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη και σε

συνεργασία με τους υπαλλήλους, τις οικογένειές τους, τις τοπικές κοινότητες και την κοινωνία γενικότερα, να βελτιώσουν την ποιότητα ζωής».

Σύμφωνα με τους ορισμούς που έχουμε αναφέρει και τον τρόπο που κάθε χώρα αντιλαμβάνεται την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη παρατηρούμε ότι παρόλο που είναι διαφορετικοί μπορούν να διακριθούν σε ορισμένα κοινά σημεία. Το πιο βασικό χαρακτηριστικό είναι η έμφαση που αποδίδεται στην εκούσια φύση, δηλαδή την εθελοντική προσφορά, των δράσεων Ε.Κ.Ε. από την πλευρά των επιχειρήσεων. Η κοινωνική υπευθυνότητα δεν περιορίζεται στην αυστηρή τήρηση των νόμων, αλλά επεκτείνεται στην υιοθέτηση πρακτικών οι οποίες εστιάζουν στο ανθρώπινο δυναμικό, το περιβάλλον και το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ

3.1. Βασικές αρχές της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης

Η Ε.Κ.Ε. είναι απαραίτητη για την μακροπρόθεσμη ευημερία των εταιρειών, καθώς τους παρέχει την δυνατότητα να επιδείξουν το ανθρωπινό πρόσωπο τους. Αποτελεί ζωτικό κρίκο ανάμεσα στην κοινωνία γενικότερα αλλά και στις κοινότητες μέσα στις οποίες λειτουργούν και αναπτύσσονται αυτές οι επιχειρήσεις.

Μπορούμε να πούμε ότι πρέπει να δίνουμε μεγάλη σημασία στην αξία της δημιουργίας πρακτικών συμμαχιών αλλά και μιας έναρξης διαλόγου ανάμεσα στις επιχειρήσεις, την κυβέρνηση και τις διάφορες οργανώσεις. Επίσης οι εταιρείες πρέπει να δηλώσουν τις αρχές τους και να επιδείξουν στην πράξη ότι τις τηρούν. Παρακάτω θα αναφέρουμε **τρεις βασικές αρχές που διέπουν την Ε.Κ.Ε.:**

3.1.α. ΒΑΣΙΚΗ ΑΡΧΗ 1

Σύμφωνα με την αρχή²⁷ αυτή μια ολοκληρωμένη στρατηγική Ε.Κ.Ε., η οποία θα βασίζεται στην ακεραιότητα, τις ηθικές αξίες και την μακρόπνοη προσέγγιση των θεμάτων, οδηγεί σε ξεκάθαρα οφέλη για τις επιχειρήσεις. Μερικά οφέλη είναι: καλύτερος συντονισμός των εταιρικών στόχων με αυτούς της κοινωνίας, αλλά και των ίδιων των διευθυντών των εταιρειών, η διατήρηση του καλού ονόματος της εταιρείας. Επίσης η εξασφάλιση της συνεχούς άδειας λειτουργίας της και η μείωση των κινδύνων και των σχετικών απωλειών. Οι εταιρείες σχετικά με τα ζητήματα τα οποία συνδέονται με την παγκοσμιοποίηση, το ελεύθερο εμπόριο και τις άμεσες εξωτερικές επενδύσεις, δείχνουν μεγάλες ανησυχίες οι οποίες εξακολουθούν να

²⁷ Επικαιρότητα, “Η λογική της καλής επιχειρηματικότητας” των Richard Tinto και Phil Watts, Royal Dutch/Shell Group, 15-16-17 Μαΐου 2009, Έκθεση για την Αναπηρία «Αυτονομία», www.disabled.gr

υφίσταται και θα μπορούσαν να απειλήσουν τις επενδύσεις τους αλλά ακόμη να επηρεάσουν αρνητικά την οικονομική ανάπτυξη. Οι ανησυχίες αυτές επικεντρώνονται στην πεποίθηση των επιχειρήσεων ότι οι κοινωνικές και περιβαλλοντικές σταθερές τίθενται υπό αμφισβήτηση, ή ότι οι επενδυτικές αποφάσεις λαμβάνονται χωρίς καμία ευαισθησία προς τις τοπικές ανάγκες και συνθήκες. Η Ε.Κ.Ε. δίνει την ευκαιρία στις επιχειρήσεις να αποδείξουν ότι δεν χρειάζεται να ισχύουν όλα αυτά. Μια σωστή πολιτική Ε.Κ.Ε. η οποία θα βασίζεται τόσο στην συνεργασία με τα κράτη-οικοδεσπότες και τις τοπικές κοινότητες όσο και στην εφαρμογή των αρχών της βιώσιμης ανάπτυξης, κάτι το οποίο μπορεί να μας δείξει ότι ακόμα και η μεγαλύτερη πολυεθνική εταιρεία δεσμεύεται για το κοινό καλό του τόπου.

Η Ε.Κ.Ε. αντιπροσωπεύει το ανθρώπινο πρόσωπο του άκρως ανταγωνιστικού κόσμου του εμπορίου. Η αντίληψη αυτού του ανθρώπινου προσώπου είναι ζωτικής σημασίας και αποτελεί απαραίτητο στοιχείο για την κοινωνία για να μπορέσει να προθυμοποιηθεί με σκοπό να αποδεχθεί τις σημαντικές και συχνά, βραχυπρόθεσμα τουλάχιστον, δύσκολες αλλαγές που επέρχονται από τα στοιχεία της παγκοσμιοποίησης. Σε περίπτωση που οι πολυεθνικές εταιρείες καθορίζουν τις πολιτικές, όσο καλές και αν είναι οι προθέσεις, από τα απόμακρα κεντρικά τους γραφεία χωρίς να προωθούν συμμαχίες και να συμμετέχουν στα κοινά για το καλό των τοπικών κοινωνιών μέσα στις οποίες αναπτύσσονται και λειτουργούν, τότε το πιο πιθανό είναι να δώσουν τροφή σε συναισθήματα αποξένωσης και σε υποψίες. Η επιχειρηματικότητα όμως σήμερα δεν έχει πολυτέλεια να αντέξει τέτοια αποξένωση καθώς αυτές οι ίδιες οι τοπικές κοινότητες είναι ζωτικής σημασίας για την συνέχιση της εμπορικής επιτυχίας της εταιρείας. Η επιχειρηματικότητα χρειάζεται σταθερό κοινωνικό περιβάλλον που παρέχει προβλέψιμο κλίμα για επενδύσεις και εμπόριο.

Η Ε.Κ.Ε. είναι το μέσο εκείνο το οποίο χρησιμοποιούν οι επιχειρήσεις προκειμένου να συμβάλλουν σε αυτήν τη σταθερότητα και να μην την θέτουν σε κίνδυνο. Με την υιοθέτηση και την τήρηση μιας εταιρικής ατζέντας η οποία θα αναγνωρίζει τις κοινωνικές προτεραιότητες και θα είναι διαμορφωμένη έτσι ώστε να τις ακολουθεί, οι επιχειρήσεις δείχνουν το ανθρώπινο πρόσωπό τους στους καταναλωτές, τις κοινότητες και τους διαμορφωτές της κοινής γνώμης.

Η εκπαίδευση, η μετάδοση γνώσεων και εμπειρίας, η παροχή υπηρεσιών, οι νέες τεχνολογικές λύσεις, η χρήσιμη ανάπτυξη της υποδομής, κοινωνικά και υγειονομικά προγράμματα για τις τοπικές κοινωνίες, αλλά και ο πλήρης σεβασμός των ανθρώπινων δικαιωμάτων, είναι στοιχεία που δείχνουν την πρόθεση ότι μια εταιρεία επιθυμεί να λειτουργήσει σαν ένας σωστός και υπεύθυνος πολίτης και να βοηθήσει στην δημιουργία βιώσιμων πόρων διαβίωσης. Με την κοινωνική τους προσφορά οι επιχειρήσεις και οι εταιρείες δείχνουν το ανθρώπινο πρόσωπο της παγκοσμιοποίησης και μειώνουν τους φόβους για τις αρνητικές επιπτώσεις που μπορεί να προκαλέσουν οι πολυεθνικές στην τοπική ζωή.

Πλέον οι εταιρείες δεν βάζουν ως προτεραιότητα σχετικά με την Ε.Κ.Ε. ότι έχει αντιπαραγωγικό κόστος ή οικονομικό βάρος, αλλά εκλαμβάνεται όλο και περισσότερο από όσους έρχονται σε επαφή με τις εταιρείες αυτές, ως μέσο βελτίωσης της δημόσιας εικόνας και αξιοπιστίας τους, κάτι από το οποίο εξαρτάται η επιτυχία ή ακόμη και η επιβίωσή τους. Μπορούμε να πούμε ότι η κατανόηση και ο υπολογισμός των κοινωνικών προσδοκιών αποτελεί μια πεφωτισμένη μέθοδο εξυπηρέτησης των συμφερόντων των εταιρειών στο σημερινό αλληλοεξαρτώμενο κόσμο μας.

3.1.β. ΒΑΣΙΚΗ ΑΡΧΗ 2

Παγκόσμιες αρχές-τοπικές συμμαχίες είναι αναπόσπαστες²⁸. Διαφορετικές εταιρείες που δραστηριοποιούνται σε διαφορετικούς τομείς αναπόφευκτα δίνουν έμφαση σε διαφορετικές πλευρές της Ε.Κ.Ε. Για παράδειγμα, μια εταιρεία που δραστηριοποιείται στους φυσικούς πόρους μπορεί να δώσει έμφαση στην συμμετοχή της στα κοινά, ενώ μια εταιρεία λιανικού εμπορίου μπορεί να ρίξει βάρος στον εφοδιασμό της αλυσίδας παραγωγής. Παρατηρούμε λοιπόν ότι, διαφορετικές κοινωνίες σε όλο τον κόσμο έχουν ποικίλες προσδοκίες και πολιτιστικούς κώδικες, δεν μπορούν να δώσουν λύσεις.

Πιστεύουμε λοιπόν, ότι οι εταιρείες πρέπει να διακηρύξουν τις δικές τους αξίες και να τις θέσουν σε δημόσια συζήτηση και διάλογο με όλους

²⁸

«στο ίδιο»

όσους εμπλέκονται ή επηρεάζονται από τις δραστηριότητές τους. Αυτοί μπορεί να είναι κυβερνήσεις, τοπικές αυτοδιοικήσεις, διακυβερνητικοί οργανισμοί, μη κυβερνητικές οργανώσεις ή τοπικές κοινωνίες. Εξωτερικοί κώδικες, κατευθυντήριες γραμμές ή αρχές είναι στοιχεία τα οποία μπορούν να φανούν χρήσιμα και να συντονιστούν, αλλά δεν υποκαθιστούν την γνώση και την κρίση του τι αποτελεί εποικοδομητική συνεργασία στην πράξη. Ο διάλογος και η κατανόηση μπορεί να οδηγήσουν σε χρήσιμες συνεργασίες, οι οποίες θα βασίζονται σε μια ξεκάθαρη αλληλοεκτίμηση των προσδοκιών του κάθε μέρους.

3.1.γ. ΒΑΣΙΚΗ ΑΡΧΗ 3

*Γνωστοποίησε τις αρχές σου. Κάνε τις πράξη. Κάνε τη διαφορά*²⁹. Πολλές συζητήσεις σχετικά με το νόημα της Ε.Κ.Ε. δεν καταλήγουν πουθενά λόγω των λεπτών εννοιών που περιέχει ο όρος. Οι εταιρείες δεν μπορούν να κρατήσουν μια θέση ουδέτερη. Θα πρέπει να μετατραπούν από «παρατηρητές και θύματα» σε «διαμορφωτές και υπερασπιστές». Θεωρούμε ότι οι εταιρείες οφείλουν από την πλευρά τους να είναι ξεκάθαρες σε ότι αφορά τις αρχές τους και επίσης θα πρέπει να αναφέρονται ανοιχτά και με ευθύτητα στην κοινωνική τους συμπεριφορά αλλά και στις κοινωνικές επιδιώξεις στις οποίες στοχεύουν. Θα πρέπει λοιπόν, να καθορίσουν μια συγκεκριμένη θέση και να εξωτερικεύσουν τους στόχους τους.

Αν μια εταιρεία αποφασίζει ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα ή η κοινωνική επένδυση αποτελούν προτεραιότητας των λειτουργιών τους, θα πρέπει να δεσμευτεί σε αυτά. Εκδηλώνει δυναμικά τις αρχές που την διέπουν και τις υποστηρίζει με έργα. Θεωρούμε ότι αυτή η ενεργητική στάση αποτελεί σημαντική προέκταση περί του πόσο σημαντικό είναι να ανταποκρινόμαστε στις τοπικές και πολιτιστικές διαφορές όταν θέτουμε σε εφαρμογή την διεθνή πολιτική της εταιρείας.

Συμπερασματικά λοιπόν, παρατηρούμε το εξής: Καθορίστε τις αξίες σας και μετά επιδείξτε τις μέσω συγκεκριμένων πρωτοβουλιών. Αυτό που έχει σημασία είναι το τι κάνεις και η διαφορά που επέρχεται από τις πράξεις σου.

²⁹ «στο ίδιο»

Οι αρχές είναι χρήσιμες και θα λέγαμε απαραίτητες για κάθε επιχείρηση, μικρή ή μεγάλη, δίνοντάς τους την δυνατότητα να θέσουν τους σωστούς στόχους για μια καλή και ομαλή λειτουργία τους. Υποστηρίζουν τις συνεργασίες με άλλους οργανισμούς και επιχειρήσεις με σκοπό καλύτερα αποτελέσματα στις προσπάθειές τους και επίσης να μπορέσουν να γίνουν γνωστές οι προθέσεις τους και ο τρόπος λειτουργίας τους στην κοινωνία και στον επιχειρηματικό κόσμο. Η κοινωνία μπορεί να εμπιστευθεί πολύ περισσότερο και πιο εύκολα μια υπεύθυνη επιχείρηση με μια καλή φήμη και με ένα καθαρό πρόσωπο.

3.2. Στόχοι της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης

Η έννοια της Ε.Κ.Ε. γίνεται ιδιαίτερα επίκαιρη για τις επιχειρήσεις τις οποίες απασχολεί σοβαρά η βιώσιμη ανάπτυξή τους. Τα ενδιαφερόμενα μέρη μιας επιχείρησης όπως επιχειρηματίες, επενδυτές, πελάτες, εργαζόμενοι, προμηθευτές, εργολάβοι, επιχειρηματικοί συνεργάτες, δημόσιες αρχές, κοινότητες κ.α. οφείλουν να κατανοήσουν ότι η αλληλεξάρτηση μεταξύ των δραστηριοτήτων μιας επιχείρησης και της κοινωνίας οδηγεί στην ανάγκη μιας νέας αντίληψης διοίκησης και νέου τρόπου διαχείρισης των οικονομικών, κοινωνικών και περιβαλλοντικών θεμάτων.

Βασικοί λοιπόν, συντελεστές³⁰ για την επίτευξη των στρατηγικών στόχων της Ε.Κ.Ε. είναι:

- Οι εργαζόμενοι
- Οι πελάτες και οι καταναλωτές
- Η τοπική κοινότητα
- Οι επιχειρηματικοί συνεργάτες (προμηθευτές, εργολάβοι κλπ)
- Οι Δημόσιες Αρχές
- Οι οργανωμένοι πολίτες (Μη Κυβερνητικές οργανώσεις ή ΜΚΟ)
- Τα Μέσα Μαζικής Επικοινωνίας

³⁰ Ελληνικό Δίκτυο για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, έντυπο: «Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και Μικρομεσαίες επιχειρήσεις, ο δρόμος για την ανταγωνιστικότητα και την βιώσιμη ανάπτυξη», www.csrhellas.gr

- Το φυσικό περιβάλλον, ως κληροδότημα προς τις επόμενες γενιές.

Έτσι, λοιπόν, οι σύγχρονες επιχειρήσεις αναλαμβάνουν τον κοινωνικό τους ρόλο με την οικειοθελή δέσμευσή τους να εντάσσουν στις επιχειρηματικές πρακτικές τους, δραστηριότητες με ιδιαίτερη κοινωνική και περιβαλλοντική ευαισθησία, συνεισφέροντας, με τον τρόπο αυτό, προς το κοινωνικό σύνολο ακόμη περισσότερο από όσο επιβάλλει η νομοθεσία.

Κανείς δεν μπορεί να αμφισβητήσει, σήμερα, τον πρωταγωνιστικό ρόλο που παίζουν οι επιχειρήσεις στην κοινωνική και οικονομική ανάπτυξη. Όμως, επειδή ακριβώς ο ρόλος τους είναι τόσο σημαντικός, αντίστοιχα μεγάλες είναι και οι ευθύνες τους. Αυτός είναι και ο λόγος που δέχονται συνεχώς αυξανόμενη πίεση για περισσότερη διαφάνεια και μεγαλύτερη υπευθυνότητα ως προς την επίδραση των δραστηριοτήτων τους στο ευρύτερο κοινωνικό σύνολο. Με την **ένταξη στρατηγικών Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης** στις δραστηριότητές τους, οι επιχειρήσεις απαντούν σε αυτές τις πιέσεις και επιτυγχάνουν³¹:

- ❖ Να προστατεύουν και να επαυξάνουν ένα από τα πλέον σημαντικά και άυλα περιουσιακά στοιχεία τους το οποίο είναι η καλή φήμη και εικόνα που έχουν δημιουργήσει προς την κοινωνία
- ❖ Να διατηρούν το υφιστάμενο πελατολόγιο και να προσελκύουν νέους πελάτες, δεδομένου ότι ολοένα και περισσότεροι καταναλωτές εντάσσουν στα κριτήριά τους για την επιλογή ενός προϊόντος, την περιβαλλοντική και κοινωνική συμπεριφορά της εκάστοτε επιχείρησης.
- ❖ Να προσελκύουν και να διατηρούν στο δυναμικό τους και καλύτερους εργαζόμενους, αφού παρέχουν άριστο εργασιακό περιβάλλον, δυνατότητα επαγγελματικής εκπαίδευσης και εξέλιξης, ίσες ευκαιρίες, καινοτόμες ιδέες και πρακτικές.

³¹ * Ελληνικό Δίκτυο για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, έντυπο: «Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη», www.csrhellas.gr

- ❖ Να οικοδομούν άριστες σχέσεις εμπιστοσύνης με όλους όσοι, άμεσα ή έμμεσα, εμπλέκονται στις δραστηριότητές τους.
- ❖ Να προσφέρουν στους μετόχους τους μεγαλύτερη αξία, δεδομένου ότι η αναγνώριση μιας επιχείρησης ως κοινωνικώς υπεύθυνης βοηθά στην ένταξή της σε ειδικούς χρηματιστηριακούς και τραπεζικούς δείκτες αξιολόγησης.

Να συμβάλλει στην φροντίδα του περιβάλλοντος συμμετέχοντας στην ανακύκλωση, στην μείωση των αποβλήτων, εξοικονόμηση κόστους κ.α.

Παρατηρούμε ότι μια επιχείρηση θέτοντας τους σωστούς στόχους, η προσπάθειά της να τους πετύχει της δίνει το καλύτερο κίνητρο για να κάνει τις σωστές και προσοδοφόρες κινήσεις. Όπως όλοι γνωρίζουμε η επιτυχία μιας επιχείρησης επέρχεται από την σωστή λειτουργία του εσωτερικού περιβάλλοντος κάτι το οποίο είναι εμφανές στα αποτελέσματα και στην θετική άποψη του κοινού για εκείνη. Να δείχνει το απαραίτητο ενδιαφέρον για τα σημαντικά προβλήματα που απασχολούν την παγκόσμια κοινωνία όπως είναι η μόλυνση του περιβάλλοντος, η καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η τρομοκρατία κ.α. και να φροντίζει πάντα για τήρηση των κανόνων σωστής συμπεριφοράς προς την ίδια και το εσωτερικό της, τις άλλες επιχειρήσεις, το κράτος και βέβαια προς την κοινωνία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

ΤΟΜΕΙΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ

Ο όρος Ε.Κ.Ε. δεν είναι νέος, όπως δεν είναι νέες και οι πρακτικές του. Κυρίως τα τελευταία χρόνια, παρατηρείται αύξηση των κερδών των επιχειρήσεων, αλλά και στη συνειδητοποίηση της επιβάρυνσης του φυσικού περιβάλλοντος, οδηγεί όλο και περισσότερες από αυτές στη διανομή του λεγόμενου “ κοινωνικού μερίσματος ”. Η Ε.Κ.Ε. είναι κατά πολλούς, η απάντηση στην εντεινόμενη κοινωνική πίεση. Ο ορισμός της Ε.Κ.Ε. δεν μπορεί να είναι σαφής και απόλυτος καθώς τα πεδία που αυτή περιλαμβάνει ή θα μπορεί να περιλαμβάνει είναι πολλά και, συχνά, ετερόκλητα. Σύμφωνα με τον θεσμό της Ε.Κ.Ε. θα μπορούσε κάποιος να συμπεριλάβει από το σεβασμό του περιβάλλοντος έως την ασφάλεια στους χώρους εργασίας, και από την εταιρική διακυβέρνηση μέχρι τις χορηγίες προς τον πολιτισμό.‘

Σύμφωνα με το BSR, ένα από τα διεθνή site για την Ε.Κ.Ε., “ η δυνατότητα μιας επιχείρησης να διασφαλίζει συνεχιζόμενη βιωσιμότητα και ικανοποιητική κερδοφορία, λειτουργώντας με τρόπους που τιμούν τις ηθικές αξίες και σέβονται τους εργαζομένους, τις τοπικές κοινωνίες και το φυσικό περιβάλλον”.

Γενικά μπορούμε να πούμε πως η Ε.Κ.Ε. μεριμνά για τη συνολική οικονομική ευημερία, την κοινωνική συνοχή και την προστασία του περιβάλλοντος. Συνολικότερα θα λέγαμε ότι η Ε.Κ.Ε. μπορεί να εφαρμοστεί στους ακόλουθους **τομείς**, οι οποίοι ενδεικτικά περιλαμβάνουν:

4.1. ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΠΡΟΣ ΧΩΡΟΥΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Το Εργατικό Δυναμικό αποτελεί ένα πολύ βασικό τμήμα μιας επιχείρησης, θα μπορούσαμε ακόμα να πούμε ότι αποτελεί τη δύναμή της και η διαχείρισή του εντάσσεται και αυτή σε δράσεις προς Ε.Κ.Ε. Είναι, εκτός των άλλων, και ο κυριότερος εκπρόσωπος μιας επιχείρησης προς όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη (πελάτες, συνεργάτες, τοπική κοινωνία κ.α.) Γι’ αυτό και η στελέχωση κάθε εταιρείας πρέπει να γίνεται με αξιοκρατία και διαφάνεια ακολουθώντας ένα οργανωμένο πλάνο που ως στόχο έχει ο κατάλληλος

άνθρωπος να προσφέρει τις γνώσεις του και να επενδύει όλες τις ικανότητές του στην κατάλληλη θέση. Στόχοι της Ε.Κ.Ε. σχετικά με το Ανθρώπινο Δυναμικό³² είναι:

- ❖ *Η εφαρμογή προς απόλυτης τήρησης των εργασιακών δικαιωμάτων των εργαζομένων. Οι εργαζόμενοι αποτελούν το μεγαλύτερο μέρος μιας επιχείρησης και θα πρέπει να τους δείχνεται ο απαραίτητος σεβασμός και εκτίμηση για όλη την προσπάθειά τους για καλύτερα αποτελέσματα στην εργασία τους. Να μην τους εκμεταλλεύονται και να μην τους στερούν τίποτα από αυτά που τους ανήκουν.*
- ❖ *Είναι πολύ σημαντικό να ζουν σε ένα καθαρό και οικείο εργασιακό περιβάλλον με τον απαραίτητο εξοπλισμό έχοντας την καλύτερη διάθεση για να εργαστούν. Σύμφωνα με την Ε.Κ.Ε. θα πρέπει οι επιχειρήσεις να εξασφαλίζουν πρόσθετες παροχές και πρόνοια για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων, κάτι το οποίο είναι πολύ σημαντικό για τη ζωή τους και την επιβίωσή τους στον εργασιακό χώρο.*
- ❖ *Να λαμβάνονται από την διεύθυνση των επιχειρήσεων πρωτοβουλίες σχετικά με την εκπαίδευση και την επιμόρφωση των εργαζομένων με σκοπό την αύξηση των γνώσεών προς και την καλύτερη απόδοσή τους στην εργασία τους. Κυρίως με την ανάπτυξη προς τεχνολογίας δημιουργούνται συνεχώς καινούργιες μέθοδοι και πρακτικές στον χώρο εργασίας των επιχειρήσεων με αποτέλεσμα οι εργαζόμενοι να πρέπει συνεχώς να ενημερώνονται και να ειδικεύονται πάνω σε νέες γνώσεις και μεθόδους, σύμφωνα με προς εξελίξεις των δεδομένων. Μια επιχείρηση, λοιπόν, μέσα από την καθιέρωση προγραμμάτων επιμόρφωσης των εργαζομένων προς, θα προς δώσει την δυνατότητα να αποκτήσουν νέες γνώσεις ώστε να ανταπεξέλθουν σε αυτές προς αλλαγές με αποτέλεσμα να έχουν μεγαλύτερη απόδοση και θετικά αποτελέσματα προς εργασίες προς χωρίς να κινδυνεύουν να χάσουν την θέση προς από ένα καινούργιο πρόσωπο το οποίο θα κατέχει αυτές προς γνώσεις καλύτερα.*

³² Ελληνικό Δίκτυο για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη: «Ε.Κ.Ε. Και Μικρομεσαίες επιχειρήσεις, ο δρόμος για την ανταγωνιστικότητα και την βιώσιμη ανάπτυξη» www.csrhellas.gr

- ❖ *Να εφαρμόζονται προς συστήματα για παροχή ίσων ευκαιριών εργασίας για όλους.*
- ❖ *Να προάγουν την ενεργή συμμετοχή στην κοινωνία και σε εθελοντικά προγράμματα. Με την συμμετοχή του εργατικού δυναμικού σε εθελοντικά προγράμματα και γενικά σε προγράμματα ενίσχυσης των κοινωνικών αξιών και δικαιωμάτων, η επιχείρηση επιτυγχάνει την ενημέρωση των εργαζομένων για όλα τα κοινωνικά θέματα, για τις ανάγκες των πολιτών, του περιβάλλοντος των καταναλωτών κ.α. Θα έχουν, λοιπόν, την ευκαιρία να πάρουν μέρος σε εθελοντικά προγράμματα δίνοντας βοήθεια στην κοινωνία αλλά και στον ίδιο τους τον εαυτό με το να μάθουν πολλά πράγματα και να γνωρίσουν καλύτερα τα προβλήματα που απασχολούν όλον τον κόσμο και να βρουν τους τρόπους αντιμετώπισής τους.*
- ❖ *Η ελευθερία του «συνεταιρίζεσθαι».*

Αποτελώντας μια από προς μεγαλύτερες προκλήσεις στην σημερινή επιχειρηματικότητα, η προσέλκυση και αξιοποίηση εξειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού εξασφαλίζεται με την αξιοκρατία, τη δια βίου μάθηση, την παροχή αρκετού ελεύθερου χρόνου, προς ίσες προοπτικές σε προς προς φυλές και στα φύλα, δράσεις που ευθέως συνδέονται με Κοινωνική Ευθύνη.

Από την άλλη, η υγεία και η ασφάλεια προς χώρους εργασίας αντί να είναι κάτι αυτονόητο, κατέληξε ζητούμενο. Οι εταιρείες, οι κυβερνήσεις αλλά και οι απλοί καταναλωτές χρησιμοποιούν παρόμοιες πληροφορίες για την επιλογή προϊόντων και υπηρεσιών. Δεν είναι άλλωστε άγνωστα τα παραδείγματα για μπλοϊκοτάζ σε εταιρείες που συστηματικά καταπατούσαν τα ανθρώπινα δικαιώματα των εργαζομένων σε Αφρική, Λατινική Αμερική και σε προς αναπτυσσόμενες οικονομίες.

Θέτουμε κάποια παραδείγματα³³: Η COCO-MAT απασχολούσε άτομα που ανήκαν σε 13 διαφορετικές ειδικότητες και 9 θρησκείες, ενώ περίπου 45% των εργαζομένων προς εταιρείας στην Ξάνθη ήταν παλιννοστούντες από την πρώην ΕΣΣΔ. Η εταιρεία, ανταποκρινόμενη στο δεδομένο του ότι δεν είχαν όλοι οι εργαζόμενοι την πλήρη γνώση προς ελληνικής, προσέλαβε

³³ «Τα “πως” της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης», δημοσίευση 02/06/2006, www.euro2day.gr

καθηγητές προκειμένου να διδάσκουν δύο φορές την εβδομάδα ελληνικά σε όσους δεν είχαν ανάλογη γλωσσική ευχέρεια.

Η Τράπεζα Κύπρου ανέλαβε να ενισχύσει προς Γιατρούς του Κόσμου ανοίγοντας τα καταστήματά προς και διαμορφώνοντας την υποδομή για την υποδοχή των εισφορών του κοινού προς την οργάνωση.

4.2. ΣΕΒΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Έναν από τους πιο βασικούς τομείς της Ε.Κ.Ε. αποτελεί το περιβάλλον, ο σεβασμός και η προστασία προς αυτόν, που όλοι μας πρέπει να δείχνουμε καθημερινά και να προσπαθούμε να μην το εκμεταλλευόμαστε, καταστρέφοντάς το. Ακολουθώντας πρακτικές της Ε.Κ.Ε. αποβλέπουμε:

- Στη διατήρηση των πηγών ενέργειας
- Στη μείωση των αποβλήτων
- Στην εξοικονόμηση κόστους ενέργειας
- Σε μια βελτιωμένη από όλες τις επιχειρήσεις περιβαλλοντική συμπεριφορά μέσω των ανάλογων επενδύσεων όπως φίλτρα, οικολογική διαχείριση λυμάτων, ανακύκλωση κ.λπ.

Το περιβάλλον αποτελεί μια πύλη εισόδου της Ευρώπης στην Ε.Κ.Ε., είναι από τα πιο “μετρήσιμα” κομμάτια της Ε.Κ.Ε., με ενημερωτικούς δείκτες σε διάφορες χώρες, ενώ διέπεται από ευρύ νομοθετικό πλαίσιο. Η «πράσινη βίβλος» και η ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το περιβάλλον μας διαβεβαιώνουν πως η μείωση της κατανάλωσης πόρων και της εκπομπής ρυπογόνων ουσιών μπορούν να ελαττώσουν το περιβαλλοντικό αντίκτυπο και να οδηγήσουν σε αυξημένη ανταγωνιστικότητα και επομένως αποδοτικότητα όλων των επιχειρήσεων και οργανισμών. Ωστόσο, το όλο θέμα φαίνεται να μένει στο επίπεδο των προθέσεων, αφού ο περιβαλλοντικός αυτοέλεγχος των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων δεν προχωρά και η ευρωπαϊκή περιβαλλοντική νομοθεσία δεν εφαρμόζεται.

Οι δραστηριότητες όλων των επιχειρήσεων, ανεξαρτήτως μεγέθους, μπορούν να έχουν επίπτωση στο φυσικό περιβάλλον. Η εφαρμογή

ολοκληρωμένων συστημάτων διαχείρισης και ελέγχου³⁴ της επίδρασης που ασκεί μια παραγωγική διαδικασία στο περιβάλλον (ISO 14001, EMAS) μπορεί να μην είναι τόσο απλή για μια μικρομεσαία επιχείρηση. Παρ' όλα αυτά όμως, μπορούμε να αναφέρουμε κάποια ενδεικτικά παραδείγματα³⁵ πρακτικής εφαρμογής της έννοιας και των αρχών κοινωνικής ευθύνης και της δέσμευσής της σε σχέση με το περιβάλλον. Μερικά από αυτά είναι:

Η ανάπτυξη και η εφαρμογή προγραμμάτων ευαισθητοποίησης σε περιβαλλοντικά ζητήματα. Οι επιχειρήσεις μέσα από την συμμετοχή τους σε προγράμματα και εφαρμογές έχουν την δυνατότητα να ενημερωθούν σχετικά με τις ανάγκες του περιβάλλοντος, την εύρεση λύσεων για τα προβλήματα που επιδεινώνουν την κατάσταση όλου του πλανήτη, και επίσης να ξέρει κάθε επιχείρηση από την πλευρά της τι μπορεί να κάνει. Εξάλλου, όλοι γνωρίζουμε ότι ένα μεγάλο μέρος της καταστροφής του περιβάλλοντος οφείλεται στα εργοστάσια και στις επιχειρήσεις μέσω των απορριμμάτων, των ρυπογόνων ουσιών, των λυμάτων κ.α.

Η ορθολογική και αποτελεσματική χρήση των φυσικών πόρων.

Η εφαρμογή συστημάτων ανακύκλωσης

Η καθιέρωση προγραμμάτων πρόληψης της ρύπανσης

Σχετικά προγράμματα εθελοντισμού

Η Coca Cola 3E σε συνεργασία με το WWF Ελλάς³⁶ διοργάνωσαν το 2003 εκστρατεία «θετικής ενέργειας», προχωρώντας σε υλοποίηση περιβαλλοντικών δράσεων σε έξι πανέμορφα μέρη της Ελλάδας. Στη Δαδιά Έβρου χαράχθηκε και σηματοδοτήθηκε οικότουριστικό μονοπάτι προς κοντινό χωριό αναψυχής, στο Δέλτα το Έβρου, απομακρύνθηκαν από δεντροφυτεμένες περιοχές όλα τα εύφλεκτα καλάμια, ενώ στη λίμνη Κερκίνη κατασκευάστηκαν ξύλινες εξέδρες για την ενίσχυση της φωλεοποίησης των πουλιών.

³⁴ Ελληνικό Δίκτυο για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, έντυπο: «Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και Μικρομεσαίες επιχειρήσεις, ο δρόμος για την ανταγωνιστικότητα και την βιώσιμη ανάπτυξη», www.csrhellas.gr

³⁵ «στο ίδιο»

³⁶ «Τα “πως” της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης», δημοσίευση 02/06/2006, www.euro2day.gr

4.3. ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΗΘΙΚΗ ΚΑΙ ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

Ένας ακόμη βασικός τομέας της Ε.Κ.Ε. είναι η Εταιρική Ηθική και η Εταιρική Διακυβέρνηση³⁷. Η Εταιρική Διακυβέρνηση και η Ε.Κ.Ε. αποτελούν στοιχεία για την εξισορρόπηση της οικονομικής, κοινωνικής και περιβαλλοντικής επίδρασης της επιχειρησιακής δραστηριότητας με ταυτόχρονη ανάπτυξη της αξίας για λογαριασμό των μετόχων αλλά και γενικότερα όλων των συμμετεχόντων σε αυτή (stakeholders). Εφόσον θεωρήσουμε δεδομένο ότι η εύρυθμη λειτουργία των επιχειρήσεων γεννά κοινωνικά οφέλη, δεν μπορούμε παρά να συμπεριλάβουμε τους κανόνες ορθής εταιρικής διαχείρισης σε αυτό που ονομάζεται κοινωνική ευθύνη. Η εταιρική “ηθική” όπως άλλωστε και η “απλή” ηθική είναι έννοιες πολύ δύσκολο έως αδύνατο να οριστούν. Η εκάστοτε αγορά, ωστόσο, τείνει να διακρίνει κατά το δοκούν τις “ηθικές” επιχειρήσεις και επιβραβεύει τις επιλογές τους.

Η εταιρική διακυβέρνηση αποτελεί ευρύ θέμα επιχειρηματικής πρακτικής. Εν συντομία, θα μπορούσαμε να πούμε ότι η εταιρική διακυβέρνηση άπτεται της δημοκρατικής και χρηστής διοίκησης στο πλαίσιο μιας εταιρείας. Ζητά πάνω απ’ όλα την ενεργή συμμετοχή όλων των μετόχων στη λήψη αποφάσεων των επιχειρήσεων. Συνδέει την Ε.Κ.Ε. στο επίπεδο της αμιγώς επιχειρηματικής διάστασης της κοινωνικής ευθύνης.

4.4. ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Η πρώτη ίσως λειτουργία της Ε.Κ.Ε. αφορά την ένταξη των επιχειρήσεων στην κοινωνία. Η επιχείρηση ως «υπεύθυνος πολίτης» συμμετέχει καθοριστικά στην τοπική ανάπτυξη και πρόοδο. Η συνειδητή συμμετοχή των επιχειρήσεων στην κοινωνία μπορεί να εκφράζεται με δράσεις Ε.Κ.Ε. οι οποίες αφορούν τα παρακάτω πεδία:

- Κοινωνική συνοχή και τοπική ανάπτυξη
- Υγεία και περίθαλψη
- Παιδεία και εκπαίδευση

³⁷ «Εταιρική Διακυβέρνηση και Ε.Κ.Ε., Πουλαστίδης, 14/2/2008 «Τεκμήριο», www.eurocharity.gr

- Ποιότητα ζωής (αθλητισμός, πολιτισμός)
- Οικονομική ανάπτυξη και απασχόληση
- Ασφάλεια

Στη συγκεκριμένη διάστασή της, η Ε.Κ.Ε. περιλαμβάνει τις χορηγίες στις τέχνες και γενικά πολιτιστικών και άλλων δράσεων, στον αθλητισμό και στα γράμματα, την υποστήριξη φιλανθρωπικών εκδηλώσεων αλλά και την προσφορά θέσεων εργασίας. Επίσης περιλαμβάνει κοινωνική ευαισθησία μέσω στήριξης μη κυβερνητικών/μη κερδοσκοπικών οργανώσεων και επίσης μεριμνά με δράσεις για κοινωνική εκπαίδευση του συνόλου. Ακολουθεί και κάποιες κινήσεις κοινής ωφελείας. Επίσης δίνει μεγάλο ενδιαφέρον στην καταπολέμηση της καταναγκαστικής παιδικής εργασίας κάτι το οποίο έχει πάρει μεγάλη έκταση στη σημερινή κοινωνία και καμία επιχείρηση δεν πρέπει να το δεχτεί ή να μείνει εντελώς αδιάφορη όπως και συμβαίνει σε αρκετές χώρες.

Η Ε.Κ.Ε., εξάλλου, εμφανίζεται σε επιχειρησιακές πρωτοβουλίες στην περιοχή εγκατάστασης, με το ενδιαφέρον της επιχείρησης να εστιάζεται στο επίπεδο Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης των ίδιων των προμηθευτών της ή στη διάδοση του θεσμού σε μικρότερες ή νέες καινοτόμες εταιρείες τοπικής εμβέλειας.

Τέλος, η προβολή της Ε.Κ.Ε. παρατηρείται ακόμη και στο επίπεδο των προϊόντων. Ενδεχομένως η κατασκευή διασκευασμένων προϊόντων για άτομα με ειδικές ανάγκες να έχει σημαντικά μεγαλύτερο κόστος, προάγει όμως τη δεοντολογία και τον σεβασμό όλων των μελών της κοινωνίας.

Παραθέτουμε κάποια παραδείγματα της Ε.Κ.Ε. Στον τομέα της κοινωνίας³⁸:

Η BP, με γνώμονα το έντονο πρόβλημα τροχαίων ατυχημάτων στη χώρα μας, σχεδίασε και εφάρμοσε ειδικό πρόγραμμα για την οδική ασφάλεια, το οποίο απευθύνθηκε στους ενήλικες, αλλά και στους μαθητές. Το πρόγραμμα περιελάμβανε αφενός ραδιοφωνικά μηνύματα και αφετέρου παρουσιάσεις σε σχολεία, διανομή ενημερωτικών φυλλαδίων, διαγωνισμό και

³⁸ «Τα “πώς” της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης», δημοσίευση 02/06/2006, www.euro2day.gr

έκθεση παιδικής ζωγραφικής. Στο πρόγραμμα μετείχαν 75.000 μαθητές. Αντίστοιχη ήταν η πρωτοβουλία της Λαϊκής Τράπεζας με το πρόγραμμα “Μαθαίνω να κυκλοφορώ”. Το πρόγραμμα απευθύνθηκε σε παιδιά ηλικίας 6-11 ετών, καθώς και σε αυτά με ειδικές ανάγκες.

Η ΑΓΕΤ Ηρακλής ως μέλος του ομίλου Lafarge συμμετέχει ενεργά σε παγκόσμια προγράμματα Ε.Κ.Ε. του ομίλου. Στο πλαίσιο αυτό, οι εργαζόμενοι όλων των ομίλων προφέρουν τα γυαλιά οράσεως και ηλίου που δεν χρησιμοποιούν πια, προκειμένου να αποσταλούν σε ανθρώπους από τις αναπτυσσόμενες χώρες.

4.5. ΑΓΟΡΑ

Η αγορά και το επιχειρηματικό περιβάλλον μέσα στο οποίο δραστηριοποιείται αποτελεί τον κρισιμότερο παράγοντα για την οικονομική αποτελεσματικότητα κάθε επιχείρησης. Οι βασικοί συντελεστές που επηρεάζουν και επηρεάζονται από τον υπεύθυνο τρόπο λειτουργίας μιας επιχείρησης είναι οι πελάτες, οι μέτοχοι, οι προμηθευτές και οι συνεργάτες της καθώς επίσης και οι δημόσιοι και οι ιδιωτικοί φορείς με τους οποίους συναλλάσσεται.

Σε ότι αφορά την πελατεία μιας επιχείρησης, η Ε.Κ.Ε. αποκτά νόημα αν προβληθεί σε επίπεδο προστασίας του καταναλωτή, με κριτήριο την καλή ποιότητα και την ασφάλεια των προσφερόμενων προϊόντων, τη σωστή τιμολόγηση, την ενημέρωση και την πιστοποιημένη χρήση του μάρκετινγκ. Επίσης ένα πολύ σημαντικό κομμάτι για την Ε.Κ.Ε. αποτελεί ο σεβασμός του καταναλωτή και η διαφάνεια των εταιρικών δραστηριοτήτων.

Η Intracom, στο πλαίσιο της πιστοποίησής της σύμφωνα με το Διεθνές Πρότυπο Κοινωνικής Ευθύνης Social Accountability SA 8000, αξιολογεί ετησίως περισσότερους από 400 προμηθευτές, αποστέλλοντάς τους ερωτηματολόγιο για τις πρακτικές που εφαρμόζουν σε τομείς όπως το ανθρώπινο δυναμικό, η υγιεινή, η ασφάλεια του χώρου εργασίας κ.λπ.

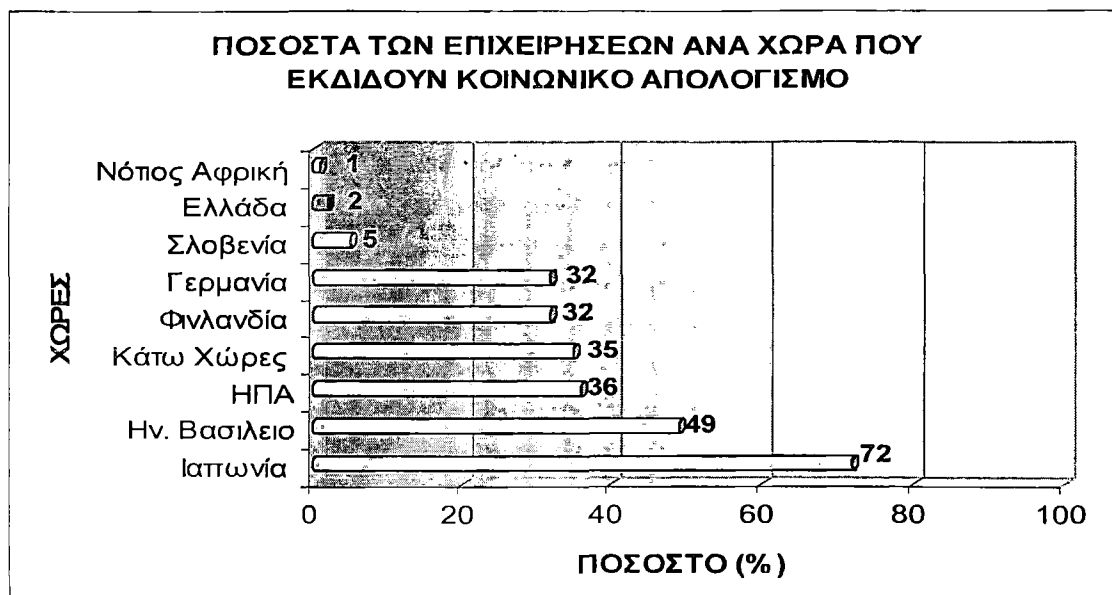
Μπορούμε λοιπόν να πούμε γενικά ότι στον τομέα αυτό ενδεικτικές πρακτικές της Ε.Κ.Ε. αφορούν στα εξής:

- ❖ Διασφάλιση της ποιότητας και της ασφάλειας των προϊόντων και των υπηρεσιών που παρέχει η επιχείρηση.
- ❖ Εξυπηρέτηση των πελατών μετά την πώληση.
- ❖ Διαφάνεια των εταιρικών δραστηριοτήτων και των συναλλαγών.
- ❖ Πλήρης ενημέρωση, σήμανση και πιστοποίηση των προϊόντων της.
- ❖ Εφαρμογή κανόνων δεοντολογίας στο μάρκετινγκ και στη διαφήμιση, σεβασμός των δικαιωμάτων του καταναλωτή κ.τ.λ.

Βάσει στοιχείων βέβαια θα μπορούσε να αναφερθεί πως στην Ελλάδα οι παραπάνω μορφές αλλά και η έννοια της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης βρίσκονται ακόμα σε «βρεφικό» στάδιο. Το ποσοστό των επιχειρήσεων που έχουν αντιληφθεί την αναγκαιότητα για την εφαρμογή κοινωνικών πρακτικών δεν είναι ενθαρρυντικό. Λίγες είναι οι πρωτοπόρες επιχειρήσεις που ενεργούν ως καλοί πολίτες και που παράλληλα εκδίδουν ξεχωριστό κοινωνικό απολογισμό για μια από τις παραπάνω μορφές. Σε έρευνα μάλιστα που διεξήχθη σε παγκόσμιο επίπεδο το 2002³⁹, μόνο το 2% των επιχειρήσεων που βρίσκονται στην ελληνική επικράτεια εκδίδουν κάθε χρόνο κοινωνικό απολογισμό⁴⁰ σύμφωνα με τον πίνακα που παρατίθεται ακολούθως.

³⁹ KPMG International Corporate Reporting, www.enviroreporting.com

⁴⁰ Σύνδεσμος Επενδυτών & Διαδικτύου-(ΣΕΔ), Αθήνα 2004, “Πρόγραμμα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης για τις επιχειρήσεις”, ανάγνωση 3 Νοεμβρίου 2007, <http://www.sed.gr>

Οι περισσότερες εταιρείες που εφαρμόζουν κοινωνικές πρακτικές είναι και μέλη του Ελληνικού Δικτύου για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη. Στο σημείο αυτό θα ήταν σκόπιμο να αναφερθούν χαρακτηριστικά παραδείγματα εταιριών οι οποίες εφαρμόζουν διάφορες μορφές της εταιρικής κοινωνικής τους ευθύνης και ξεχωρίζουν πραγματικά στην Ελληνική και διεθνή επιχειρηματική κοινότητα για τις πρακτικές τους αυτές.

- Στο τομέα *πολιτική υγείας*, ο όμιλος Τιτάν ξεκίνησε πιλοτικά στην Αχαΐα το πρόγραμμα ΦΑΟΣ το 2007, ένα πρόγραμμα πρόληψης σχολικών ατυχημάτων και το οποίο συνεχίζεται έως τις μέρες μας
- Στο τομέα της *εκπαιδευτικής πολιτικής*, ο ΟΤΕ στηρίζει το Τμήμα Επικοινωνιών του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου και είναι χορηγός των δραστηριοτήτων του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών και Μελετών «Ελευθέριος Κ. Βενιζέλος»
- Στο τομέα της *πολιτικής απασχόλησης* ο όμιλος Intracom καθιέρωσε την 35-ωρη εβδομαδιαίως εργασία, χωρίς μείωση των αποδοχών των εργαζομένων του και γενικά συνέβαλε στην αύξηση της απασχόλησης εγκαθιστώντας θυγατρικές σε ευαίσθητες περιφέρειες της Ελλάδας με υψηλή ανεργία

- Στο τομέα της *πολιτικής πρόνοιας και στην οικογενειακή πολιτική* ο όμιλος Intracom παρέχει επίδομα παιδιού στους εργαζομένους του. Η Intracom είναι μια γνωστή σε όλους εταιρεία παροχής υπηρεσιών πληροφορικής στην Ελλάδα και συγκαταλέγεται στους μεγαλύτερους κατασκευαστές συστημάτων στην Νοτιοανατολική Ευρώπη αλλά και την Μέση Ανατολή
- Στο τομέα του *κοινωνικό πεδίου* αξίζει να αναφερθούν κάποιες από τις κοινωνικές ενέργειες που σκιαγραφούν το κοινωνικό πρόσωπο της τράπεζας EFG EUROBANK ERGASIAS μέσω του πίνακα που παρατίθεται ως ακολούθως στην επόμενη σελίδα

ΤΡΑΠΕΖΑ EFG EUROBANK ERGASIAS**Ενδεικτικές κοινωνικές πρακτικές**

ΧΟΡΗΓΙΕΣ (Μόνο το έτος 2000 η Τράπεζα EFG Eurobank Ergasias χορήγησε 1 δισ. δρχ. σε χορηγίες, δωρεές και φιλανθρωπικό έργο)	<ul style="list-style-type: none">• από το 1993 είναι αποκλειστικός χορηγός της «ΚΑΜΕΡΑΤΑ - Ορχήστρα των Φίλων της Μουσικής» του Μεγάρου Μουσικής Αθηνών.• αποκλειστικός χορηγός της Παιδικής Σκηνής του Εθνικού Θεάτρου (το «Παιδικό Στέκι - Θέατρο Κατίνα Παξινού» του Εθνικού Θεάτρου)• υποστήριξη εκδόσεων από τρίτους φορείς, όπως το βιβλίο «Κηφισιά», «Ο θησαυρός της Ορθοδοξίας»
ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΜΕΓΑΛΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ	<ul style="list-style-type: none">• η εκδήλωση με θέμα «ΝΕΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ & ΣΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ»• η συναυλία του διάσημου τενόρου Placido Domingo στο Ηρώδειο
ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	<ul style="list-style-type: none">• εφαρμογή (2000) του προγράμματος παροχής τεχνικού εξοπλισμού (ηλεκτρονικοί υπολογιστές και άλλος τεχνολογικός εξοπλισμός) σε δημόσια σχολεία της περιφέρειας.

Πηγή : www.eurobank.gr⁴¹

Ένα άλλο παράδειγμα είναι η εταιρία Shell Hellas, η οποία έχει να επιδείξει ένα εξαιρετικό ιστορικό κοινωνικών ενεργειών που αντανακλούν το κοινωνικό της πρόσωπο. Εκτός από τις φιλανθρωπικές δωρεές και τις υποτροφίες, οι κοινωνικές δραστηριότητες της Shell Hellas οι οποίες εφαρμόζονται από το 1990, περιλαμβάνουν χορηγίες πολιτιστικών

⁴¹ «Η Κοινωνική μας προσφορά», www.eurobank.gr

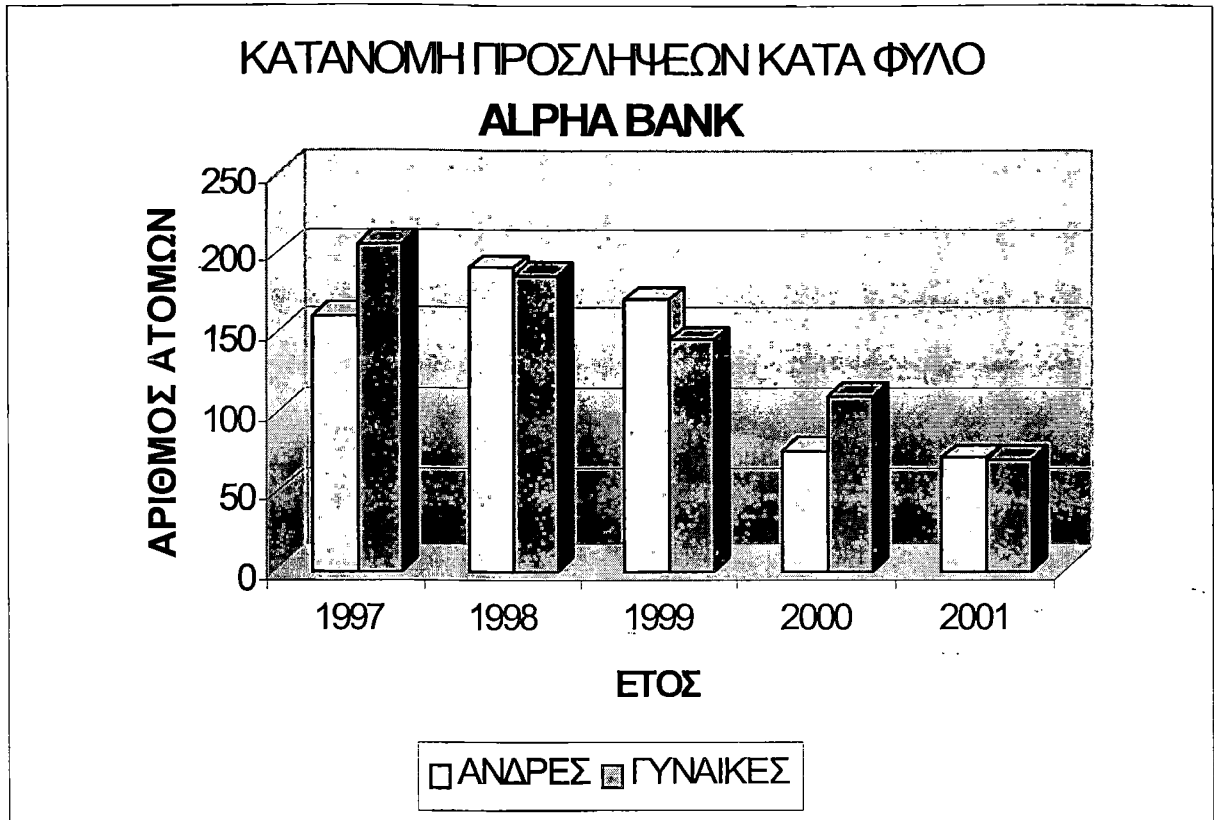
εκδηλώσεων και διάφορα κοινωνικά προγράμματα. Σε αυτό το πλαίσιο δημιουργήθηκαν τα πάρκα κυκλοφοριακής αγωγής των Δήμων Αθήνας και Θεσσαλονίκης.

Σε ένα δεύτερο πεδίο ανάλυσης θα μπορούσε να συμπεριληφθεί το γεγονός ότι αρκετές εταιρίες, όπως η ΑΕΕ Αργυρομεταλλευμάτων και Βαρυτίνης υιοθέτησαν το σύστημα εταιρικής διακυβέρνησης το οποίο εξασφαλίζει μεταξύ άλλων την αποδοτικότερη χρήση των παραγωγικών πόρων, καθώς και τη διαφάνεια στις ενέργειες των επιχειρήσεων. Τέλος όσον αφορά σε θέματα σχετικά με την *προστασία του περιβάλλοντος*, ιδιαίτερα αξιόλογο έργο έχει να επιδείξει η συγκεκριμένη εταιρία η οποία έχει υιοθετήσει τις αρχές της αειφόρου ανάπτυξης, δημιούργησε μονάδα βιολογικού καθαρισμού αποβλήτων λυμάτων στη Φωκίδα ενώ από το 1990 ανακυκλώνει τα λάδια των οχημάτων, τα κατάλοιπα του πετρελαίου και τα ελαστικά. Ενδεικτικό είναι ότι το Νοέμβριο του 2000 έγινε πιστοποίηση κατά ISO 14001 στα μεταλλεία της Φωκίδας.

Αναφορικά με τον *ανθρώπινο παράγοντα* και ειδικότερα ό,τι σχετίζεται με την ύπαρξη ίσων ευκαιριών και για τα δύο φύλα εντός της εργασίας αλλά και στην κοινωνία, χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η πολιτική που ακολουθεί η ALPHA BANK⁴². Όπως φαίνεται και από το σχετικό διάγραμμα παρακάτω σε δύο από τα εμφανιζόμενα έτη, ο αριθμός των γυναικών που προσελήφθησαν υπερβαίνει εκείνον των ανδρών, ενώ κατά το έτος 2001 η αναλογία διαμορφώθηκε σχεδόν σε 1:1.

⁴²

«Κοινωνικός Απολογισμός για το έτος 2001», www.alphabank.gr

Πηγή : Κοινωνικός απολογισμός 2001 της ALPHA BANK

Τέλος θα πρέπει να αναφερθεί πως εξίσου σημαντική είναι η πολιτική μέριμνας όσον αφορά την υγεία του προσωπικού της ίδιας εταιρίας. Η ομαδική ασφάλιση απορροφά τα περισσότερα κονδύλια. Ωστόσο το ενδιαφέρον της τράπεζας εκδηλώνεται και σε άλλα επίπεδα, όπως η ασφάλιση ζωής και ατυχήματος, η κάλυψη νοσοκομειακής περίθαλψης, η πρόσθετη κάλυψη υπηρεσιών περιθάλψεως πέραν εκείνων που προσφέρει το ταμείο υγείας, καθώς και ο προληπτικός έλεγχος της υγείας των στελεχών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5^ο

ΜΟΡΦΕΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ

5.1. Εθελοντισμός και Εταιρικός Εθελοντισμός στην Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη

Σε ένα άκρως ανταγωνιστικό περιβάλλον, η ανάγκη για διαφοροποίηση αποτελεί σημαντικό παράγοντα της επιχειρηματικής επιτυχίας. Για περισσότερο από δέκα (10) χρόνια, η έννοια της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης συνεχίζει να αναγνωρίζεται ως η πρακτική εκείνη η οποία μπορεί να προσφέρει προστιθέμενη αξία στις δραστηριότητες μιας επιχείρησης και παράλληλα να τη διαφοροποιήσει από το ανταγωνιστικό της περιβάλλον. Σήμερα, όλο και περισσότερες εταιρίες, στο πλαίσιο της κοινωνικής τους πολιτικής εγκαταλείποντας την φιλανθρωπία και αναζητώντας νέους τρόπους δραστηριοποίησης, ανακαλύπτουν ότι μπορούν να επενδύσουν στρατηγικά τόσο στο χρόνο, όσο και στις δεξιότητες των εργαζομένων τους.

Ένα πρόγραμμα εταιρικού εθελοντισμού⁴³ αποτελεί μια πολύ καλά σχεδιασμένη διαχειριστική προσπάθεια που σκοπό έχει την ευαισθητοποίηση και την ενεργοποίηση των εργαζομένων σε εθελοντικές δραστηριότητες με την υποστήριξη και την καθοδήγηση της εταιρίας. Τα προγράμματα εταιρικού εθελοντισμού δύνανται να εφαρμοστούν τόσο σε μια μεγάλη, όσο και σε μια μικρή επιχείρηση με τα ακόλουθα γενικά χαρακτηριστικά:

- Οι εργαζόμενοι μπορούν να συμμετέχουν σε ένα εταιρικό εθελοντικό πρόγραμμα ατομικά ή ομαδικά
- Η διάρκεια του προγράμματος μπορεί να είναι είτε βραχυπρόθεσμη, είτε μακροπρόθεσμη
- Οι δράσεις του προγράμματος ποικίλουν, από τις πιο απλές, επικεντρωμένες σε ένα συγκεκριμένο αντικείμενο, μέχρι τις πιο

⁴³ «Εθελοντισμός και Εταιρικός Εθελοντισμός», www.apson.gr

σύνθετες, οι οποίες στοχεύουν στην επίτευξη περισσότερων συνδυαστικών στόχων

Ενας βασικός συντελεστής στο να συνδεθεί ουσιαστικά η επιχειρηματική δραστηριότητα με την κοινωνική ανάπτυξη, ιδιαίτερα των ευπαθών κοινωνικών ομάδων, είναι η ενθάρρυνση και η ανάπτυξη του εθελοντισμού στο εργασιακό περιβάλλον. Οι επιχειρήσεις από τη φύση τους προσφέρουν οφέλη στην κοινωνία επενδύοντας στην τοπική κοινότητα όπου δραστηριοποιούνται και δημιουργώντας νέες θέσεις εργασίας. Ο εθελοντισμός στον εργασιακό χώρο πολλαπλασιάζει τα οφέλη αυτά, επεκτείνοντας κυρίως το εταιρικό όραμα στην κατεύθυνση της πραγματικής συμβολής των εταιρειών στην ανάπτυξη της κοινωνικής ευημερίας. Σήμερα, όλο και περισσότερες εταιρείες, στο πλαίσιο της κοινωνικής τους πολιτικής, πέρα από την καθαυτή φιλανθρωπία και αναζητώντας νέους τρόπους δραστηριοποίησης, ανακαλύπτουν ότι μπορούν να επενδύσουν στρατηγικά τόσο στο χρόνο όσο και στις δεξιότητες των εργαζομένων τους.

Είναι σημαντικό για μια εταιρεία⁴⁴, αφού έχει αναγνωρίσει καταρχήν ότι η προσφορά της στην κοινωνία αποτελεί βασικό πυρήνα της πολιτικής της για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, να μπορεί να διακρίνει ότι η ενεργής συμμετοχή των εργαζομένων της στην πολιτική αυτή σημαίνει (ή θα πρέπει να σημαίνει) την ενσωμάτωση συνολικά της έννοιας της ΕΚΕ στην καθημερινή της λειτουργία, αλλά και στη διαδικασία λήψης αποφάσεων των εργαζομένων της, γεγονός που είναι και το ζητούμενο για πολλές επιχειρήσεις στο πλαίσιο της κοινωνικής τους υπευθυνότητας. Όταν σκεφτόμαστε τον τρόπο ενεργούς συμμετοχής των εργαζομένων στην πολιτική της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης μιας επιχείρησης, αυτό που μας έρχεται συνήθως στο νου, είναι η εμπλοκή τους είτε μέσω συγκεκριμένων εταιρικών εθελοντικών προγραμμάτων είτε μέσω απομονωμένων εθελοντικών ενεργειών κοινωνικού ή περιβαλλοντικού χαρακτήρα. Η εφαρμογή τέτοιων ενεργειών, που στηρίζονται στην εθελοντική συμμετοχή των εργαζομένων, δίνουν την ευκαιρία σε μια επιχείρηση να βοηθήσει ενεργά στα κοινωνικά και περιβαλλοντικά προβλήματα της κοινότητά της, ενώ παράλληλα προσφέρει

⁴⁴

«στο ίδιο»

ουσιαστικές δυνατότητες ανάπτυξης των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού της.

Καθοριστικός παράγοντας επιτυχίας για την εταιρία που θα εφαρμόσει τέτοια προγράμματα, είναι ο σχεδιασμός τους βάσει των προτεραιοτήτων της και η ενσωμάτωσή τους στην καθημερινή της πρακτική. Αυτός είναι και ο στόχος του ολοκληρωμένου μοντέλου του Εταιρικού Εθελοντισμού στις επιχειρήσεις που θέλουν να ενθαρρύνουν τη συμμετοχή των εργαζομένων τους στις κοινωνικές τους δραστηριότητες, και το οποίο υλοποιείται μέσα από το βασικό τρίπτυχο ανάπτυξης το οποίο αναφέρεται ως ακολούθως :

➤ *Επιχείρηση*

Συνδυάζοντας τους στόχους του εταιρικού εθελοντικού προγράμματος με τις προτεραιότητες και τους στόχους της επιχείρησης.

➤ *Εργαζόμενοι*

Λαμβάνοντας υπόψη τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των εργαζομένων πάνω στα οποία μπορεί να σχεδιαστεί και να εφαρμοσθεί το εταιρικό εθελοντικό πρόγραμμα.

➤ *Κοινωνία*

Στοχεύοντας σε κύρια κοινωνικά ή περιβαλλοντικά προβλήματα της μικρής ή της μεγάλης κοινότητας, που δραστηριοποιείται η επιχείρηση, σύμφωνα με τις ανάγκες της.

Αναφέρουμε κάποια παραδείγματα εθελοντικής προσφοράς στην κοινωνία και στο περιβάλλον από επιχειρήσεις.

Η Alpha Bank στο πλαίσιο των δράσεων της Ε.Κ.Ε. για την προστασία του περιβάλλοντος, πραγματοποίησε με επιτυχία εκδήλωση δένδροφύτευσης, την Κυριακή 16 Μαρτίου 2008 στον οικισμό της Καλλιτεχνούπολης, με την συμμετοχή εθελοντών της Τράπεζας αλλά και μελών των οικογενειών τους.

Κατά την διάρκεια των πυρκαγιών του περασμένου έτους η ΕΚΟ διέθεσε αριθμό βυτιοφόρων της για ανεφοδιασμό των μέσων πυρόσβεσης με νερό. Σε όλη την επιχείρηση έλαβαν μέρος 12 εθελοντές – εργαζόμενοι της ΕΚΟ, οι οποίοι μαζί με τους πυροσβέστες έδωσαν σκληρή μάχη με τις φλόγες, αψηφώντας κάθε κίνδυνο και πρόσφεραν τις υπηρεσίες τους με κάθε δυνατό τρόπο έχοντας ως μοναδική σκέψη την βοήθεια για τον συνάνθρωπό τους. Αυτοί οι εθελοντές – εργαζόμενοι βραβεύτηκαν και τους απονεμήθηκαν αναμνηστικές τιμητικές πλακέτες για την εθελοντική τους προσφορά.

5.2. Χορηγίες Από Μέρους των Επιχειρήσεων στην Εφαρμογή της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης

Ο θεσμός της χορηγίας αντιπροσωπεύει σήμερα έναν από τους ταχύτερα αναπτυσσόμενους κλάδους του marketing και αποτελεί μια σημαντική επικοινωνιακή δραστηριότητα για τις επιχειρήσεις. Αποτελεί επίσης κοινωνική προσφορά με αντιστάθμισμά της τη συλλογική αναγνώριση και την επένδυση στην εταιρική κοινωνική προσωπικότητα με αντάλλαγμα την εικόνα της εταιρείας ως «ενεργού συλλογικού πολίτη».

Πρόκειται για ενέργειες, από την πλευρά των επιχειρήσεων που αποσκοπούν στην αντιμετώπιση κοινωνικών, περιβαλλοντικών, πολιτιστικών και άλλων θεμάτων αλλά ταυτόχρονα και στην επικοινωνιακή προβολή της ίδιας της επιχείρησης. Είναι λοιπόν μια διαδικασία με δύο «νικητές»: τον ενισχυμένο φορέα, ο οποίος αντλεί πόρους για την επίτευξη των στόχων του και την χορηγό επιχείρηση η οποία ενισχύει το κοινωνικό προφίλ της.

Πολλές είναι οι επιχειρήσεις και οι οργανισμοί οι οποίοι έχουν ασχοληθεί με χορηγίες σε πολλούς τομείς. Παρακάτω παραθέτουμε κάποιες περιπτώσεις χορηγικών πρωτοβουλιών.

Όπως γνωρίζουμε, ο ΟΠΑΠ⁴⁵ αποτελεί μια από τις μεγαλύτερες εταιρείες στον κλάδο του και είναι δύσκολο να τον αντιμετωπίσει άλλη εταιρεία, θα λέγαμε ότι διαθέτει το μονοπώλιο και μπορεί να δώσει μεγάλη βοήθεια. Τον Φεβρουάριο του 2008 οι χορηγίες του ΟΠΑΠ ανέρχονταν σε 20 εκατομμύρια ευρώ, τα οποία χωρίζει στους εξής τομείς: 25% θα κατευθυνθεί σε δραστηριότητες αθλητισμού, το 20% σε πολιτιστικές δραστηριότητες, το 15% σε δράσεις για το περιβάλλον, το 15% για την παιδεία, το 10% για την υγεία και το 15% σε άλλους τομείς.

Η COSMOTE⁴⁶, μια επίσης μεγάλη εταιρεία ανέπτυξε τις θέσεις της για την Ε.Κ.Ε. σε συνέδριο που διοργανώθηκε τον Ιούνιο του 2008 από το Ελληνοαμερικάνικο Επιμελητήριο με θέμα «Ε.Κ.Ε. : Κτίζοντας Υπεύθυνες Εταιρείες». Η COSMOTE δια μέσου της εκπροσώπου της, Εριφύλης Γαλλή η οποία είναι η διευθύντρια Δημοσίων Σχέσεων και ΜΜΕ, τοποθετήθηκε στην ενότητα 'Best Practices in Greece', και παρουσίασε τις προτάσεις της για την Ανάπτυξη της Ε.Κ.Ε. στην Ελλάδα, τις ιδιαίτερες προκλήσεις του κλάδου των τηλεπικοινωνιών, αλλά και case-study μέσα από την ίδια εταιρεία.

Το Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού έχει βρεθεί σε διαφορετικές περιόδους και στις δύο πλευρές της χορηγίας: όταν η στόχευση και τα οικονομικά δεδομένα το επέτρεπαν, το Ίδρυμα αφενός ενίσχυσε ερευνητικά προγράμματα, είτε χρηματοδοτώντας τα είτε προσφέροντας υποτροφίες, αφετέρου ανέλαβε εξολοκλήρου ή υποστήριξε την έκδοση βιβλίων καθώς και τη δημιουργία κινηματογραφικών παραγωγών μικρού μήκους.

Στη συνέχεια οι ανάγκες και οι προοπτικές του ΙΜΕ, με την ίδρυση του Πολιτιστικού Κέντρου «Ελληνικός Κόσμος», άλλαξαν με συνέπεια όλοι οι πόροι να διατίθενται για δράσεις όπως οι εκθέσεις, η ανάπτυξη ιστορικών διαδικτυακών κόμβων, τα προγράμματα εικονικής πραγματικότητας και τα τρισδιάστατα γραφικά, τα εκπαιδευτικά προγράμματα για παιδιά κ.ο.κ. Λαμβάνοντας υπόψη ότι η επιτυχία του θεσμού της χορηγίας εξαρτάται σε σημαντικό βαθμό από την ενεργό συμβολή και συμμετοχή των πολιτιστικών οργανισμών στα χορηγικά δρώμενα, στο Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού επιδιώκουμε κάθε χορηγία να εκπληρώνει πλήρως το σκοπό της. Βασικές

⁴⁵ «Ετήσιος Απολογισμός για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη», www.opap.gr

⁴⁶ «Κοινωνική Ευθύνη», www.cosmote.gr

αρχές του Ιδρύματος στη διαχείριση των χορηγιών είναι ο σεβασμός προς τα ποσά που προσφέρονται για την επίτευξη των στόχων του ΙΜΕ και η αξιοποίησή τους στο έπακρο. Κάθε χορηγία κερδίζεται με σκληρή δουλειά πρώτα των ίδιων των στελεχών του Ιδρύματος, καλλιεργώντας και αναπτύσσοντας υγιή και ευπρόσωπη εταιρική κουλτούρα.

Θα πρέπει να σημειωθεί στην συγκεκριμένη ενότητα πως η πολιτιστική χορηγία συμπεριλαμβάνεται στα προγράμματα εταιρικής κοινωνικής ευθύνης πολλών και διαφόρων επιχειρήσεων οι οποίες λειτουργούν και δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα. Η πολιτιστική χορηγία σε όλον τον κόσμο χρησιμοποιείται σαν τρόπος χρηματοδότησης του πολιτισμού. Ιδιωτικά κεφάλαια υποστηρίζουν φορείς που ασκούν πολιτιστική δραστηριότητα. Υπάρχει μάλιστα και η βασική ευρωπαϊκή στρατηγική για τη βιώσιμη ανάπτυξη που εγκρίθηκε στη ευρωπαϊκή συμβούλιο του Γκέτεμποργκ τον Ιούνιο του 2001. Σύμφωνα με αυτή, η οικονομική ανάπτυξη, η κοινωνική συνοχή και η περιβαλλοντική προστασία συμβαδίζουν. Ο ιδιωτικός τομέας, πλην της οικονομικής αποδοτικότητας, οφείλει να ελαχιστοποιεί τις αρνητικές επιπτώσεις στο περιβάλλον. Πλέον στην επιχειρηματική λογική, έχει εισαχθεί η έννοια της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης. Συνέπεια τούτων, είναι η πολιτιστική χορηγία, που αποτελεί ένα είδος κοινωνικής ανταπόδοσης του χορηγού προς την κοινωνία. Με αυτόν τον τρόπο ο χορηγός βελτιώνει τη δημόσια εικόνα του. Επιτυγχάνει τη συλλογική αναγνώριση. Και από την άλλη οι πολιτιστικοί φορείς και δημιουργοί έχουν μια πηγή χρηματοδότησης που τους δίδει περισσότερη ανεξαρτησία. Με αυτόν τον τρόπο διευκολύνονται δράσεις, οι οποίες ενδεχομένως δεν θα ευνοούνταν αν αποκλειστικός χρηματοδότης ήταν το κράτος.

Στις μέρες μας υπήρξαν κάποια σημαντικά παραδείγματα επιχειρήσεων οι οποίες υποστήριξαν με σημαντικότερα κεφάλαια αλλά και τους ανθρώπινους πόρους την σχετική αναστήλωση των αρχαίων ελληνικών ναών και αρχαιολογικών χώρων καθώς και πρωτοβουλιών με σκοπό την υποστήριξη αλλά και τον επαναπατρισμό της ελληνικής πολιτιστικής κληρονομιάς με τη διεξαγωγή εκθέσεων, άλλων καλλιτεχνικών και πολιτιστικών γεγονότων. Η ψήφιση του σχετικού νομοσχεδίου και μέχρι το τέλος του έτους 2009, αναμένεται να ενισχύσει σε σημαντικό βαθμό την υιοθέτηση των πρακτικών της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης των Ελληνικών

επιχειρήσεων στον τομέα των χορηγιών όπου και εξετάζεται στην ενότητα αυτή.

Σύμφωνα με τον Υπουργό Πολιτισμού σε πρόσφατες δηλώσεις του, θα συσταθεί ειδικό Γραφείο Χορηγιών το οποίο θα υπάγεται απευθείας στον Υπουργό Πολιτισμού και θα παραλαμβάνει τις συγκεκριμένες υποβαλλόμενες προτάσεις χορηγίας και οι οποίες θα έχουν ως αποδέκτη το Δημόσιο που θα τις αποστέλλει με εισήγηση στο ειδικό Συμβούλιο Χορηγιών για την σχετική γνωμοδότηση. Το Συμβούλιο Χορηγιών θα συγκροτείται με απόφαση πάλι του Υπουργού Πολιτισμού και θα αποτελείται κυρίως από εννέα μέλη. Ο Πρόεδρος προβλέπεται να είναι ευρείας αποδοχής και προσωπικότητα του πολιτισμού, των επιστημών ή της οικονομίας και οι άμεσα εκπρόσωποι θα είναι άτομα που θα προέρχονται από τα Επιμελητήρια, του υπουργείου Οικονομίας, του υπουργείου Πολιτισμού, διευθυντές δημόσιων μουσείων, προσωπικότητες του πολιτιστικού χώρου καθώς και εκπρόσωποι της Ένωσης Διαφημιστικών Εταιρειών.

5.3. Συνεργασίες Από Μέρους των Επιχειρήσεων στην Εφαρμογή της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης

Η εφαρμογή της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης δεν αποτελεί θέμα μόνο των μεγάλων επιχειρήσεων αλλά και των μικρότερων. Είναι συνεπώς θέμα όλων των επιχειρήσεων και ανεξάρτητα από το μέγεθός τους να συνεργαστούν αρμονικά για να ανταπεξέλθουν στον κοινό ανταγωνισμό με αποτελεσματικό τρόπο. Ανάλογα με τον κλάδο στον οποίο ανήκουν και φυσικά με την κουλτούρα που τις διέπει, με τη δέσμευσή τους αλλά με τα ενδιαφερόμενα μέρη στα οποία απευθύνονται έχουν και μια σειρά από οφέλη, όπως το ικανοποιημένο και παραγωγικό προσωπικό, την θετική ανταπόκριση της κοινής γνώμης, την βελτίωση της εταιρικής τους εικόνας, την καλύτερη ανταπόκριση στις ανάγκες των καταναλωτών, την βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων και υπηρεσιών καθώς και την βελτίωση σχέσεων με την τοπική κοινωνία και βελτίωση του κόστους και που όλα αυτά μπορούν να προέλθουν μέσω των συνεργασιών μεταξύ των επιχειρήσεων.

Όταν κάποιος μιλά για την εφαρμογή της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, εννοεί πάντα τις δράσεις και πρακτικές εκείνες που εφαρμόζουν οι περισσότερες επιχειρήσεις πέρα από τις όποιες υποχρεώσεις έχουν από την εφαρμογή των νόμων και διατάξεων και αφορούν στην συνεργασία μεταξύ τους. Δεδομένου επίσης ότι μέσω της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης οι επιχειρήσεις αυτές μπορούν να συμβάλουν αποτελεσματικά στη βιώσιμη ανάπτυξη, η Ελληνική Πολιτεία μπορεί να «παίξει» πολύ σημαντικό ρόλο στην υποστήριξη αυτής της συνεργασίας. Η συνεργασία μπορεί επίσης να λαμβάνει τη μορφή κατάλληλων εμπορικών και αναπτυξιακών πολιτικών και διεθνών συμφωνιών οι οποίες θα εμπεριέχουν και την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, αναγνώρισης του σημαντικού ρόλου των επιχειρήσεων και της συμβολής τους στην προώθηση της ευθύνης αυτής και σε συνεργασία με άλλους ενδιαφερόμενους και επιχειρήσεις, να αξιολογούν και να ενισχύουν το ρόλο τους στην αύξηση της γνώσης, στην παροχή σχετικών πληροφοριών, προώθηση και υποστήριξη της ανάληψης, ανάπτυξης αποτελεσματικών δράσεων Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης και την ανάπτυξη των περιβαλλοντικών καθώς και τα κοινωνικά υπεύθυνα προϊόντα και υπηρεσίες. Μπορεί επίσης να έχει μορφή υπολογισμού και αξιολόγησης στο πώς να χρησιμοποιούνται τα δημόσια κεφάλαια με τον καλύτερο και αποτελεσματικό τρόπο, αφού θα λαμβάνουν υπ' όψιν τους τις περιβαλλοντικές, κοινωνικές και οικονομικές σκέψεις, την διερεύνηση των πρακτικών τους, τις γνώσεις του κοινωνικού, περιβαλλοντικού και οικονομικού αντίκτυπού τους καθώς και τη διάδοση καλών πρακτικών στο ρόλο τους ως εργοδότες ή καταναλωτές, διασφάλισης τόσο του συγκεκριμένου νομικού πλαισίου όσο και των κατάλληλων οικονομικών και κοινωνικών συνθηκών οι οποίες θα επιτρέπουν στις επιχειρήσεις που επιθυμούν να εμβαθύνουν στο θέμα της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης να ωφεληθούν από αυτό και από την συνεργασία μεταξύ τους.

Αναφέρουμε μερικά παραδείγματα συνεργασιών μεταξύ επιχειρήσεων με σκοπό να προσφέρουν βοήθεια και να υποστηρίξουν των κοινωνία και το περιβάλλον.

Τα Χριστούγεννα του 2008 η Marfin Egnatia Bank σε συνεργασία με το Marfin Foundation διοργάνωσαν τον Μαραθώνιο Αγάπης για το Παιδί. Είχαν διοργανώσει επίσης Ραδιομαραθώνιο το 2007 στον οποίο υποστήριξαν 61 ιδρύματα και 42 οικογένειες.

Πολύ σημαντικό ήταν το πρωτοποριακό πρόγραμμα «ασπίδα κατά της λειψυδρίας» για την Συλλογή Όμβριων Υδάτων – ‘απάντηση’ στην λειψυδρία, από την Coca – Cola⁴⁷ 3E και την Coca – Cola σε συνεργασία με το Μεσογειακό Σκέλος της Διεθνούς Σύμπραξης για το Νερό (Global Water Partnership Mediterranean).

Η Vodafone⁴⁸ σε συνεργασία με 31 εταιρικούς πελάτες, τοποθέτησε στα κτήρια τους κάδους για την συλλογή κινητών τηλεφώνων και αξεσουάρ, με στόχο αφενός να δοθεί μεγαλύτερη ώθηση στην ανακύκλωση κινητών τηλεφώνων και αξεσουάρ στη χώρα μας και αφετέρου να προστατευτεί το περιβάλλον από την ανεξέλεγκτη απόρριψή τους.

Η Manpower⁴⁹, ξεκίνησε μια πολύ καλή συνεργασία με την ΜΚΟ Praksis, η οποία αφορά στην ανάπτυξη ενός προγράμματος διασύνδεσης ευπαθών κοινωνικών ομάδων με την αγορά εργασίας. Στο πρώτο τρίμηνο του 2008 διοργανώθηκαν επισκέψεις των Συμβούλων Εργασίας της Manpower στα πολυϊατρεία της Praksis στην Αθήνα και στη Θεσσαλονίκη, όπου οι εκπρόσωποι της Praksis παρουσίασαν το καθημερινό έργο τους. Κατά την διάρκεια των επισκέψεων δημιουργήθηκαν οι ομάδες εργασιών και mentoring και καταγράφηκαν οι ανάγκες, οι προτεραιότητες αλλά και οι απαραίτητες προϋποθέσεις τις οποίες θα πρέπει να πληρούν τα άτομα ώστε να ωφεληθούν από το Γραφείο Διασύνδεσης.

⁴⁷ «Συνεργασίες με άλλους φορείς», www.cocacola.gr

⁴⁸ «Κοινωνική Προσφορά», www.Vodafone.gr

⁴⁹ «Συνεργασία Manpower και Praksis», www.manpower.gr

5.4. Δωρεές Από Μέρους των Επιχειρήσεων στην Εφαρμογή της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης

Το ανθρώπινο πρόσωπο του έδειξε ο επιχειρηματικός κόσμος μετά από τις πυρκαγιές που σάρωσαν την Ελλάδα το καλοκαίρι του 2007. Η αλληλεγγύη, η ευαισθησία και πάνω από όλα η ανθρωπιά φάνηκε πως έχουν τη θέση τους στην επιχειρηματική σκακιέρα, βοηθώντας τη χώρα να ανταπεξέλθει στις δύσκολες αυτές στιγμές. Η ελπίδα ότι θα αποκτήσουν ξανά ζωή η Ζαχάρω, η Αρεόπολη, η Ολυμπία, το Αλιβέρι και όσες άλλες κωμοπόλεις ή χωριά βρέθηκαν στο μάτι της πύρινης λαίλαπας αναγεννήθηκε μέσα από την πρωτόγνωρη διάθεση προσφοράς. Οι οικονομικές και υλικές προσφορές, μεγάλες ή μικρές, από δημόσιους οργανισμούς, επιχειρηματικούς ομίλους, δήμους, εκκλησία και απλούς πολίτες έλαβαν χαρακτήρα ανθρωπιστικού κύματος βοήθειας προς τους πυρόπληκτους.

Μεγάλα ποσά θα διατεθούν απευθείας στις νομαρχιακές αυτοδιοικήσεις ή αφορούν δωρεές στην Πυροσβεστική Υπηρεσία, "υιοθεσία" περιοχών ώστε να ανακατασκευαστούν κατοικίες, αποκατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος ή υλική βοήθεια, όπως τρόφιμα, νερό, είδη πρώτης ανάγκης, οικιακό εξοπλισμό κ.λπ. Η χρηματική αρωγή των επιχειρήσεων για την ενίσχυση των πληγέντων ξεπέρασε τα 300 εκατ. ευρώ, ενώ η συνεισφορά των επιχειρήσεων δεν περιορίστηκε μόνο στη χρηματική βοήθεια αλλά διευρύνθηκε σε μια σειρά από προϊόντα, εθελοντικές δράσεις και εξειδικευμένες υπηρεσίες προς τις πληγείσες περιοχές. Από το σύνολο των χρηματικών προσφορών, στον Ειδικό Λογαριασμό Αλληλεγγύης για τους πληγέντες έχουν κατατεθεί περισσότερα από 123,5 εκατ. ευρώ, ενώ υπολογίζεται ότι οι Έλληνες καταθέτουν από το υστέρημά τους περίπου 2 εκατ. ευρώ κάθε μέρα⁵⁰.

Περισσότερα από 165 εκατ. ευρώ προσέφεραν οι τράπεζες για την οικονομική ενίσχυση των νοικοκυριών που επλήγησαν από τις πρόσφατες καταστροφικές πυρκαγιές σε Πελοπόννησο και Εύβοια, για την ενίσχυση των υποδομών πυρόσβεσης της χώρας, καθώς και την ανάπλαση του

⁵⁰ - «Κοινωνική Ευθύνη και Κοινωνική Προσφορά», www.alphabank.gr

περιβάλλοντος. Παράλληλα η Ελληνική Ένωση Τραπεζών υιοθέτησε δέσμη μέτρων, όπως είναι το πάγωμα των οφειλών από δάνεια, μέχρι να βρουν και πάλι τις ισορροπίες τους όλοι εκείνοι που είδαν τα σπίτια και τις περιουσίες τους να γίνονται παρανάλωμα και έμειναν από τη μια στιγμή στην άλλη ανέστιοι. "*Πρωτόγνωρη*" χαρακτήρισε ο κ. Μιχάλης Βλασταράκης, γενικός διευθυντής δικτύου καταστημάτων της Eurobank, την πρωτοβουλία που έλαβαν οι ελληνικές τράπεζες και σημείωσε χαρακτηριστικά ότι μπροστά στο μέγεθος της καταστροφής, οι τράπεζες έδειξαν αντίστοιχου μεγέθους ευαισθησία. Συμπλήρωσε δε, ότι στο σύνολο τους οι τράπεζες αντέδρασαν ακαριαία χωρίς να έχει υπάρξει προηγούμενη συνεννόηση μεταξύ τους. Σχολιάζοντας το γεγονός ότι τράπεζες και μεγάλες εταιρείες του ιδιωτικού τομέα έσπευσαν σε βοήθεια, επισήμανε πως είναι απολύτως υγιές και πρέπει να εκτιμηθεί από την κοινωνία ότι φορείς -όπως είναι οι τράπεζες και οι μεγάλες ιδιωτικές εταιρείες- έσπευσαν από τους πρώτους να συνδράμουν τους πληγέντες⁵¹.

51

«Η Κοινωνική μας προσφορά», www.eurobank.gr

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6^ο

ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΔΙΚΤΥΟ ΚΑΙ Η ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΣΤΗΝ

ΕΛΛΑΔΑ

6.1. Το Ελληνικό Δίκτυο (Corporate Social Responsibility)

Το Ελληνικό Δίκτυο για την Ε.Κ.Ε. είναι ένα Μη Κερδοσκοπικό Σωματείο το οποίο ιδρύθηκε τον Ιούνιο του 2000 από μια ομάδα επιχειρήσεων και επιχειρηματικών φορέων, όπως είναι η Shell Hellas, μαζί με τον ΣΕΒ (Σύνδεσμο Ελληνικών Βιομηχανιών), το ΕΒΕΑ (Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αθηνών) και τον ΣΒΒΕ (Σύνδεσμο Βιομηχανιών Βορείου Ελλάδος). Έχει θέσει σαν βασικούς στόχους την διάδοση των αξιών της Ε.Κ.Ε. και την προβολή και γνωστοποίησή της στον επιχειρηματικό κόσμο αλλά και σε όλο το κοινωνικό σύνολο. Επίσης έχει ως στόχο την προαγωγή της ιδέας της Κοινωνικής συνοχής στην Ελλάδα.

Αποτελεί στην Ελλάδα τον εκπρόσωπο του Πανευρωπαϊκού Δικτύου⁵² CSR Europe. Το Πανευρωπαϊκό Δίκτυο εκφράζει περισσότερες από 1.500 επιχειρήσεις, με 18 εθνικούς εκπροσώπους σε 15 χώρες.

Την προσπάθεια αυτή ενισχύει το Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο Αθήνας, το οποίο προσφέρει στο δίκτυο την υποστήριξή του και καθιερώνει βραβεία Κοινωνικής Ευθύνης και Ευαισθησίας, έχοντας ως σκοπό την προώθηση της έννοιας της Ε.Κ.Ε. στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Στο Ελληνικό Δίκτυο λαμβάνουν μέρος ως μέλη περισσότερες από 80 επιχειρήσεις⁵³ οι οποίες είναι ευαισθητοποιημένες και δείχνουν μεγάλο ενδιαφέρον σε θέματα τα οποία αφορούν την κοινωνία και το περιβάλλον. Οι επιχειρήσεις αυτές έχουν εντάξει στις πρακτικές τους προγράμματα τα οποία:

- Συμβάλλουν στην οικονομική και βιώσιμη ανάπτυξη των κοινοτήτων μέσα στις οποίες αναπτύσσονται και δραστηριοποιούνται.
- Ελαχιστοποιούν τις επιπτώσεις που ενδέχεται να έχουν οι δραστηριότητές τους στο περιβάλλον και στους φυσικούς πόρους.

⁵² “Η «ελληνική» Ε.Κ.Ε.”, Δημ. Γλύστρας, δημοσίευση 02/06/2006, www.euro2day.gr

⁵³ Συνέδριο για την κοινωνική ευθύνη των επιχειρήσεων, Δημ. Μαύρος, 1/10/2007, «Ελληνικό Δίκτυο για την Ε.Κ.Ε.», www.eurocharity.gr

- Έχουν την δυνατότητα, μέσω της σωστής περιβαλλοντικής και κοινωνικής διαχείρισης, να παρέχουν στους μετόχους τους ικανοποιητική απόδοση.
- Μπορούν να διαμορφώσουν για το εργατικό τους δυναμικό υγιείς και ασφαλείς συνθήκες εργασίας.
- Δίνουν ίσες ευκαιρίες απασχόλησης και επαγγελματικής εξέλιξης.

6.1.α. Στόχοι του Ελληνικού Δικτύου

Το Ελληνικό Δίκτυο⁵⁴ για την Ε.Κ.Ε., με σκοπό την ευαισθητοποίηση όλο και περισσότερων επιχειρήσεων ως προς την ένταξη στρατηγικών Ε.Κ.Ε. στις δραστηριότητές τους, οι οποίες θα συνεισφέρουν αποτελεσματικά στην αρμονική συνύπαρξη επιχειρηματικής επιτυχίας και κοινωνικής ευαισθησίας, έχει θέσει κάποιους συγκεκριμένους στόχους. Μερικοί από τους στόχους αυτούς είναι οι παρακάτω:

- Την συνεχή ενημέρωση σχετικά με την Ε.Κ.Ε. και τη διάδοση πληροφοριών.
- Την δικτύωση και την συνεργασία με επιχειρήσεις, με συλλογικούς και άλλους φορείς, σε κάθε επίπεδο, για την ανταλλαγή και διάχυση πληροφοριών.
- Την ευαισθητοποίηση του κοινού και της επιχειρηματικής κοινότητας στην κοινωνική δράση και την συμβολή των επιχειρήσεων σε τοπικό, εθνικό αλλά και διεθνές επίπεδο.
- Την ανάπτυξη συνεργασιών αλλά και την κινητοποίηση από τις επιχειρήσεις με σκοπό την προώθηση προγραμμάτων συλλογικής προσφοράς για την από κοινού αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων.

⁵⁴ Επιστημονικό Μάρκετινγκ, Νίκος Αναλυτής, Ιούνιος 2007, Το βήμα της Ε.Κ.Ε. «Η Ε.Κ.Ε. είναι θέμα όλων των επιχειρήσεων, ανεξάρτητα από το μέγεθός τους», www.morax.gr

- Την ανάπτυξη δράσης οποιασδήποτε μορφής εκ μέρους των επιχειρήσεων, έχοντας ως στόχο την επίτευξη των σκοπών του Δικτύου.
- Την διάδοση, την προσαρμογή και την μεταφορά καλών πρακτικών στον τομέα της κοινωνικής συνοχής και της Ε.Κ.Ε.

6.1.β. Αποστολή του Ελληνικού Δικτύου

Η Αποστολή ⁵⁵ του Ελληνικού Δικτύου για την Ε.Κ.Ε. είναι να παρέχει σε όλες τις επιχειρήσεις την βοήθεια αυτή που θα τους εξασφαλίζει ταυτόχρονη επίτευξη βιώσιμης ανάπτυξης και ανθρώπινης προόδου. Οι επιχειρήσεις, με την ένταξή τους στο Ελληνικό Δίκτυο, έχουν την δυνατότητα να εξασφαλίσουν μια σειρά από μεθόδους που θα τους αποφέρουν συγκεκριμένα και άμεσα οφέλη. Μερικά από τα οφέλη που προσφέρει το Δίκτυο στις επιχειρήσεις είναι τα παρακάτω:

- Το Ελληνικό Δίκτυο για την Ε.Κ.Ε., μέσω της ιστοσελίδας του, του ηλεκτρονικού newsletter και της διοργάνωσης ειδικών συναντήσεων και συνεδρίων, ενημερώνει και πληροφορεί τα μέλη του για τις τελευταίες εξελίξεις στο χώρο της κοινωνικής ευθύνης των επιχειρήσεων σε τοπικό, ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο.
- Το Δίκτυο συμβουλεύει και καταρτίζει τα μέλη του, επιχειρεί συγκριτική αξιολόγηση δράσεων Ε.Κ.Ε. και “οικοδομεί” ικανότητες για την εφαρμογή των προγραμμάτων.
- Υποστηρίζει και χρησιμοποιεί το διάλογο ενεργοποιώντας μεταξύ επιχειρήσεων, επιχειρηματικών φορέων, διαμορφωτών γνώμης, κοινωνικών εταίρων, ακαδημαϊκών κ.α.
- Δίνει την δυνατότητα στα μέλη του να μπορούν να συγκεντρώνουν, να ανταλλάσσουν, να διαδίδουν και να αναπτύσσουν καλές πρακτικές δράσεων Ε.Κ.Ε.

⁵⁵ Ελληνικό Δίκτυο για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, έντυπο: «Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη» (Φεβρουάριος, 2006), www.csrhellas.gr

- Χάρη στη διαρκή ενημέρωση και στις επαφές με συναφείς πανευρωπαϊκούς φορείς, το Ελληνικό Δίκτυο προσφέρει την δυνατότητα ανάπτυξης εξειδικευμένων εργαλείων για την καλύτερη κατανόηση, την συγκριτική αξιολόγηση και τον κοινωνικό απολογισμό δράσεων Ε.Κ.Ε.
- Επιτυγχάνεται η μέγιστη δυνατή προβολή δράσεων Ε.Κ.Ε. σε όλα τα επικοινωνιακά Μέσα που αναλαμβάνουν τα μέλη του Δικτύου. Στην προβολή περιλαμβάνονται και ειδικές εκδηλώσεις.

6.2. Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη στην Ελλάδα

Η χώρα μας αν και δεν είναι ιδιαίτερα γνωστή για πρωτοπορίες στις εφαρμογές της επιχειρηματικότητας και των δραστηριοτήτων που απορρέουν από αυτή, τα τελευταία χρόνια κυρίως έχει δείξει μεγάλο ενδιαφέρον για άσκηση πρακτικών Ε.Κ.Ε., επηρεασμένη περισσότερο από πολυεθνικές επιχειρήσεις.

Υποδέχεται με αρκετές επιφυλάξεις μια νέα αντίληψη σύμφωνα με την οποία οι επιχειρήσεις μπορούν και δικαιούνται να παίξουν σημαντικό ρόλο στην κοινωνική ανάπτυξη και πρόοδο. Πρόκειται για μια διαδικασία κοινωνικής μεταβολής η οποία θα συνεπιφέρει σημαντικές αλλαγές στην κοινωνική μας οργάνωση και στον τρόπο σκέψης και δράσης.

Η έννοια της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης⁵⁶ σήμερα λειτουργεί εμβληματικά, σαν μια «σημαία» που σηκώνουν οι ίδιες οι επιχειρήσεις για μια συναινετική κοινωνική «επανάσταση» όπου όλοι οι κοινωνικοί εταίροι της κοινωνίας των πολιτών θα είναι εντέλει ωφελημένοι.

⁵⁶ “Η «ελληνική» Ε.Κ.Ε.”, Δημ. Γλύστρας, δημοσίευση 02/06/2006, www.euro2day.gr

6.2.α. Επίπεδα εφαρμογής της Ε.Κ.Ε. από τις ελληνικές επιχειρήσεις

Υπάρχουν δύο κύρια επίπεδα εφαρμογής της ΕΚΕ από τις επιχειρήσεις⁵⁷. Στο πρώτο επίπεδο (αρχικό στάδιο ωριμότητας) στο οποίο βρίσκεται η πλειονότητα των Μεγάλων επιχειρήσεων στην Ελλάδα οι πρακτικές της ΕΚΕ είναι μέρος δραστηριοτήτων κυρίως του τμήματος Δημοσίων Σχέσεων με έμφαση στη Φιλανθρωπία και τη χορηγία. Στο δεύτερο επίπεδο ωριμότητας των επιχειρήσεων, η ΕΚΕ αποτελεί πλέον αναπόσπαστο κομμάτι της εταιρικής πολιτικής και στρατηγικής. Σε αυτό το στάδιο συνήθως υπάρχει αρμόδιο τμήμα ή επιτροπή, που είναι υπεύθυνη για σχετικές δραστηριότητες, για την επίτευξη στρατηγικών στόχων, καθώς και για την ετήσια εγγραφή Κοινωνικού Απολογισμού αποκλειστικά για την ΕΚΕ. Σε αυτό το στάδιο σήμερα βρίσκονται ελάχιστες επιχειρήσεις στην Ελλάδα . Όσο και αν φαίνεται περίεργο, η Ελλάδα εφαρμόζε πρακτικές ΕΚΕ από το 500. π.χ. Οι πρακτικές αυτές, όπως για παράδειγμα η χορηγία, ήταν τρόπος ζωής για τους Έλληνες προνομιούχους. Ωστόσο, σήμερα οι ειδικοί παρατηρούν πως οι επιχειρήσεις στην Ελλάδα διστάζουν να ξεφύγουν από τις απλές δραστηριότητες φιλανθρωπίας και να διεκπεραιώσουν πρωτοβουλίες πιο ουσιαστικές για τους συμμετόχους τους. Ίσως, δυσκολεύονται να πιστέψουν πως η ΕΚΕ έχει αποδεδειγμένα σημαντικά οφέλη για αυτές.

Αν και περισσότερες από τις μεγάλες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα έχουν πλέον ειδικά προγράμματα Ε.Κ.Ε., τα οποία βεβαίως περιλαμβάνουν και χωριστές διαδικασίες επικοινωνίας των δράσεων, σήμερα υπολογίζεται πως μόλις 10% περίπου των ελληνικών επιχειρήσεων διαθέτει ολοκληρωμένη στρατηγική για την Ε.Κ.Ε., τη στιγμή που στην Ευρώπη το αντίστοιχο ποσό διαμορφώνεται στο 37%. Σύμφωνα με την άποψη των καταναλωτών, σχετική έρευνα του Ινστιτούτου Επικοινωνίας επισημαίνει ότι ο Έλληνας σταδιακά αποκτά μεγαλύτερη εξοικείωση με την Ε.Κ.Ε. Παράλληλα με την εξοικείωση αυξάνονται και οι απαιτήσεις των πολιτών από τις εταιρείες, όπως και το ενδιαφέρον τους για την κοινωνική δράση των επιχειρήσεων.

⁵⁷ Το βήμα της Ε.Κ.Ε., Ο ρόλος της ηγεσίας στην εφαρμογή της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, Ν. Αυλώνας, Ιούνιος 2007, www.morax.gr

6.2.β. Οι Έλληνες Καταναλωτές

Οι Έλληνες καταναλωτές⁵⁸ τα τελευταία κυρίως χρόνια έμαθαν τι είναι Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη. Πριν εκτιμήσουν την αξία την αξία της και αποδώσουν τα εύσημα στις επιχειρήσεις των οποίων τις δράσεις ασπάζονται, είναι αναγκαίο να μεσολαβήσει ένα διάστημα παρατήρησης των πρακτικών της και της θέσης της στην κοινωνία. Άλλωστε, αν η Ε.Κ.Ε. απαιτεί την αλλαγή της φιλοσοφίας των επιχειρήσεων, άλλο τόσο απαιτεί την αλλαγή της νοοτροπίας του πολίτη-καταναλωτή αλλά και των κρατικών κέντρων λήψης αποφάσεων. Γενικά, όμως στην χώρα μας, οι καταναλωτές δέχονται θετικά και υποστηρίζουν την δραστηριοποίηση των επιχειρήσεων με μεγάλη υπευθυνότητα σε σοβαρά κοινωνικά ζητήματα.

Με βάση τα στοιχεία της έρευνας καταναλωτή CSR 2007 που διεξήγαγε το Ινστιτούτο Επικοινωνίας, το Πάντειο Πανεπιστήμιο και η εταιρεία MRB Hellas, οι Έλληνες σε ποσοστό 77% εκτιμούν και σέβονται την ηγεσία των εταιριών εκείνων που υποστηρίζουν ένθερμα την ανάγκη για Ε.Κ.Ε. Σημαντικό είναι επίσης το γεγονός ότι το 51% των Ελλήνων καταναλωτών έχουν τιμωρήσει μια κοινωνικά μη υπεύθυνη εταιρεία (είτε μέσω μιας αγοράς προϊόντος είτε μέσω αρνητικών σχολίων) θεωρώντας ότι οι εταιρείες πρέπει να αποδεικνύονται ευαισθητοποιημένες και στην πράξη, ιδιαιτέρως σε ότι έχει να κάνει με την προστασία του περιβάλλοντος όσο και με τον άνθρωπο.

⁵⁸

«Ο ρόλος των Επιχειρήσεων στην Κοινωνία», www.koinoniapoliton.gr

6.2.γ. Προγράμματα Ε.Κ.Ε. από τις Ελληνικές επιχειρήσεις

Σύμφωνα με έρευνα για τα προγράμματα Ε.Κ.Ε.⁵⁹ που έγινε από το Ινστιτούτο Επικοινωνίας σε συνεργασία με το Ελληνικό Δίκτυο για την Ε.Κ.Ε. και την MRB, οι πολίτες ιεραρχούν στην πρώτη θέση την προστασία του περιβάλλοντος, ενώ ακολουθούν η προώθηση προϊόντων που δεν θέτουν σε κίνδυνο την δημόσια υγεία και είναι καλής ποιότητας, η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, η υποστήριξη κοινωφελών ιδρυμάτων και η υποστήριξη οικονομικά ασθενών κοινωνικών ομάδων.

Επίσης σύμφωνα με αναλύσεις μελετών⁶⁰ για την Ε.Κ.Ε. που πραγματοποιήθηκαν από το London Business School, και από το Harvard, η ανάπτυξη προγραμμάτων Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης επέφερε θετικά αποτελέσματα και στα οικονομικά μεγέθη των επιχειρήσεων. Διαπιστώθηκε ακόμη ότι οι εταιρείες που ασχολούνται με όλους όσους συνδέονται με τις δραστηριότητές τους (πελάτες, εργαζόμενους κ.α.) εμφανίζουν τετραπλάσιο ρυθμό ανάπτυξης σε σύγκριση με επιχειρήσεις που λειτουργούν μόνον έχοντας ως σημείο αναφοράς τους μετόχους τους.

Τον Δεκέμβριο του 2004 δημοσιεύτηκε έρευνα⁶¹ για την Ε.Κ.Ε. του Τομέα Συμβουλευτικών Υπηρεσιών της **Pricewaterhouse Cooper's** και του **Executive MBA** του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών. Σύμφωνα με την έρευνα αυτή, η συντριπτική πλειονότητα των μεγάλων ελληνικών επιχειρήσεων θεωρούν την Ε.Κ.Ε. σημαντική, επιδεικνύουν αξιόλογο βαθμό ενημέρωσης για τις συνθήκες εφαρμογής της, ενώ εκτιμούν πως η εφαρμογή της θα αποφέρει μακροπρόθεσμα οφέλη για τις εργασίες τους. Όπως είπαν «η Ε.Κ.Ε. δεν είναι μόδα που θα περάσει, ενώ δεν αφορά μόνο τις επιχειρήσεις, καθώς είναι ευρύ κοινωνικό ζητούμενο». Η πλειονότητα των επιχειρήσεων που πήραν μέρος σε αυτήν την έρευνα, δήλωσε πως η Ε.Κ.Ε. ξεκινά από την διοικητική κορυφή μιας επιχείρησης και διαχέεται προς τα κάτω, κάτι το οποίο δικαιολογεί την ανάθεση των ζητημάτων Ε.Κ.Ε. σε ανώτερα στελέχη. Πρακτικά όμως οι επιχειρήσεις θεώρησαν δύσκολο την χρήση των στρατηγικών της Ε.Κ.Ε., και επίσης θεωρήθηκε αρνητικό το

⁵⁹ έντυπο : «Η κοινωνική ευθύνη φέρνει κέρδη», ΤΑ ΝΕΑ , 10/06/2006, www.disabled.gr

⁶⁰ «στο ίδιο»

⁶¹ “Η «ελληνική» Ε.Κ.Ε.”, Δημ. Γλύστρας, δημοσίευση 02/06/2006, www.euro2day.gr

γεγονός ότι από τις 500 περίπου εταιρείες που είχαν προσκληθεί συμμετείχαν μόνο 77, πιθανότατα αυτές οι οποίες ήθελαν κάτι να προβάλουν.

Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη επηρεάζει και τους εργαζομένους⁶² των επιχειρήσεων. Βάσει μελέτης το 78% των ερωτηθέντων ανέφεραν πως θα προτιμούσαν να εργάζονται για μια επιχείρηση η οποία έχει εξαιρετική φήμη αλλά τους πληρώνει μισθό που απλώς καλύπτει τις ανάγκες τους. Αντιθέτως μόνο το 17% είπε ότι θα εργαζόταν για μια επιχείρηση που θα έδινε υψηλούς μισθούς αλλά θα είχε κακή φήμη.

Η Πολιτεία δραστηριοποιείται στην προώθηση της έννοιας της «επιχειρηματικής αριστείας», μέσω του επιχειρησιακού προγράμματος “Ανταγωνιστικότητα”, του Γ΄ ΚΠΣ⁶³, και μέσω της επιβράβευσης της περιβαλλοντικής μέριμνας και της Επιχειρηματικής Κοινωνικής Ευθύνης στους τομείς της ενέργειας, του τουρισμού, της μεταποίησης, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της έρευνας. Σύμφωνα με έρευνα που διενεργήθηκε από το Πάντειο Πανεπιστήμιο το 2001 οι Έλληνες πολίτες κατατάσσουν υψηλά στη λίστα του επείγοντος προβλήματα που, αν και δεν είναι αποκλειστικά της αρμοδιότητας της Ε.Κ.Ε. , μπορούν να βρουν τρόπους επίλυσης από τις δράσεις της. Τέτοια είναι η επιβάρυνση του περιβάλλοντος, η φτώχεια, η ανεργία και η καταπάτηση των προσωπικών ελευθεριών και δικαιωμάτων.

⁶² έντυπο : «Η κοινωνική ευθύνη φέρνει κέρδη», ΤΑ ΝΕΑ , 10/06/2006, www.disabled.gr

⁶³ “Η «ελληνική» Ε.Κ.Ε.”, Δημ. Γλύστρας, δημοσίευση 02/06/2006, www.euro2day.gr

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7^ο

ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΚΑΙ ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ

7.1. Η Ευρωπαϊκή Ένωση για την Ε.Κ.Ε.

Σήμερα, ο θεσμός της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, προσδιορίζεται και με πολιτικές και δράσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η οποία στοχεύει να του δώσει μεγαλύτερη πολιτική προβολή, να επιβραβεύσει ευρωπαϊκές επιχειρήσεις για τις ενέργειές τους σε αυτόν τον τομέα και να ενθαρρύνει την ανάληψη μεγαλύτερων πρωτοβουλιών.

Η ιδιαιτερότητα που παρουσιάζουν οι Μικρομεσαίες επιχειρήσεις⁶⁴ αποτελεί ένα πεδίο μελέτης αναπόσπαστο και άμεσα συνυφασμένο με την έννοια της Ε.Κ.Ε. Θεωρούμε δεδομένο το γεγονός ότι οι Μ/ΜΕ αποτελούν το 99% του συνόλου των επιχειρήσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.) και τίθεται αναγκαία η απόδοση βαρύνουσας σημασίας στην σωστή και αποτελεσματική λειτουργία τους. Τα τελευταία χρόνια η ευρωπαϊκή πολιτική έχει στρέψει το ενδιαφέρον της σε αυτόν τον τομέα κι αυτό γιατί οι Μ/ΜΕ ως παράγοντας οικονομικής και κοινωνικής συνοχής, ανάπτυξης και απασχόλησης πρέπει σταδιακά να οδηγηθούν σε ένα υγιές επίπεδο ανταγωνιστικότητας. Για την επίτευξη του στόχου αυτού έχει ήδη προταθεί για την περίοδο 2007-2013 ένα πρόγραμμα-πλαίσιο για την καινοτομία και την ανταγωνιστικότητα. Βασικός άξονας γύρω από τον οποίο θα κινηθεί είναι η διευκόλυνση της πρόσβασης των Μ/ΜΕ στη χρηματοδότηση, στις επενδύσεις καθώς και σε συμβουλές για τη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.

Στις 15-17 Φεβρουαρίου πραγματοποιήθηκε από το World Corporate Governance⁶⁵, με την υποστήριξη του CSE, το δεύτερο παγκόσμιο συνέδριο για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη στην Vilamoura της Πορτογαλίας. Στο συνέδριο αυτό, που αποτελεί συνέχεια του προηγούμενου συνεδρίου

⁶⁴

⁶⁵ «Συμμετοχή CSE στο 2ο Παγκόσμιο Συνέδριο για την Ε.Κ.Ε. Από το παγκόσμιο συμβούλιο για την Εταιρική Διακυβέρνηση», δημοσίευση 22/02/07, www.euro2day.gr

(Vilamouira 1), συμμετείχαν σημαντικές προσωπικότητες από τον διεθνή πολιτικό, ακαδημαϊκό και επιχειρηματικό τομέα, από την Αμερική, την Ασία και την Ευρώπη. Ανάμεσά τους οι κκ Ola Ullsten Πρώην Πρωθυπουργός της Σουηδίας, Baroneww Amos Επικεφαλής της Βουλής των Λόρδων, Giscard D'Estaing Ιδρυτής και Πρόεδρος της British Telecom κα Janet Blake.

Ο κ. Ν. Αυλώνας, Γενικός Διευθυντής του CSE⁶⁶ ο οποίος ήταν από τους κύριους ομιλητές του συνεδρίου, τόνισε κατά τη διάρκεια της ομιλίας του, μεταξύ άλλων, την ανάγκη παγκοσμιοποίησης των πρακτικών για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη όπως και την ανάγκη αλλαγής του υπάρχοντος επιχειρηματικού μοντέλου ώστε να υπάρχει μεγαλύτερη ισορροπία στον πλανήτη εν όψει των έντονων κοινωνικών και περιβαλλοντικών προκλήσεων που χρήζουν άμεσης αντιμετώπισης.

Κατά τη διάρκεια του συνεδρίου συζητήθηκαν θέματα, όπως ο επαναπροσδιορισμός του ρόλου της Ε.Κ.Ε. και η αποδέσμευσή της από την έννοια της φιλανθρωπίας προκειμένου να εξελιχθεί σε έναν ευρύτερο επιχειρηματικό στόχο. Επίσης, η ανάπτυξη μεθόδων που θα βοηθήσουν την ενσωμάτωση της Ε.Κ.Ε. στην ευρύτερη στρατηγική των επιχειρήσεων. Τέλος δύο ακόμα θέματα που συζητήθηκαν ήταν, η εκπαίδευση των επιχειρήσεων με σκοπό να υιοθετήσουν μια κοινωνική ατζέντα και την διαφοροποίηση τους από τον ανταγωνισμό και η δημιουργία πιο ανθρώπινων, δίκαιων και υπεύθυνων επιχειρήσεων για την εξασφάλιση της ευημερίας τους αλλά και της ευημερίας όλης της κοινωνίας.

Αναγνωρίζοντας ότι οι επιχειρήσεις έχουν πρωταγωνιστικό ρόλο στην Ε.Κ.Ε., κατέληξε στο συμπέρασμα ότι μπορεί να επιτύχει καλύτερα τους στόχους της σε συνεργασία με τις Ευρωπαϊκές επιχειρήσεις και έχει ήδη εξαγγείλει την υποστήριξή της στην δημιουργία ευρωπαϊκής συμμαχίας για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη. Έτσι στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, υπάρχει ένα πλέγμα νόμων και κανόνων για την προστασία του περιβάλλοντος κατά την διαδικασία παραγωγής που προστατεύει και προάγει την ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Αυτό το πλαίσιο, αποτελεί μια βάση ώστε οι εταιρείες να ξεκινούν από εκεί και να προχωρούν ένα βήμα μπροστά υιοθετώντας έναν

66

«στο ίδιο»

κώδικα δεοντολογίας που προάγει την ποιότητα ζωής, την εκπαίδευση και την επιμόρφωση των εργαζομένων.

Σύμφωνα με τον Αναλυτή⁶⁷: «Κατά τη Σύνοδο της Λισσαβόνας, τον Μάρτιο του 2000, οι ηγέτες της Ε.Ε. έθεσαν τους στόχους της Ευρώπης για το 2010. Μέσα στους στόχους αυτούς είναι και η ανάδειξη της Ευρώπης ως της πιο ανταγωνιστικής και δυναμικής οικονομίας, προσφέροντας περισσότερες θέσεις απασχόλησης, καλύτερες συνθήκες εργασίας και μεγαλύτερη κοινωνική συνοχή. Έκτοτε έχουν γίνει αρκετά βήματα εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Πρόσφατα, οι επίτροποι Vergeugen και Spidla ανακοίνωσαν την δημιουργία μιας “Ευρωπαϊκής Σύμπραξης για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη”.

Είναι μια πολιτική “ομπρέλα” για νέες ή υπάρχουσες πρωτοβουλίες που αναλαμβάνονται στον τομέα της Ε.Κ.Ε. από επιχειρήσεις, ανεξάρτητα από το μέγεθός τους, και άλλους σχετικούς φορείς, η οποία αναμένεται να οδηγήσει σε νέες συνεργασίες και νέες ευκαιρίες για όλους τους εμπλεκόμενους φορείς στις προσπάθειες που καταβάλουν για την προώθηση της Ε.Κ.Ε. Θεωρώ ότι το βήμα είναι για πολλούς λόγους σημαντικό για το μέλλον της Ε.Κ.Ε. στην Ευρώπη.»

7.2. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή⁶⁸ αποφάσισε να δημιουργήσει μια «ευρωπαϊκή σύμπραξη για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη», έχοντας ως σκοπό την κινητοποίηση των πόρων και των ικανοτήτων των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων και για να αναδείξει την Ευρώπη σε πόλο αριστείας σε αυτόν τον τομέα.

Η ανακοίνωση της Επιτροπής⁶⁹, της 22ας Μαρτίου του 2006, προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, προτείνει την προαγωγή της Ε.Κ.Ε. στην Ευρωπαϊκή Ένωση και στον κόσμο. Παρουσιάζει ένα ιστορικό απολογισμό της εξέλιξης

⁶⁷ Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, Αναλυτής, 02/06/2006, www.euro2day.gr

⁶⁸ www.disabled.gr

⁶⁹ «στο ίδιο»

της Ε.Κ.Ε. στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ). Εγγράφεται στο πλαίσιο της ενδιάμεσης αναθεώρησης της στρατηγικής της Λισαβόνας και της στρατηγικής της βιώσιμης ανάπτυξης των επιχειρήσεων. Στέλνει ένα μήνυμα προς τις επιχειρήσεις για να συμβάλλουν στην εταιρική σχέση για την ανάπτυξη και την απασχόληση. Προσφέρει την πολιτική της υποστήριξη για την δημιουργία μιας ευρωπαϊκής συμμαχίας σχετικά με την Ε.Κ.Ε., ορίζει προτεραιότητες στον τομέα της και αναγγέλλει σειρά ενεργειών για την υλοποίησή τους, ιδίως την συνεργασία με τα άλλα κράτη μέλη, την υποστήριξη, την υποστήριξη κοινών πρωτοβουλιών μεταξύ των συμβαλλομένων, την έρευνα, τις Μικρομεσαίες επιχειρήσεις και τη δράση σε παγκόσμιο επίπεδο.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θεωρεί ότι η Ε.Κ.Ε. αντιπροσωπεύει μια πτυχή του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου και επίσης ότι αποτελεί ένα μέσο υπεράσπισης της αλληλεγγύης, της συνοχής και της ισότητας ευκαιριών στο πλαίσιο ενός αυξανόμενου παγκόσμιου ανταγωνισμού. Επίσης η Ε.Κ.Ε. μπορεί να απαντήσει στη γήρανση του πληθυσμού και να συμβάλει σε μια υψηλή ποιότητα διαβίωσης μέσα σε ένα υγιές περιβάλλον.

Η Επιτροπή έχοντας ως σκοπό να προαχθεί περισσότερο η υιοθέτηση κοινωνικά υπεύθυνων πρακτικών από τις επιχειρήσεις, υποστηρίζει μια συμμαχία που θα χρησιμεύει ως πλαίσιο για τις πρωτοβουλίες που λαμβάνονται στον τομέα της Ε.Κ.Ε. Το νέο μέσο είναι ανοιχτό για όλες τις ευρωπαϊκές επιχειρήσεις, ανεξάρτητα από το μέγεθός τους, σε εθελοντική βάση. Δεν επιβάλλεται καμία επίσημη απαίτηση στις επιχειρήσεις που επιθυμούν να συμμετάσχουν και το εργαλείο δεν συνεπάγεται νέες δημοσιονομικές υποχρεώσεις για την Επιτροπή.

Αυτή η συμμαχία θα επιτρέψει την συνεργασία των επιχειρήσεων και των συμβαλλόμενων μερών για την υλοποίηση των στόχων της ανανεωμένης στρατηγικής της Λισαβόνας, αφενός, και την καλύτερη στήριξη των προσπάθειών τους στον τομέα της Ε.Κ.Ε. (στρατηγική, πρωτοβουλίες, αποτελέσματα, βέλτιστες πρακτικές) και θα βοηθήσει τα συμβαλλόμενα μέρη να αναπτύξουν τις ικανότητές τους να μπορούν να αξιολογούν τις πληροφορίες που προέρχονται από τις επιχειρήσεις. Η Επιτροπή θεωρεί ότι η Ε.Κ.Ε. δεν μπορεί να αναπτυχθεί παρά μόνο αν συνεργαστούν όλα τα

συμβαλλόμενα μέρη και επιθυμεί να συντηρήσει έναν ευρύ και πλήρη διάλογο σχετικά με την Ε.Κ.Ε.

Αδιαμφισβήτητα στην Ευρώπη τα τελευταία χρόνια το θέμα της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης κυριαρχεί τόσο στην ατζέντα των μεγάλων επιχειρήσεων, όσο και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, των πολιτικών αλλά και των μην κερδοσκοπικών οργανώσεων. Ήδη μπορούμε να δούμε εξαιρετικές πρακτικές πολυεθνικών ή μεγάλων επιχειρήσεων που αποδεικνύουν πως βρίσκονται σε ένα εξαιρετικά καλό επίπεδο ενσωμάτωσης της ΕΚΕ στη στρατηγική τους.

7.3. Εργαστήρια για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη

Πως θα γίνει πράξη η Ευρωπαϊκή Σύμπραξη για την Ε.Κ.Ε.

Αναγνωρίζοντας την ανάγκη ανεύρεσης νέων τρόπων ανάληψης δράσεων⁷⁰ και δημιουργίας συνεργειών πάνω σε συγκεκριμένα θεματικά πεδία για προώθηση της σύμπραξης (Alliance) μεταξύ της Ε.Ε. και των επιχειρήσεων για την ΕΚΕ, το Διοικητικό Συμβούλιο του CSR Europe αποφάσισε την ενεργό δραστηριοποίηση των εταιρειών μελών του και των εθνικών του εταίρων, με τη δημιουργία εργαστηρίων.

Στα εργαστήρια αυτά Ευρωπαϊκές επιχειρήσεις θα ανταλλάξουν ιδέες και θα συμμετάσχουν σε ευρεία διαδικασία διαβούλευσης προκειμένου να εντοπιστούν κοινά προγράμματα ΕΚΕ, των οποίων τα αναμενόμενα αποτελέσματα θα είναι πολύ μεγαλύτερα από το αν εφαρμοζόταν από μια μόνο εταιρία.

⁷⁰

«Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη – Corporate Social Responsibility», www.csreurope.com

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8^ο

ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΥΘΥΝΗ ΚΑΙ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

8.1. Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις

Ως Μικρομεσαίες επιχειρήσεις ορίζονται εκείνες που απασχολούν μέχρι 250 άτομα και ο ετήσιος κύκλος εργασιών τους δεν ξεπερνά τα 50 εκατομμύρια ευρώ. Να αναφέρουμε ότι σύμφωνα με τον ορισμό των ΜΜ/επιχειρήσεων διακρίνονται 3 τύποι επιχειρήσεων: 1) αυτόνομη, 2) με συνεργαζόμενες επιχειρήσεις, 3) συνδεδεμένη με άλλες επιχειρήσεις, κάτι το οποίο σχετίζεται άρρηκτα με τον υπολογισμό των ορίων του κύκλου εργασιών.

Η εταιρική κοινωνική ευθύνη αναφέρεται στις ενέργειες των επιχειρήσεων που αποσκοπούν στη συμβολή αντιμετώπισης περιβαλλοντικών και κοινωνικών ζητημάτων.

Συγκεκριμένα οι επιχειρήσεις αποτελούν οντότητες οι οποίες είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με το κοινωνικό σύνολο μέσα στο οποίο δραστηριοποιούνται, επηρεάζοντας και επηρεαζόμενες από δεδομένα της εποχής και του χώρου δράσης τους. Οφείλουν επομένως να αναγνωρίζουν την ευθύνη που τους αναλογεί, απέναντι στην κοινωνία και το περιβάλλον. Να σέβονται δηλαδή τις αρχές και τις αξίες που χαρακτηρίζουν τον πολιτισμό μας (τον σεβασμό προς τον άνθρωπο- την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και την παροχή ίσων ευκαιριών, τον σεβασμό στο περιβάλλον που κληρονομήσαμε και την βελτίωση του βιοτικού επιπέδου και της ποιότητας ζωής).

Πρόκειται δηλαδή για μια κοινωνικά υπεύθυνη στάση που διατηρούν εθελοντικά οι επιχειρήσεις, την οποία αποδεικνύουν με την εφαρμογή μιας δέσμης πολιτικών, πρακτικών και προγραμμάτων κοινωνικής περιβαλλοντικής ευαισθησίας, που εντάσσουν στις δραστηριότητες τους και είναι πέρα από τις νομικές τους υποχρεώσεις. Παρόλο που δεν αποτελεί μια καινούργια έννοια, η εταιρική κοινωνική ευθύνη (Ε.Κ.Ε.) εξελίσσεται σε προτεραιότητα για τις επιχειρήσεις τις οποίες απασχολεί σοβαρά η βιώσιμη ανάπτυξή τους.

Θα πρέπει να αναφέρουμε ότι για μια επιχείρηση, η εφαρμογή της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης σημαίνει ότι έχει ή αναπτύσσει τις σωστές

πολιτικές και πρακτικές και προγράμματα τα οποία την βοηθούν να διατηρήσει ακέραιες τις κοινωνικές αξίες της εποχής μας. Μια επιχείρηση θα πρέπει να αναγνωρίσει ότι μια μακροπρόθεσμη επιτυχία εξαρτάται από τη δυνατότητά της να έχει την κατάλληλη πρόσβαση σε νέους πόρους καθώς και να δημιουργήσει νέες δυναμικές σχέσεις με τις κοινωνικές τάξεις έτσι ώστε να διαχειριστεί σωστά και υπεύθυνα την οικονομική ανάπτυξη του τόπου όπου βρίσκεται και λειτουργεί.

Κάποιοι επίσης κάνουν λόγο πως σχετικά με τον όρο *Εταιρική κοινωνική ευθύνη*, θα μπορούσε να οριστεί ως ο άμεσος σκοπός τον οποίο έχουν οι διάφορες επιχειρήσεις για την αντιμετώπιση των διαφόρων περιβαλλοντικών και κοινωνικών θεμάτων της εποχής μας⁷¹. Καθώς οι διάφορες επιχειρήσεις οι οποίες λειτουργούν στις μέρες μας ως διαφορετικές οντότητες και οι οποίες είναι στενά συνδεδεμένες με το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο στο οποίο λειτουργούν και εφαρμόζουν τις δραστηριότητές τους, θα λέγαμε ότι επηρεάζονται αλλά και επηρεάζουν τις καταστάσεις της χώρας αλλά και του χώρου που δραστηριοποιούνται.

Αποτελεί πραγματικότητα στις μέρες μας πως η υιοθέτηση των καλών πρακτικών της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης συνεπάγεται την άσκηση εταιρικής κοινωνικής πολιτικής.

Η ανάμιξη των επιχειρήσεων στην επίλυση ή εξομάλυνση κοινωνικών και περιβαλλοντικών προβλημάτων αναφέρεται πλέον ως ανάγκη –κυρίως της αδυναμίας των τοπικών φορέων και εθνικών κυβερνήσεων να καλύψουν χωρίς επί πλέον υποστήριξη τα κοινωνικά κενά που εμφανίζονται σε μια όλο και πιο ανταγωνιστική παγκόσμια κοινωνία. Άλλωστε στη σύνοδο της Λισσαβόνας (2000), οι Ευρωπαίοι ηγέτες κάλεσαν τους εκπροσώπους των μεγάλων εργοδοτικών

Ο κοινωνικός ρόλος που διαδραματίζουν οι επιχειρήσεις στο πλαίσιο της εκάστοτε κοινωνίας μέσα στην οποία δραστηριοποιούνται αποτελεί πεδίο θεωρητικού προβληματισμού και συζήτησης επί σειρά ετών. Ωστόσο,

⁷¹

Δημητριάδη Ζ. 2000, “*Μεθοδολογία Επιχειρηματικής Έρευνας*” Αθήνα, 2006, Interbooks

προσπάθεια συστηματικής μελέτης του πεδίου παρατηρείται από τα μέσα της δεκαετίας του '90 και μετά. Με την πάροδο των χρόνων η έννοια της Ε.Κ.Ε. αποκτά βαρύνουσα σημασία και η ενσωμάτωσή της – υπό μορφή πρακτικών δράσεων- στην επιχειρηματική πολιτική καθίσταται απαραίτητη.

Η διαδικασία της παγκοσμιοποίησης, σε συνδυασμό με τις συνέπειες που έχει επιφέρει διεθνώς, είναι άμεσα συνυφασμένη με το ρόλο τον οποίο καλούνται να διαδραματίσουν οι επιχειρήσεις στο σύγχρονο κοινωνικό και οικονομικό γίγνεσθαι. Στις παγκοσμιοποιημένες αγορές του 21^{ου} αιώνα, η επενέργεια της επιχειρηματικής δραστηριότητας αφορά έναν σταδιακά αυξανόμενο αριθμό ανθρώπων, έξω από τα στενά πλαίσια των τοπικών κοινωνιών. Παράλληλα, η απελευθέρωση των αγορών σε συνδυασμό με τη δυσκαμψία του κρατικού μηχανισμού στην αντιμετώπιση κοινωνικών προβλημάτων αναδεικνύει το ρόλο των επιχειρήσεων –με αυξημένη βαρύτητα στην κατηγορία εκείνη των επιχειρήσεων που θεωρούνται Μικρομεσαίες - ως ιδιαίτερης σπουδαιότητας.

Οι επιχειρήσεις, ανεξάρτητα από το μέγεθός τους, πρέπει να ανταποκρίνονται με συγκεκριμένα και πρωτοποριακά μέτρα, σε ένα περιβάλλον ιδιαίτερα ανταγωνιστικό και διαρκώς μεταβαλλόμενο. Ταυτόχρονα όμως, τα μέτρα αυτά θα πρέπει να ταυτίζονται με τις όλο και περισσότερες απαιτήσεις της κοινωνίας για σεβασμό προς τον άνθρωπο και το περιβάλλον. Έτσι, λοιπόν, όσες επιχειρήσεις στοχεύουν στο να είναι μακροπρόθεσμα ανταγωνιστικές και κερδοφόρες καλούνται να εντάξουν οικειοθελώς στη στρατηγική τους και στις πολιτικές που ακολουθούν, μέτρα που συμβάλλουν όχι μόνο στη βιώσιμη ανάπτυξή τους, αλλά και στην προαγωγή του ανθρώπου και της κοινωνίας.

Όλο και περισσότερες επιχειρήσεις σε ολόκληρο τον κόσμο αναγνωρίζουν ότι οι δραστηριότητές τους δεν αφορούν μόνο τα οικονομικά τους αποτελέσματα, αφού επηρεάζουν εξίσου το περιβάλλον και την κοινωνία. Έτσι, συνειδητοποιούν ότι πρέπει να αντιλαμβάνονται ξεκάθαρα τις προσδοκίες αυτών που επηρεάζονται από τη δράση τους και να ανταποκρίνονται σε αυτές.

8.2. Επιχειρηματική προσέγγιση

8.2.α. Πως αντιλαμβάνονται οι επιχειρήσεις την Ε.Κ.Ε.

Ύστερα από έρευνα που έγινε πρόσφατα σε διεθνές επίπεδο, προέκυψε ότι οι επιχειρήσεις κατανοούν με διαφορετικό τρόπο την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη. Το άνοιγμα της κλιμάκωσης της κατανόησης είναι μεγάλο και μπορεί να χωριστεί στα εξής επίπεδα⁷²:

1. Στο πρώτο επίπεδο εντάσσονται επιχειρήσεις που θεωρούν ότι κοινωνική ευθύνη είναι η παροχή εργασίας στο προσωπικό τους και η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Για αυτές ηθική συμπεριφορά σημαίνει σεβασμός της νομοθεσίας. Βέβαια, στην περίπτωση αυτή δεν μπορούμε να πούμε ότι λόγω του ότι οι επιχειρήσεις αυτές σέβονται τους νόμους είναι και κοινωνικά υπεύθυνες.
2. Σε ένα λίγο υψηλότερο επίπεδο, η Ε.Κ.Ε. εξομοιώνεται με την αγαθοεργία. Στο επίπεδο αυτό οι επιχειρήσεις δημιουργούν συνήθως ένα ίδρυμα μέσα από το οποίο προωθούν τις δωρεές τους.
3. Στο επίπεδο των «αρνητικών κριτηρίων» έχουμε επιχειρήσεις που λένε ότι 'δεν προξενούν ζημιά». Δεν μολύνουν το περιβάλλον, δεν καταναλώνουν μη ανανεώσιμους φυσικούς πόρους, δεν παράγουν επιβλαβή προϊόντα.
4. Το επόμενο επίπεδο, γνωστό ως «θετικές δράσεις», για μερικές επιχειρήσεις σημαίνει θετική ενασχόληση με κοινωνικά περιβαλλοντικά θέματα, ως μέρος της εσωτερικής τους δυναμικής. Για παράδειγμα εντάσσουν στις στρατηγικές τους κάποιο σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης ή απασχολούν άτομα από μειονεκτούσες ομάδες.
5. Πέμπτο είναι το επίπεδο της «παγκόσμιας επιρροής». Εδώ οι επιχειρήσεις δέχονται ότι έχουν επιρροή και ευθύνη που ξεπερνά το χώρο στον οποίο είναι δραστηριοποιημένες. Αυτό περιλαμβάνει και

⁷² Ελληνικό Δίκτυο για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, έντυπο: «Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη» (Φεβρουάριος, 2006), www.csrhellas.gr

επιχειρήσεις που διενεργούν κοινωνικούς ελέγχους στην παραγωγική τους αλυσίδα.

6. Τέλος έχουμε το επίπεδο «ενσωμάτωσης, αποστολής και ευθύνης». Πρόκειται για καινοτόμες επιχειρήσεις που έχουν δημιουργηθεί σε συνεργασία με Μ.Κ.Ο. ή άλλους κοινωνικούς φορείς στην Ολλανδία, στο Βέλγιο, τον Καναδά κ.λπ. ειδικά με στόχο την παραγωγή προϊόντων ή υπηρεσιών που σε όλα τα στάδια λαμβάνουν υπόψη τις αρχές της Ε.Κ.Ε.

8.2.β. Πως εφαρμόζουν την Ε.Κ.Ε. οι επιχειρήσεις

Αντικατοπτρίζοντας τις πιο πάνω διαφορετικές αντιλήψεις, οι επιχειρήσεις εφαρμόζουν δράσεις Ε.Κ.Ε. με πολύ διαφορετικούς τρόπους. Θα προσπαθήσουμε και εδώ να αναλύσουμε την εφαρμογή των δράσεων⁷³ της Ε.Κ.Ε. από τις επιχειρήσεις.

1. Το πρώτο επίπεδο είναι εκείνο πέρα από το οποίο πολλές επιχειρήσεις δεν προχωρούν. Απλά συντάσσουν έναν κώδικα ηθικής ή έναν οδηγό καλής συμπεριφοράς, στον οποίο εκθέτουν μια σειρά από προθέσεις και παραινήσεις σχετικά με την κοινωνία και το περιβάλλον.
2. Στο επόμενο επίπεδο βρίσκονται επιχειρήσεις που επιθυμούν έντονα την έναρξη ενός συγκεκριμένου προγράμματος που ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της Ε.Κ.Ε. Για παράδειγμα η υιοθέτηση ενός συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης ή η συζήτηση με έναν προμηθευτή σχετικά με τις συνθήκες εργασίας του προσωπικού του αν αυτός λειτουργεί κυρίως σε χώρα του τρίτου κόσμου. Στο επίπεδο αυτό η επιχείρηση έχει δραστηριοποιηθεί αλλά ενεργεί ανεξάρτητα και χωρίς συνεργασία με άλλους φορείς. Είναι η επιχείρηση που μόνη της θέτει τους στόχους, αναλαμβάνει τις δράσεις, προβαίνει σε

73

«στο ίδιο»

ελέγχους. Οι δράσεις μπορεί να είναι εφαπτόμενες ή άμεσα σχετικές με τις βασικές λειτουργίες της.

3. Στο επίπεδο αυτό έχουμε επιχειρήσεις που αποφασίζουν να εφαρμόσουν κάποιο σύστημα αξιολόγησης των δράσεων Ε.Κ.Ε. Αυτό το διαγνωστικό εργαλείο μπορεί να είναι μοναδικό για την επιχείρηση ή να είναι κάποιο από τα αναγνωρισμένα πρότυπα. Παραδείγματα είναι το EMAS και το ISO 14001 για το περιβάλλον, ή το SA 8000 για το ανθρώπινο δυναμικό. Όταν χρησιμοποιείται ένα εξωτερικό διαγνωστικό πρότυπο, η αξιολόγηση μπορεί να γίνεται είτε εσωτερικά ή από έναν εξωτερικό σύμβουλο.
4. Το τέταρτο επίπεδο είναι εκείνο κατά το οποίο η Ε.Κ.Ε. ενσωματώνεται στην επιχείρηση στο πλαίσιο ενός πλήρως εξειδικευμένου συστήματος διαχείρισης. Αυτή η προσέγγιση αφορά κυρίως θέματα περιβάλλοντος και λιγότερο κοινωνίας. Όταν υπάρχει για παράδειγμα ένα σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης αυτό σημαίνει ότι όταν λαμβάνονται οποιεσδήποτε αποφάσεις πρέπει να λαμβάνεται υπόψη και η περιβαλλοντική πλευρά τους.
5. Τέλος, στο επίπεδο αυτό έχουμε επιχειρήσεις που δεν αρκούνται μόνο στην εφαρμογή ενός πρότυπου ή εξειδικευμένου συστήματος διαχείρισης. Προχωρούν σε διάλογο με τα ενδιαφερόμενα μέρη τους σχετικά με τους στόχους των προγραμμάτων Ε.Κ.Ε. τα στάδια εφαρμογής, την ποιότητα των ελέγχων, τη δυνατότητα ευρύτερης επικοινωνίας των αποτελεσμάτων κ.λπ. και καταλήγουν σε δράσεις μέσα από τις οποίες θα έχουν όφελος και τα δυο μέρη (επιχείρηση και ενδιαφερόμενα μέρη).

Ο Σύλλογος Ελλήνων Βιομηχάνων⁷⁴ (ΣΕΒ) ως θεσμικός φορέας εκπροσώπων επιχειρήσεων, έχει μακρά παράδοση στο συνδυασμό της οικονομικής βιωσιμότητας με την κοινωνική ευθύνη. Αυτό έχει εξασφαλιστεί κυρίως μέσω του διαλόγου των ενδιαφερομένων μερών και της συμμετοχικής διαχείρισης και επομένως μπορεί και αποτελεί πρότυπο για άλλες επιχειρηματικές μονάδες, οργανώσεις, σωματεία ή συνεταιρισμούς.

Όπως άλλωστε έχει εντάξει και στην Αποστολή του (mission statement), ο ΣΕΒ υποστηρίζει ενεργά την αύξηση της επιχειρηματικότητας και τη συνεχή βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και της αποτελεσματικότητας των επιχειρήσεων, με σεβασμό στην κοινωνική συνοχή και το περιβάλλον, την δημιουργία συνθηκών ανάπτυξης και πλήρους απασχόλησης στη χώρα μας. Ταυτόχρονα, ενθαρρύνει τα μέλη του να συμπεριλάβουν στην εταιρική τους στρατηγική θέματα που άπτονται της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης, να υιοθετήσουν κανόνες εταιρικής διακυβέρνησης και να ευαισθητοποιηθούν στα θέματα της αιεφόρου/βιώσιμης ανάπτυξης, με σεβασμό απέναντι στο φυσικό μας περιβάλλον.

Εταιρείες⁷⁵ όπως η Global Compact του ΟΗΕ (2000), η Τριμερής δήλωση για τις Πολυεθνικές Εταιρείες και η Κοινωνική Πολιτικής της Διεθνούς Οργάνωσης (1997/2000), καθώς και οι κατευθυντήριες γραμμές για τις Πολυεθνικές Εταιρείες του ΟΟΣΑ (2000) οι οποίες προβλέπουν ένα μηχανισμό εφαρμογής με τη συμμετοχή Κυβερνήσεων και Κοινωνικών Συνομιλητών στο πλαίσιο των Εθνικών Σημείων Επαφής. Οι στόχοι τους αφορούν κυρίως κοινωνικούς τομείς όπως είναι η παιδική και καταναγκαστική εργασία, η προστασία του περιβάλλοντος και του καταναλωτή, η διαφάνεια και η πληροφόρηση, ο ανταγωνισμός, οι κοινωνικές σχέσεις, η καταπολέμηση της δωροδοκίας, η μεταφορά τεχνολογίας και η φορολογία.

Στο συνέδριο του Global Reporting που οργανώθηκε στο Άμστερνταμ⁷⁶ από το QualityNet Foundation βασικό θέμα συζήτησης ήταν ο ρόλος των κοινωνικών απολογισμών, η προσφορά δηλαδή των επιχειρήσεων στην κοινωνία και οι δείκτες μέτρησης και αξιολόγησης που θα πρέπει να ακολουθούν όσες επιχειρήσεις εκδίδουν κοινωνικούς απολογισμούς. Στις

⁷⁴ «Σ.Ε.Β., Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη», www.sev.org.gr

⁷⁵ ΔΡΑΣΗ, Ιούλιος – Αύγουστος 2003, www.disabled.gr

⁷⁶ «Συνέδριο για την Κοινωνική Ευθύνη των επιχειρήσεων», ΤΑ ΝΕΑ, δημοσίευση 02/11/2006, www.disabled.gr

εργασίες του συνεδρίου, που αφορούσε την επιχειρηματική βιωσιμότητα και αειφορία πήραν μέρος 1.000 σύνεδροι από όλο τον κόσμο και 120 ομιλητές οι οποίοι ήταν εκπρόσωποι επιχειρήσεων, κυβερνήσεων και διεθνών οργανισμών και διερευνήθηκαν οι τάσεις που υπάρχουν για τη βιώσιμη ανάπτυξη μέσα από τη δραστηριοποίηση όλων των οργανισμών.

Στο συνέδριο αυτό του Άμστερνταμ παρουσιάστηκε και η καινούρια έκδοση των κατευθυντήριων οδηγιών του GRI (Global Reporting Initiative) σχετικά με την αξιολόγηση των δράσεων των επιχειρήσεων. Έχει δοθεί μεγάλη έμφαση στην απλούστευση των δεικτών έτσι ώστε να μπορούν να χρησιμοποιηθούν και από τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

Στην συμμετοχή της Ελλάδας συμμετείχαν εκπρόσωποι από μεγάλες ελληνικές επιχειρήσεις όπως η S&B (Αργυρομεταλλευμάτων και Βαρυτίνης), ο ΟΤΕ, η Cosmote, ο όμιλος της Βιοχάλκο, η Παντεχνική, η DHL, η Κτηματική Εταιρεία του Δημοσίου και ο Διεθνής Αερολιμένας Αθηνών «Ελευθέριος Βενιζέλος».

Το QualityNet είναι Εθνικός Συντονιστής του GRI σε Ελλάδα και Κύπρο αναλαμβάνοντας τη μετάφραση των Οδηγιών στην ελληνική γλώσσα και την ενημέρωση, εκπαίδευση και υποστήριξη των επιχειρήσεων για την υιοθέτηση των δεικτών GRI.

Συμπερασματικά σε αυτό το συνέδριο μεγάλο ενδιαφέρον παρουσίασε η σύσταση που απευθύνεται στις κυβερνήσεις και τις καλεί να βοηθήσουν και να υποστηρίξουν τις επιχειρήσεις να λειτουργούν με σκοπό την κοινωνική συνοχή και τη βιωσιμότητά τους.

Τα τελευταία χρόνια, πολλές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην Ελληνική επικράτεια⁷⁷, εφαρμόζουν στρατηγικές Ε.Κ.Ε. Παρακάτω αναφέρουμε μερικά παραδείγματα τέτοιων επιχειρήσεων σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος:

- Η ΑΒ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ με την εγκατάσταση συστήματος εναλλακτικής διαχείρισης απορριμμάτων,
- Η ΤΡΙΑ ΕΨΙΛΟΝ με την υιοθέτηση συστημάτων ποιότητας, περιβαλλοντικής διαχείρισης και με την αντικατάσταση

⁷⁷ έντυπο : «Η κοινωνική ευθύνη φέρνει κέρδη», ΤΑ ΝΕΑ, 10/06/2006, www.disabled.gr

ψυκτικού υλικού των ψυγείων με άλλο υλικό φιλικό προς το περιβάλλον καθώς και η επιχειρήσεις που έχουν έδρα τον νομό Ιωαννίνων,

- Όπως η μεταλλοβιομηχανία SPIDER με τη συμμετοχή της στη διαχείριση των απορριμμάτων και,
- Η εταιρεία του φυσικού μεταλλικού νερού ΖΑΓΟΡΙ με την συμμετοχή στην κατασκευή δικτύου ύδρευσης σε τρίτη χώρα.

Θεωρείται δεδομένο ότι από την πλευρά των επιχειρήσεων οποιαδήποτε αδιαφορία προς το κοινωνικό και φυσικό περιβάλλον λειτουργεί αρνητικά ως προς την οικονομική ανάπτυξη τους, για το λόγο ότι αποτρέπονται επενδύσεις και μειώνεται η ανταγωνιστικότητα.

8.2.γ. Παράγοντες που ενδεχομένως λειτουργούν αποτρεπτικά για την εφαρμογή δράσεων Ε.Κ.Ε. στις επιχειρήσεις.

Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη αναφέρεται σε όλες τις επιχειρήσεις μικρές ή μεγάλες, καθώς όλες μπορούν να εφαρμόσουν δράσεις της Ε.Κ.Ε. με σκοπό μια καλή εικόνα προς την κοινωνία, καλές συνεργασίες, και βέβαια μεγαλύτερα κέρδη έχοντας μια ικανοποιητική πορεία.

Υπάρχουν όμως και κάποιοι παράγοντες οι οποίοι δυσκολεύουν τις επιχειρήσεις να εφαρμόσουν δράσεις της Ε.Κ.Ε. Ο πιο συνηθισμένος παράγοντας είναι το οικονομικό κόστος το οποίο επηρεάζει συνήθως αρνητικά τις επιχειρήσεις καθώς θεωρούν ότι είναι πολυέξοδη η εφαρμογή δράσεων και κάποιες επιχειρήσεις πιστεύουν ότι είναι χάσιμο χρόνου και χρημάτων χωρίς να βρίσκουν ενδιαφέρον και να βλέπουν θετικά την Ε.Κ.Ε.

Ένας άλλος παράγοντας είναι το μέγεθος μιας επιχείρησης, αν είναι μικρή ή μεγάλη. Μια μεγάλη επιχείρηση έχει περισσότερες δυνατότητες να εφαρμόσει δράσεις Ε.Κ.Ε. σε σχέση με μια μικρότερη η οποία δεν έχει την οικονομική άνεση να αφιερώσει χρήματα και έχει ως κύριο στόχο την επιβίωσή της και μια ομαλή πορεία με λίγα κέρδη.

Σε μια επιχείρηση υπάρχει η πιθανότητα τα ενδιαφερόμενα μέρη να μην θεωρούν απαραίτητη την εφαρμογή δράσεων είτε γιατί μπορεί η

επιχείρηση να λειτουργεί άψογα και να μην το χρειάζεται ή να θεωρούν ότι είναι άσκοπες σπατάλες και θα μπορούσαν να κάνουν κάτι άλλο πιο προσοδοφόρο που θα αυξήσει τα έσοδα της επιχείρησης.

Παράγοντες ακόμη αποτελούν η έλλειψη εξειδικευμένων συνεργατών οι οποίοι θα μπορούν έχοντας περισσότερες γνώσεις να γνωρίζουν τι είναι καλό και τι όχι για την επιχείρηση, η γραφειοκρατία κ.λπ.

Θα μπορούσαμε να πούμε ότι ο λόγος που υπάρχουν αποτρεπτικά στοιχεία στην εφαρμογή δράσεων Ε.Κ.Ε. είναι η έλλειψη ενημέρωσης ή η μη κατανόηση των επιχειρήσεων σχετικά με τα οφέλη που θα προσφέρει η Ε.Κ.Ε. σε μια επιχείρηση μικρή ή μεγάλη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9^ο

ΠΕΔΙΑ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ Ε.Κ.Ε. ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΙ ΔΗΜΟΣΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ

9.1. Πεδία δραστηριότητας της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης

Οι τομείς στους οποίους δραστηριοποιείται η Ε.Κ.Ε. και εφαρμόζει τα προγράμματά της μπορούμε να τους διακρίνουμε σε δύο κατηγορίες:

- Σε εκείνους που αφορούν το εσωτερικό περιβάλλον μιας επιχείρησης και
- Σε εκείνους που αφορούν το εξωτερικό περιβάλλον μιας επιχείρησης.

Παρακάτω αναφέρονται οι τομείς δραστηριότητας της Ε.Κ.Ε. και δίνονται κάποιες σύντομες επεξηγήσεις για κάθε έναν από αυτούς.

Αποστολή, Αξίες και Όραμα⁷⁸

Η Αποστολή πρέπει να μεταφέρει στον κόσμο το μοναδικό χαρακτήρα που έχει μια επιχείρηση.

Η θεμελίωση της αποστολής και η υποστήριξη των εταιρικών αξιών χαρακτηρίζουν μια επιχείρηση. Πολλοί διευθύνοντες πιστεύουν ότι για να μπορέσουν να ηγηθούν μιας οργάνωσης θα πρέπει οι σκοποί και οι αξίες τους να εκφράζονται με σαφή και εμπνευσμένο τρόπο. Να ξέρουν τι ζητάνε, το θέλουν για την επιχείρησή τους και να μπορούν να βρουν τους τρόπους για να επιτύχουν τους στόχους τους. Οι κοινωνικά υπεύθυνες εταιρίες σχεδιάζουν τις αξίες και τα οράματά τους μαζί με εκείνους οι οποίοι άμεσα ή έμμεσα επηρεάζονται από τις δραστηριότητές τους και τις ενσωματώνουν στις καθημερινές διαχειριστικές πρακτικές.

Εργασιακό κλίμα

Ο "χώρος εργασίας" είναι μια γενική έννοια και για να περιγραφεί η Ε.Κ.Ε. στον χώρο αυτό χρησιμοποιούνται τέσσερις συγκεκριμένες περιοχές:

⁷⁸

«Πεδία δραστηριότητας της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης», www.csrhellas.gr

το εργασιακό περιβάλλον, οι αμοιβές και οι παροχές, ίσες ευκαιρίες και θέματα απασχολησιμότητας.

Το εργασιακό περιβάλλον αναφέρεται στην υγιεινή και στην ασφάλεια των εργαζομένων, τα προγράμματα ευημερίας που τους παρέχονται έτσι ώστε να υπάρχει μια ήρεμη και ομαλή λειτουργία της εργασίας σε μια επιχείρηση κάτι το οποίο είναι απαραίτητο για την ψυχολογική κατάστασή τους. Επίσης η Ε.Κ.Ε. φροντίζει να υπάρχει μια ισορροπία ανάμεσα στην εργασιακή και οικογενειακή ζωή των εργαζομένων μιας επιχείρησης, τους τραυματισμούς που μπορεί να προκληθούν στους χώρους εργασίας, την βία και την παρενόχληση.

Η κατάρτιση και επαγγελματική εξέλιξη αναφέρεται σε δράσεις διατήρησης του επιπέδου των δεξιοτήτων των εργαζομένων όπως: κατάρτιση, ανάπτυξη επαγγελματικής καριέρας, ενδυνάμωση και προγράμματα υποστήριξης τεχνολογικών οργανωτικών αλλαγών που συμβάλλουν στη βελτίωση της συνολικής επαγγελματικής εξέλιξης και τη συμμετοχή των εργαζομένων στην δια βίου κατάρτιση.

Με τον όρο "αμοιβές και παροχές" εννοούνται οι διαδικασίες στελέχωσης, τα πακέτα αμοιβών, τα συστήματα επιβραβεύσεων, οι υπηρεσίες και διευκολύνσεις προς το προσωπικό και τις οικογένειες τους, που προσφέρονται πέρα των προβλεπομένων από τον νόμο και συμβάλλουν στην βελτίωση της ποιότητας ζωής των εργαζομένων. Μπορούμε να πούμε ότι μια καλή αμοιβή αποτελεί ένα βασικό κίνητρο για τους εργαζόμενους έτσι ώστε να αυξήσουν τις προσπάθειές τους και να έχουν καλύτερα αποτελέσματα στις εργασίες τους και επομένως θα έχουμε σε ολόκληρη την επιχείρηση.

Κοινωνικός Διάλογος⁷⁹

Με τον όρο κοινωνικός διάλογος δηλώνεται ο βαθμός αναγνώρισης και πρακτικής εφαρμογής των εργασιακών και συνδικαλιστικών δικαιωμάτων των εργαζομένων μιας επιχείρησης σε συλλογικό επίπεδο. Η συμμόρφωση με τους νόμους αλλά και οι οικειοθελείς δράσεις ενεργοποιούν τον κοινωνικό διάλογο σε κάθε επίπεδο, ο οποίος μπορεί να εκφράζεται μέσω της

79

«στο ίδιο»

λειτουργίας Εργασιακών Συμβουλίων, διαβουλεύσεων με τους κοινωνικούς εταίρους κ.λπ.

Ο Κοινωνικός Διάλογος αναφέρεται στις σχέσεις που υπάρχουν ανάμεσα σε μια επιχείρηση και στους εκπροσώπους των εργαζομένων κάτι το οποίο επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό την πορεία της. Για παράδειγμα, όσο καλύτερη επικοινωνία και συνεννόηση υπάρχει ανάμεσα στη διοίκηση και στους εργαζομένους τόσο καλά αποτελέσματα θα έχουν στις εργασίες τους και θα μείνει και η επιχείρηση ευχαριστημένη εφόσον θα έχει καταφέρει ακριβώς το ζητούμενο.

Με τον κοινωνικό διάλογο μια εταιρεία είναι σε θέση να πάρει τις σωστές αποφάσεις για το αν θα κάνει αλλαγές, τι είδους αλλαγές και κατά πόσο θα επηρεάσουν την πορεία της, αν θα έχουν δηλαδή θετικά ή αρνητικά αποτελέσματα. Μπορεί δηλαδή μια επιχείρηση μέσα από συζητήσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη της (εργαζόμενοι, πελάτες, μέτοχοι) να διαχειρίζεται όλα τα ζητήματα που την απασχολούν βρίσκοντας τις απαραίτητες λύσεις χωρίς κανένα από τα μέλη της να έχει κάποιο παράπονο.

Ανθρώπινα Δικαιώματα

Ο καθορισμός αυτού του όρου αντικατοπτρίζεται στη Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών, η οποία είναι ευρέως γνωστή και έχει υιοθετηθεί παγκόσμια.

Η έννοια αυτή περιλαμβάνει τα ανθρώπινα δικαιώματα τόσο “μέσα” στο χώρο εργασίας όσο και “έξω” από αυτόν. Το πρώτο αναφέρεται στο σεβασμό των διεθνώς συμφωνηθέντων συνθηκών εργασίας όπως η απαγόρευση κάθε μορφής διάκρισης και η ανάληψη θετικής δράσης για το σκοπό αυτό, καθώς η ελευθερία του συνδικαλιζέσθαι. Όλοι οι εργαζόμενοι μιας επιχείρησης έχουν το δικαίωμα να ακουστούν από την διοίκηση για όποιο θέμα τους απασχολεί και να έχουν μια ανάλογη στάση που θα τους ικανοποιήσει.

Το δεύτερο αναφέρεται στο ευρύτερο αντίκτυπο των επιχειρήσεων στην κοινωνία και ασχολείται με τον κοινωνικό αποκλεισμό, την φτώχεια, το δικαίωμα στην εκπαίδευση, στη διατροφή, στην ελευθερία και γενικότερα στο δικαίωμα της ζωής και όχι απλώς της επιβίωσης. Όλα αυτά είναι ζητήματα τα οποία απασχολούν ολόκληρο τον κόσμο ανησυχητικά διότι αποτελούν μεγάλα

προβλήματα καθώς αφορούν το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού το οποίο προσπαθεί χρόνια τώρα να τα αντιμετωπίσει χωρίς αποτέλεσμα.

Το τρίτο αφορά στην εφαρμογή μέτρων για την καταπολέμηση της παιδικής ή και καταναγκαστικής εργασίας. Είναι μια σκληρή πραγματικότητα η εκμετάλλευση μικρών παιδιών κάτω από άθλιες συνθήκες εργασίας με τους πιο απάνθρωπους τρόπους συμπεριφοράς από τους ανωτέρους τους, πράγματα τα οποία συμβαίνουν στην καθημερινότητα και η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη στοχεύει στην αντιμετώπισή αυτής της κατάστασης.

Ενασχόληση με τις τοπικές κοινότητες⁸⁰

Ο όρος «συνεργασία με τις κοινότητες» αναφέρεται σε δράσεις και πρωτοβουλίες που αναπτύσσει η επιχείρηση στην τοπική κοινότητα σε συνεργασία με άλλους οργανισμούς για έναν σκοπό. Η επιχείρηση συνεργάζεται με την κοινότητα και επενδύει πόρους στην υποστήριξη θεμάτων που την ενδιαφέρουν.

Ο όρος «παροχές και χορηγίες προς τις κοινότητες» αναφέρεται στις δωρεές σε χρήμα ή σε είδος και στις χορηγίες συγκεκριμένων δράσεων. Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη υποστηρίζει έντονα την πρωτοβουλία των επιχειρήσεων να κάνουν δωρεές στην κοινότητα για ανθρώπους οι οποίοι πραγματικά έχουν ανάγκη πολλά προϊόντα και υπηρεσίες για την επιβίωσή τους αλλά και την ικανότητα να ζήσουν σωστά.

Επίσης μια άλλη κατηγορία η «συμμετοχή εργαζομένων» αναφέρεται είτε στη συνεισφορά των εργαζομένων στην υποστήριξη νέων κατά την περίοδο της εκπαίδευσής τους ή την υποστήριξη και παρότρυνση των εργαζομένων προς τον εθελοντισμό.

Ανάπτυξη τοπικών οικονομιών⁸¹

Η εταιρική κοινωνική ευθύνη αφορά επίσης την ένταξη των εταιρειών στο τοπικό περιβάλλον τους είτε αυτό είναι στην Ευρώπη είτε στον υπόλοιπο κόσμο. Οι εταιρείες συνεισφέρουν στις κοινότητές τους παρέχοντας θέσεις εργασίας, μισθούς, κοινωνικές παροχές καθώς και φόρους. Από την άλλη

⁸⁰ «στο ίδιο»

⁸¹ «στο ίδιο»

πλευρά, οι εταιρείες εξαρτώνται από την υγεία, την σταθερότητα και την ευημερία των κοινοτήτων μέσα στις οποίες λειτουργούν. Υπάρχει επίσης αλληλεπίδραση μεταξύ εταιρειών και του τοπικού φυσικού περιβάλλοντος τους. Ορισμένες βασίζονται σε ένα καθαρό περιβάλλον για την παραγωγή τους ή την προσφορά των υπηρεσιών τους όπως καθαρός αέρας, καθαρά ύδατα ή δρόμοι χωρίς κίνηση.

Μπορεί επίσης να υπάρχει σχέση μεταξύ του τοπικού φυσικού περιβάλλοντος και της ικανότητας των επιχειρήσεων να προσελκύουν εργαζομένους στην περιοχή στην οποία έχουν εγκατασταθεί. Από την άλλη πλευρά, οι επιχειρήσεις μπορεί επίσης να είναι υπεύθυνες για ορισμένες ρυπογόνες δραστηριότητες: θόρυβος, φως, μόλυνση των υδάτων, εκπομπές αερίων, ρύπανση του εδάφους και περιβαλλοντικά προβλήματα που συνδέονται με τις μεταφορές και την διάθεση αποβλήτων. Οι εταιρείες που είναι οι πιο ευαισθητοποιημένες για το περιβάλλον συμμετέχουν συνεπώς με τους δύο τρόπους στην περιβαλλοντική εκπαίδευση της κοινότητας.

Περιβάλλον

Σχετικά με το περιβάλλον για το οποίο η Ε.Κ.Ε. δείχνει ιδιαίτερο ενδιαφέρον προσπαθεί για βιώσιμη ανάπτυξη, διαχείριση των αποβλήτων, πρόληψη στη ρύπανση και δράσεις ενημέρωσης του πολίτη.

Ο όρος «Βιώσιμη ανάπτυξη»⁸² εμφανίστηκε για πρώτη φορά το 1987 στο Brundland Report . Καλύπτει τον τρόπο με τον οποίο οι οργανισμοί επιδιώκουν σήμερα οικονομική ανάπτυξη με την ταυτόχρονη προστασία των πόρων για την ανάπτυξη του αύριο. Αυτό είναι ένα θέμα αυξανόμενης σημασίας και προβληματισμού για τους υπεύθυνους οργανισμούς. Σήμερα οι επιχειρήσεις λαμβάνουν υπόψη την επίδρασή τους στο περιβάλλον και σε όλους τους επιχειρηματικούς τους σχεδιασμούς, διαχειρίσεις και μετρήσεις αποτελεσματικότητας.

Η «βιωσιμότητα» αναφέρεται στις δράσεις μιας εταιρείας για μείωση της αρνητικής επίδρασής της □ για παράδειγμα, η ύπαρξη διαχειριστικών συστημάτων μείωσης των εκπεμπόμενων ρύπων και η αποτελεσματική

⁸²

« Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και Περιβάλλον », www.csrhellas.gr

χρήση των φυσικών πόρων. Αν κάθε εταιρεία προσπαθούσε να μειώσει τους ρύπους, να συμμετέχει σε ανακύκλωση και να προβεί και σε ενέργειες προστασίας του περιβάλλοντος ο κόσμος μας θα ήταν καλύτερος.

Οι «πράσινες δράσεις»⁸³ αφορούν δράσεις που αναπτύσσει η επιχείρηση μέσα και έξω από την οργάνωσή της για αύξηση της γνώσης των περιβαλλοντικών θεμάτων. Η ενημέρωση παίζει καθοριστικό ρόλο στην πρόληψη και βοηθά στις προσπάθειες για την προστασία του περιβάλλοντος. Στον τομέα του περιβάλλοντος έχουν δραστηριοποιηθεί πολλές και μεγάλες εταιρείες όπως είναι η EPT A.E., OTE, INTERAMERICAN, SIEMENS, ALPHA BANK, SUPER MARKET, ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ κ.λπ.

Η EPT⁸⁴ έχει πρόγραμμα ανακύκλωσης τεσσάρων φάσεων: Ανακύκλωση βασικών υλικών, αξιοποίηση ανακυκλώσιμων υλικών προς εξοικονόμηση ιδίων πόρων της εταιρείας, διερεύνηση περισσότερο εξειδικευμένων προγραμμάτων ανακύκλωσης, προβολή και προώθηση της ανακύκλωσης και της περιβαλλοντικής αφύπνισης μέσω της δημοσιότητας και της πρωτοβουλίας δράσεων και προβολή και προώθηση της ανακύκλωσης και της περιβαλλοντικής.

Στον OTE⁸⁵ το 2007, μόνο στην περιοχή της Αττικής, ανακυκλώθηκαν περίπου 260 τόνοι χαρτιού. Από την ποσότητα αυτή, 3 τόνοι χαρτιού διατίθενται κάθε μήνα στην μη κυβερνητική οργάνωση ΚΛΙΜΑΚΑ. Επίσης σημαντικό είναι το πρόγραμμα για την ανακύκλωση τηλεπικοινωνιακών συσκευών (σταθερών και κινητών), καθώς και συσκευασιών φαξ. Στο πλαίσιο αυτού του προγράμματος τοποθετήθηκαν ειδικοί κάδοι σε 100 OTESHOP πανελλαδικά, καθώς και στο διοικητικό Μέγαρο του OTE, όπου απασχολείται μεγάλος αριθμός εργαζομένων. Μόνο στο λεκανοπέδιο Αττικής, για το έτος 2007 συγκεντρώθηκαν πάνω από 20 τόνοι τηλεπικοινωνιακών συσκευών.

Η Siemens⁸⁶ αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα εταιρείας που ανταποκρίνεται στις σύγχρονες ανάγκες για την προστασία του περιβάλλοντος αναπτύσσοντας τεχνολογία και συστήματα που εξοικονομούν ενέργεια και δεν μολύνουν το περιβάλλον. Η περιβαλλοντική πολιτική της

⁸³ «Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη – Προγράμματα Προστασίας Περιβάλλοντος από Εταιρείες», Τακόλας, 2008, www.eurocharity.gr

⁸⁴ «Δράσεις – Προτάσεις», www.ert.gr

⁸⁵ «Προστασία του περιβάλλοντος», www.ote.gr

⁸⁶ «Ενέργειες για την προστασία του περιβάλλοντος», www.siemens.gr

Siemens, επιτρέπει το σχεδιασμό συσκευών με μεγάλη εξοικονόμηση πόρων, καθώς και τη χρήση ανακυκλώσιμων και ανακυκλωμένων υλικών. Οι συσκευασίες αποτελούνται από ανακυκλώσιμα υλικά σε ποσοστό 96%.

Αγορά⁸⁷

Στον τομέα της Αγοράς οι δράσεις της Ε.Κ.Ε. αναφέρονται στις σχέσεις της αλυσίδας εφοδιασμού, στη διαχείριση των προϊόντων, την έρευνα και ανάπτυξη, το Marketing, τις υπεύθυνες επενδύσεις.

Οι «σχέσεις της αλυσίδας εφοδιασμού» και η «διαχείριση των προϊόντων» είναι ο πυρήνας του τρόπου με τον οποίο η Ε.Κ.Ε. επηρεάζει την αγορά. Το πρώτο απαιτεί υπεύθυνες δεσμεύσεις από και προς τους προμηθευτές και τους υπεργολάβους και τον καθορισμό προτύπων ποιότητας στον εφοδιασμό και την παραγωγή. Μεταξύ άλλων, ο δεύτερος όρος αναφέρεται σε θέματα όπως οι σχέσεις με τους πελάτες, οι έλεγχοι υγιεινής και ασφάλειας στις διαδικασίες παραγωγής, συσκευασίας και διανομής κ.λπ.

«Έρευνα και ανάπτυξη»: έρευνα για ευκαιρίες δημιουργίας νέων προϊόντων και υπηρεσιών που εξυπηρετούν κοινωνικές ανάγκες. Κάθε επιχείρηση έχει την ανάγκη ανανέωσης των προϊόντων της και των υπηρεσιών της, την βελτίωση της ποιότητάς τους, ώστε να ικανοποιούν τις ανάγκες των καταναλωτών, να αυξάνουν τα έσοδά της και να εξακολουθεί να έχει μια καλή φήμη στην κοινωνία.

Το «Marketing» περιλαμβάνει το σωστό και ηθικό marketing και τη διαφήμιση.

Ηθική

Στον τομέα της «Ηθικής»⁸⁸ η Ε.Κ.Ε. στοχεύει στην αντιμετώπιση της δωροδοκίας και της διαφθοράς, στην αποφυγή σύγκρουσης συμφερόντων ανάμεσα σε μέλη μιας επιχείρησης αλλά και ανάμεσα σε επιχειρήσεις και εταιρείες. Επίσης σκοπός της είναι να γίνεται μια έντιμη εμπορία των

⁸⁷ «Πεδία δραστηριότητας της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης», www.csrhellas.gr

⁸⁸ Το βήμα της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, «Ο ρόλος της ηγεσίας στην εφαρμογή της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης», Ν. Αυλωνάς, Ιούνιος 2007, www.morax.gr

προϊόντων και όλοι να ακολουθούν έναν κώδικα δεοντολογίας, να σέβονται τους νόμους και τις αρχές.

Η συμμόρφωση με τους νόμους είναι απαραίτητη αλλά δεν είναι πλέον αρκετή. Οι δράσεις πέρα από τη συμμόρφωση με τους νόμους είναι σήμερα ο δρόμος για απόκτηση ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος. Η «ηθική» περιλαμβάνει γενικά εταιρικές αρχές και δράσεις που υποστηρίζουν τις δημοκρατικές αρχές, την καταβολή φόρων, την έντιμη εμπορία, τα ανθρώπινα δικαιώματα, με την ταυτόχρονη αποφυγή κάθε μορφής δωροδοκίας, ξεπλύματος χρήματος και συνεργασίας με καταπιεστικά καθεστώτα.

9.2. Τρόποι δημοσιοποίησης δράσεων της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης

Οι τρόποι με τους οποίους κάθε επιχείρηση δημοσιοποιεί τη θέση που έχει γύρω από το θέμα της κοινωνικής ευθύνης και τις δράσεις που εφαρμόζει διαφέρουν ανάλογα με τον τομέα στον οποίο ανήκει, το είδος των δράσεων κ.λπ. Παρακάτω θα προσπαθήσουμε να περιγράψουμε ενδεικτικά κάποιους από τους τρόπους τους οποίους δημοσιοποιούνται οι δράσεις της Ε.Κ.Ε.

Κοινωνικός απολογισμός

Ο όρος «Κοινωνικός απολογισμός»⁸⁹ αναφέρεται σε εκδόσεις, μέσα από τις οποίες οι επιχειρήσεις υιοθετούν μια ολιστική άποψη αναφοράς των ευρείας κλίμακας ευθυνών τους απέναντι σε όσους άμεσα ή έμμεσα επηρεάζονται από τις δραστηριότητές τους. Ενώ η αναφορά εκδίδεται σε οικειοθελή βάση και οι επιχειρήσεις χρησιμοποιούν διαφορετικά μοντέλα,

⁸⁹ «Τρόποι δημοσιοποίησης δράσεων της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης», www.csrhellas.gr

οδηγίες και μεθόδους αναφοράς, ένας κοινωνικός απολογισμός θα μπορούσε κατά προτίμηση να περιλαμβάνει μερικά βασικά στοιχεία όπως:

- Δήλωση των αρχών της επιχείρησης (αποστολή, αξίες, αρχές)
- Πρακτικές και διαδικασίες
- Αποτελεσματικότητα του οργανισμού

Θεματικός απολογισμός⁹⁰

Προκειμένου να καλύψουν τις ειδικές ανάγκες πληροφόρησης συγκεκριμένων ομάδων φορέων ή να υπογραμμίσουν τη δέσμευσή τους για ένα συγκεκριμένο θέμα, οι επιχειρήσεις υιοθετούν διαφορετικού είδους αναφορές, άλλες από τους κοινωνικούς απολογισμούς.

Οι «Θεματικοί απολογισμοί» είναι εκδόσεις που αναφέρουν την απόδοση μιας επιχείρησης σε ένα συγκεκριμένο θέμα όπως το περιβάλλον, η υγιεινή και ασφάλεια, κ.λπ. Επίσης περιλαμβάνονται ειδικές εκδόσεις που στοχεύουν στη διευκρίνιση της θέσης της επιχείρησης πάνω σε ειδικά θέματα όπως η διαφορετικότητα, η διαφθορά και δωροδοκία, τα ανθρώπινα δικαιώματα κ.λπ.

Κώδικας Δεοντολογίας⁹¹

Ο Κώδικας Δεοντολογίας περιλαμβάνει εκείνα τα έγγραφα της επιχείρησης που έχουν στόχο να θέσουν εσωτερικούς και οικειοθελείς κανόνες για καθορισμό του είδους των αρχών και αξιών που πρέπει να υιοθετήσει στις σχέσεις της με τους άμεσα ή έμμεσα επηρεαζόμενους από τις δραστηριότητές της.

⁹⁰ «στο ίδιο»

⁹¹ «στο ίδιο»

Πληροφόρηση μέσω του Διαδικτύου

Η ιστοσελίδα είναι ένα εργαλείο που όλο και περισσότερο χρησιμοποιείται από τις επιχειρήσεις για επικοινωνία θεμάτων Ε.Κ.Ε. Συνήθως διαθέτουν ένα ειδικό τμήμα στην ιστοσελίδα τους όπου διατυπώνουν τις πολιτικές τους για το περιβάλλον και άλλα κοινωνικά θέματα. Μπορεί να περιλαμβάνει εκθέσεις και δημοσιεύματα αλλά και νεότερα πληροφοριακά στοιχεία.

Διαβούλευση με διάφορους εμπλεκόμενους φορείς⁹²

Η διαδικασία ανάμειξης των άμεσα και έμμεσα εμπλεκόμενων με τις δραστηριότητες των επιχειρήσεων (stakeholders) είναι θέμα αυξανόμενου προβληματισμού, η διαδικασία κατανόησης των απόψεων των εμπλεκόμενων φορέων να βοηθήσει τον οργανισμό να:

- ✓ Οικοδομήσει σχέσεις εμπιστοσύνης
- ✓ Να προβλέψει και να διαχειριστεί τις αντιθέσεις
- ✓ Να οικοδομήσει κοινή συναίνεση ανάμεσα στις διάφορες απόψεις.

Υπάρχει ποικιλία μεθόδων εμπλοκής των επιχειρήσεων με τους διάφορους φορείς. Οι μέθοδοι αυτές μπορεί να σχετίζονται με μια και μοναδική δράση πάνω σε κάποιο ειδικό θέμα ή με πιο δομημένες, ευρύτερες και μακροχρόνιες διαβουλεύσεις. Στην περίπτωση των διαβουλεύσεων αυτές μπορούν να γίνουν μέσω ομάδων εργασίας, δημοσίων συναντήσεων, συνεντεύξεων, ερωτηματολογίων κ.λπ.

⁹²

«στο ίδιο»

Εσωτερική επικοινωνία

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνεται η ευρεία σειρά εργαλείων που χρησιμοποιούν οι επιχειρήσεις για να επικοινωνήσουν προς το εσωτερικό τους περιβάλλον για θέματα σχετικά με την Ε.Κ.Ε. Διαφέρει σημαντικά από επιχείρηση σε επιχείρηση αλλά μερικά κοινά στοιχεία είναι το Intranet, οι εφημερίδες και τα περιοδικά, οι συναντήσεις με το προσωπικό.

Πρότυπα και ετικέτες προϊόντων⁹³

Οι επιχειρήσεις χρησιμοποιούν διάφορων ειδών πρότυπα για να δημοσιοποιήσουν την Ε.Κ.Ε. Αυτή η κατηγορία αναφέρεται είτε στα ευρέως αποδεκτά πρότυπα (ISO 9000, ISO 14000, SA 8000, EMAS) ή σε συστήματα και διαδικασίες υιοθετημένες από τις επιχειρήσεις για αύξηση ή εξασφάλιση επιτευγμάτων σε αναγνωρίσιμο επίπεδο αποτελεσματικότητας επί θεμάτων όπως υγιεινή και ασφάλεια, ποιότητα προϊόντων και υπηρεσιών κ.λπ.

Βραβεία και εκδηλώσεις

Αυτή η κατηγορία αναφέρεται τόσο στα βραβεία που λαμβάνει η επιχείρηση για επιτεύγματα σε συγκεκριμένους τομείς όσο και στα βραβεία που οργανώνει και απονέμει η ίδια. Αυτά, για παράδειγμα, μπορούν να περιλαμβάνουν ειδικές παραγγελίες οργανώνονται μέσα στην επιχείρηση με στόχο την επαύξηση των περιβαλλοντικών γνώσεων των εργαζομένων κ.λπ.

Οι εκδηλώσεις περιλαμβάνουν ειδικές πρωτοβουλίες, θεματικές ημερίδες ή εκστρατείες οργανωμένες από την επιχείρηση για υποστήριξη ή επαύξηση των γνώσεων επί ενός συγκεκριμένου θέματος ή σκοπού.

Ενέργειες marketing συνδεδεμένες με κοινωνικό σκοπό⁹⁴

Μέσα από πρωτοβουλίες marketing που είναι συνδεδεμένες με κοινωνικό σκοπό, οι επιχειρήσεις διαθέτουν οικονομικούς πόρους για

⁹³ «Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη», www.eurocharity.gr

⁹⁴ «στο ίδιο»

αγαθοεργίες ή κοινωνικούς σκοπούς, με την ταυτόχρονη επίτευξη επιχειρηματικών στόχων. Τέτοιες πρωτοβουλίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τις επιχειρήσεις ως επικοινωνιακά εργαλεία για επίδειξη της δέσμευσης και της επένδυσής τους σε κοινωνικούς και/ή περιβαλλοντικούς σκοπούς (π.χ. δωρεά ενός συγκεκριμένου ποσού σε αγαθοεργίες με κάθε μονάδα πωλούμενου προϊόντος).

Δελτία τύπου μέσω του Διαδικτύου

Η κατηγορία αυτή αναφέρεται στα δελτία τύπου που περιλαμβάνονται στην ιστοσελίδα της επιχείρησης. Δίνει μια άποψη των δημοσιογραφικών κειμένων που η επιχείρηση θέλει να προβάλει μέσα από την ιστοσελίδα της. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει ότι με τον τρόπο αυτό μπορεί να δοθεί και πλήρης δημοσιογραφική κάλυψη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10^ο

ΟΦΕΛΗ ΚΑΙ ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΣΚΗΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ Ε.Κ.Ε.

10.1. Οφέλη των επιχειρήσεων από την άσκηση πρακτικών Ε.Κ.Ε.

Πέρα από το υλικό μέρος του άμεσου κέρδους, η Ε.Κ.Ε. αποδίδει πολύπλευρα οφέλη. Για να μπορέσουμε να εξετάσουμε τις πιθανές θετικές συνέπειες που θα έχει σε μια εταιρεία η ανάληψη δράσεων Ε.Κ.Ε., θα πρέπει καταρχήν να ανατρέξουμε στην ίδια τη δομή της επιχειρηματικής λειτουργίας. Οι παράγοντες που ωφελούν μια επιχείρηση, μολονότι τελικά κατατείνουν στην αύξηση της κερδοφορίας της, είναι αρκετοί και εκ πρώτης όψεως ετερόκλητοι.

Η αύξηση της παραγωγής, ο περιορισμός του κόστους, οι επιτυχείς επιχειρηματικές συμφωνίες, η ευέλικτη αγορά εργασίας σίγουρα εξυπηρετούν τον επιχειρηματικό σκοπό αλλά δεν είναι οι μόνες πρακτικές που μπορούν να εξυπηρετήσουν όλα αυτά.

Το Ευρωπαϊκό Δίκτυο⁹⁵ πιστεύει ότι οι επιχειρήσεις έχουν ηθικούς και οικονομικούς λόγους για να θέλουν να εφαρμόσουν την Ε.Κ.Ε.. Η ηθική πλευρά μιας επιχείρησης είναι πιο εύκολα αναγνωρίσιμη σε σχέση με την οικονομική η οποία αφορά κυρίως το κέρδος. Η υπεύθυνη συμπεριφορά έναντι της κοινωνίας και το περιβάλλον μπορεί να καταστήσει μια επιχείρηση πιο ανταγωνιστική, πιο ανθεκτική σε περιόδους κρίσης, καθώς και πιο θελκτική στους καταναλωτές και τους ικανούς υπαλλήλους. Σήμερα, πλέον η φήμη και η αξία του σήματος μιας επιχείρησης παίζουν τον πιο σημαντικό ρόλο ίσως στην επιβίωσή της. Για παράδειγμα , ο έγκυρος οργανισμός Interbrand απέδωσε την αξία του brand της The Coca Cola Company κατά 96% σε φήμη, αναγνωρισιμότητα και καθιέρωση. Το ίδιο ποσοστό ήταν για την Kellogg's στο 97% και για την American Express στο 84%. Αντίστοιχη στάση επιδεικνύουν και οι εργαζόμενοι, οι οποίοι δεν κρύβουν την προτίμησή τους να εργάζονται για μια "συμπαθή" επιχείρηση στο ευρύ κοινό με "καλό όνομα". Άλλωστε είναι γνωστό ότι η προσφορά ισχυρού ηθικού κινήτρου προς

⁹⁵ «Τα οφέλη της Ε.Κ.Ε.», www.euro2day.gr

τους υπαλλήλους είναι πολλές φορές καλύτερο κίνητρο για την αύξηση της παραγωγικότητας απ' ό,τι του μεσαίου μεγέθους αύξηση αποδοχών.

Ο εντεινόμενος ανταγωνισμός για την προσέλκυση εργαζομένων ανώτερης μόρφωσης και στελεχών υψηλής κατάρτισης – ιδιαίτερα υπό το πρίσμα της συρρίκνωσης του εργαζόμενου δυναμικού στις ανεπτυγμένες χώρες – είναι από μόνο του κίνητρο για την δημιουργία ελκυστικότερων εργασιακών όρων. Ολοένα και περισσότερες επιχειρήσεις ακούν με προσοχή τη γνώμη των υποψήφιων στελεχών τους για το προφίλ που θα ήθελαν να διαθέτει η εταιρεία στην οποία εργάζονται.

Από την άλλη οι ορθές περιβαλλοντικές πρακτικές εμφανίζουν υψηλό βαθμό συσχέτισης με την περικοπή του κόστους. Κάποιο πρόγραμμα ανακύκλωσης πόρων, αν και στην αρχή μπορεί να φαίνεται κοστοβόρο, στη συνέχεια αποδεικνύεται πηγή εξοικονόμησης.

Η προμήθεια κατάλληλου εξοπλισμού για την μείωση των ρύπων μπορεί να ακούγονται αρχικά σαν “πυροκρότητος” για κάποια βιομηχανία, αλλά σίγουρα αποτελεί επένδυση, δεδομένων των αυξημένων ελέγχων και προστίμων για τους ρύπους. Για παράδειγμα⁹⁶ προ ολίγων ετών η δέσμευση της Dow chemicals για μείωση της παραγωγής 26 τοξικών ουσιών της κόστισε 31 εκ. δολ. Σήμερα η Dow εξοικονομεί 5.4. εκ. δολ. το χρόνο από αυτών ακριβώς την απόφασή της.

Στη χώρα μας η βαρύτητα του κριτηρίου των κοινωνικών δράσεων από την πλευρά των θεσμικών επενδυτών είναι σαφώς μικρότερη. Έλληνες αναλυτές σχολιάζουν: «όταν ο Άγγλος διαχειριστής ξέρει ότι τα προϊόντα της τάδε ή της δείνα εταιρείας θα μείνουν στα ράφια, επειδή οι καταναλωτές θα μποϊκοτάρουν τις πολιτικές της στην Αφρική ή την Ινδία, γιατί να βάλει εκεί χρήματα».

Τα **πιθανά οφέλη** για τις επιχειρήσεις από την Ε.Κ.Ε. είναι:

Θα έχουμε πρόσθετη αξία στην επιχείρηση, αύξηση των εσόδων και επομένως κέρδος. Με την χρήση των πρακτικών της Ε.Κ.Ε. μπορεί να δημιουργήσει μια καλή φήμη και να την προστατέψει, όπως επίσης να διατηρήσει για όσο περισσότερο καιρό μπορεί ένα καλό brand. Επίσης η

⁹⁶ «Η Ε.Κ.Ε. είναι θέμα όλων των επιχειρήσεων, ανεξάρτητα από το μέγεθός τους», Ιούνιος 2007, www.morax.gr

επιχείρηση αποτελεί βελτιωμένη πρόταση για επένδυση. Θα μπορέσει να έχει μια πιθανή χαλάρωση των ρυθμιστικών της απαιτήσεων σε άλλους τομείς.

Στους **χώρους εργασίας** δημιουργείται ένα ελκυστικό περιβάλλον για τους εργαζομένους οι οποίοι θα μπορούν να έχουν τον προτιμητέο εργοδότη τους. Επίσης έχουμε την στρατολόγηση των πιο ταλαντούχων στελεχών και ο καθένας να κατέχει τη θέση που του αξίζει. Στους υπαλλήλους δίνεται ένα καλό κίνητρο (αύξηση μισθοδοσίας) με σκοπό την αύξηση της παραγωγικότητας. Έτσι η επιχείρηση θα έχει πιο γρήγορα αποτελέσματα, θα μπορεί να παραδώσει για παράδειγμα έγκαιρα τα έργα που πρέπει να ετοιμάσει και εντός προϋπολογισμών.

Στον τομέα της **αγοράς** μια επιχείρηση μπορεί να ενδυναμώσει το brand της μέσω της αύξησης της αναγνωρισιμότητας αποκτώντας έτσι το πλεονέκτημα της υπεροχής του ανταγωνισμού τον οποίο αντιμετωπίζουν όλες οι εταιρείες και οι οργανισμοί. Έχοντας μια εταιρεία κέρδη βρίσκεται στην κατάλληλη θέση να μπορέσει να βελτιώσει την ποιότητα των προϊόντων και υπηρεσιών της αυξάνοντας την παραγωγικότητά της και επομένως απόλυτη ικανοποίηση των καταναλωτών. Επίσης έχει μια καλύτερη πιστοληπτική αξιολόγηση, μπορεί να βελτιώσει τις αλυσίδες παραγωγής της με την προώθηση των προϊόντων της κάνοντάς τα γνωστά παντού ώστε να είναι πρώτα στην προτίμηση των καταναλωτών.

Στον πολύ σημαντικό για την Ε.Κ.Ε. τομέα του **περιβάλλοντος** οι επιχειρήσεις παίζουν σημαντικό ρόλο για την προστασία του και την διατήρησή του σε καλές συνθήκες. Οι επιχειρήσεις λοιπόν κάνοντας οικονομία στους ενεργειακούς πόρους έχουν τη δυνατότητα και μπορούν να συμβάλλουν στην μείωση των αποβλήτων, συμμετέχοντας και σε προγράμματα ανακύκλωσης θα έχουν ως αποτέλεσμα εξοικονόμηση κόστους, μια καλή φήμη και να δίνουν το παράδειγμα και σε άλλες επιχειρήσεις να ακολουθούν ίδιους τρόπους απέναντι στο περιβάλλον ώστε να έχουν καλά αποτελέσματα και εκείνες.

Σε ότι αφορά την **κοινωνία** μια επιχείρηση θα μπορεί να έχει αυξημένη πρόσβαση σε τοπικές πιθανές πηγές εισοδήματος. Θα έχει τη δυνατότητα να προστατέψει τα προϊόντα της και όλο το προσωπικό της έναντι καταναλωτικών “αντίποιων” όπως επίσης να έχει αυξημένη ασφάλεια σε ότι αφορά τις πωλήσεις των προϊόντων και των υπηρεσιών της. Η επιχείρηση με

μια καλή φήμη μπορεί να έχει καλές σχέσεις με άλλες επιχειρήσεις και επομένως με ολόκληρη την κοινωνία.

10.2. Πλεονεκτήματα διαχείρισης και ανάπτυξης πρακτικών της Ε.Κ.Ε.

Γενικότερα, λοιπόν, μπορούμε να πούμε ότι τα βασικότερα πλεονεκτήματα τα οποία έχουν πείσει τις πιο σημαντικές επιχειρήσεις της Ευρώπης να υιοθετήσουν ένα μοντέλο ανάπτυξης και διαχείρισης της Ε.Κ.Ε. είναι συνοπτικά τα ακόλουθα⁹⁷:

- ❖ Αξιολόγηση και διαχείριση των πιθανών επιχειρηματικών κινδύνων και ιδιαίτερα των σχετικών με τη φήμη της εταιρείας. Οι επιχειρήσεις εκείνες οι οποίες βρίσκονται ενεργά σε διάλογο και σε συνεργασία με τα ενδιαφερόμενα μέρη θα έχουν μια καλύτερη εικόνα για τους πιθανούς κινδύνους που αντιμετωπίζουν και παράλληλα, τη δυνατότητα να μπορέσουν να χειριστούν καλύτερα μια πιθανή κρίση και εξέλθουν ταχύτερα και με λιγότερες απώλειες από αυτήν.
- ❖ Να αναγνωρίζει η επιχείρηση τα ενδιαφερόμενα μέρη τα οποία την απαρτίζουν (εργαζόμενοι, πελάτες, μέτοχοι, κυβερνήσεις και κρατικοί φορείς, μη κυβερνητικές οργανώσεις, τοπικές κοινότητες κ.α.). Η συστηματική προσέγγιση αποκαλύπτει συχνά ενδιαφερόμενα μέρη που η εταιρεία αγνοούσε στο παρελθόν και διαστάσεις του ενδιαφέροντός τους που αν και σημαντικές δεν είχαν γίνει κατανοητές στο παρελθόν.
- ❖ Συμμόρφωση με το υπάρχον και μελλοντικό κανονιστικό πλαίσιο σε τομείς όπως η προστασία του περιβάλλοντος όπως έχουμε ήδη αναφέρει, τα εργασιακά δικαιώματα και η παροχή πληροφοριών.
- ❖ Βελτίωση της εικόνας και της εταιρικής φήμης. Συχνά αποτελεί τον πρώτο λόγο που αναφέρεται από τη διοίκηση μιας επιχείρησης για την ενασχόληση με την Ε.Κ.Ε. Η εταιρική φήμη που στηρίζεται στην εκτίμηση και την εμπιστοσύνη, χρειάζεται χρόνια για να οικοδομηθεί, αλλά μπορεί να χαθεί σε μικρό χρονικό διάστημα αν η εμπιστοσύνη των ενδιαφερόμενων μερών και της κοινής γνώμης χαθεί. Οι

⁹⁷ Το Ελληνικό Δίκτυο για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη: «Οδηγός Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης», www.csrhellas.gr

επιχειρήσεις ξοδεύουν τεράστια ποσά για να υποστηρίξουν άλλες μορφές των άυλων περιουσιακών τους στοιχείων, αλλά συχνά αγνοούν τις συνέπειες που το κοινωνικό προφίλ μπορεί να έχει στα επιχειρηματικά τους αποτελέσματα. Σε μια έρευνα⁹⁸ που έγινε σε 23 χώρες και σε 25.000 πολίτες το 1999, έδειξε πως οι δυο στους τρεις ερωτηθέντες επιθυμούν οι επιχειρήσεις να συνεισφέρουν σε κοινωνικούς σκοπούς, ενώ, το 40% έχει «τιμωρήσει» ή έχει σκεφτεί να «τιμωρήσει» με την καταναλωτική του συμπεριφορά εταιρείες τις οποίες δεν θεωρεί κοινωνικά υπεύθυνες. Επίσης σύμφωνα με την ίδια έρευνα, η φήμη μιας εταιρείας σχετίζεται περισσότερο με την κοινωνική της ευθύνη (56%) παρά με την ποιότητα και τη φήμη των προϊόντων της (40%).

- ❖ Οικοδόμηση εμπιστοσύνης μεταξύ της επιχείρησης και του εξωτερικού της περιβάλλοντος, μέσα από τη συνεργασία και την ανταλλαγή πληροφοριών για τα ζητήματα κοινωνικής ευθύνης της εταιρείας.
- ❖ Βελτίωση της εταιρικής διακυβέρνησης, μέσω της καλύτερης κατανόησης των σημαντικών ζητημάτων που αντιμετωπίζει η επιχείρηση στους τομείς της εργασίας, του περιβάλλοντος και της κοινωνικής προσφοράς, αλλά και μέσα από τη συστηματική θεώρηση των συναφών με τα θέματα αυτά διαδικασιών που ακολουθεί.
- ❖ Μακροπρόθεσμη οικονομική επιτυχία μέσα από την ικανοποίηση των σημαντικότερων ενδιαφερόμενων μερών για τη λειτουργία επιχείρησης και τη δημιουργία αμοιβαίων επωφελών σχέσεων.
- ❖ Σύμφωνα λοιπόν με όλα τα παραπάνω οι επιχειρήσεις που εφαρμόζουν τη συστηματική και ολοκληρωμένη διαχείριση της κοινωνικής τους ευθύνης ουσιαστικά επιδιώκουν να εξασφαλίσουν ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στις αγορές τις οποίες κινούνται.

⁹⁸

The Millennium Poll on Corporate Social Responsibility, www.ibfi.org

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Συμπερασματικά μπορούμε να πούμε ότι οι στρατηγικές της Ε.Κ.Ε. μπορούν να αποφέρουν σε μια επιχείρηση θετικά αποτελέσματα σε όλους τους τομείς. Οι εταιρείες κρίνονται πλέον, όχι μόνο με βάση οικονομικά αποτελέσματα ή την ποιότητα των προϊόντων και των υπηρεσιών που προσφέρουν, αλλά και με βάση περιβαλλοντικά και κοινωνικά κριτήρια. Η στάση τους απέναντι στην κοινωνία, η περιβαλλοντική προσπάθεια με σκοπό την προστασία του περιβάλλοντος, η σωστή εσωτερική λειτουργία των εταιριών, οι συνεργασίες, οι χορηγίες, οι δωρεές κ.α. είναι μερικοί τομείς στους οποίους υπάρχει έντονα η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και καθοδηγεί τις εταιρείες στην επίτευξη όλων τους των στόχων.

Η Ε.Κ.Ε. δραστηριοποιείται σε πολλούς τομείς, στο ανθρώπινο δυναμικό, στο περιβάλλον, στην εταιρική διακυβέρνηση, στην κοινωνία, στην αγορά περισσότερο όμως σε ευρωπαϊκό επίπεδο και όχι τόσο στη χώρα μας ίσως γιατί δεν είναι τόσο γνωστός ο όρος της και οι ελληνικές επιχειρήσεις διστάζουν να προβούν σε δράσεις της, είτε γιατί δεν είναι ακόμη έτοιμες για κάτι διαφορετικό και φοβούνται μήπως είναι ανασταλτικό για την επιτυχία τους.

Σύμφωνα με έρευνες όμως και μελέτες έχει διαπιστωθεί ότι η Ε.Κ.Ε. προσφέρει πολλά οφέλη στις επιχειρήσεις σε όλους τους τομείς που προαναφέρθηκαν και επίσης στην φήμη τους, σε μελλοντικές συνεργασίες τους και σε μια καλύτερη άποψη της κοινής γνώμης προς αυτές έχοντάς τις πρώτες στην προτίμησή τους.

Θα πρέπει και στη χώρα μας, ωστόσο, να γίνει το συντομότερο δυνατόν κοινή συνείδηση ότι η Ε.Κ.Ε δεν αφορά μόνο ούτε τις πολυεθνικές και μεγάλες επιχειρήσεις, ούτε τις πιο κερδοφόρες. Ίσως θα πρέπει στον τομέα της ενημέρωσης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων να επιταχυνθούν ορισμένες διαδικασίες, ώστε να συνειδητοποιήσουν οι εκπρόσωποί τους εγκαίρως, τόσο την αναγκαιότητά της, όσο και τα πολλαπλά οφέλη που θα προκύψουν από αυτήν. Το ίδιο θα πρέπει να συμβεί και από πλευράς κοινωνίας, εργαζομένων και καταναλωτών.

Τέλος σημαντικό κρίνεται, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, αλλά και σε παγκόσμιο, να υλοποιείται η ιδέα και η δράση της Ε.Κ.Ε με όσο το δυνατόν μεγαλύτερη ομοιομορφία, ώστε να εναρμονίζονται, στα πλαίσια της παγκοσμιοποίησης οι χώρες στους στόχους που θέτουν, είτε αυτοί είναι καθαρά εμπορικοί- οικονομικοί, όσο σε σχέση με το υπόλοιπο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

- Δημητριάδης Ζ. 2000, «Μεθοδολογία Επιχειρηματικής Έρευνας»
Αθήνα 2006, Interbooks

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

- Βικιπαίδεια, η ελεύθερη εγκυκλοπαίδεια, «Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και ενδιαφερόμενα μέρη», www.wikipedia.gr
- Βικιπαίδεια, η ελεύθερη εγκυκλοπαίδεια, «Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, Κοινωνικό Μάρκετινγκ», www.wikipedia.org
- Ελληνικό Δίκτυο για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, έντυπο: «Έρευνα για την Ε.Κ.Ε. στις Μικρομεσαίες επιχειρήσεις, Συνοπτική Παρουσίαση», Οκτώβριος 2007, www.csrhellas.gr
- «Η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη», ΔΡΑΣΗ, Ιούλιος – Αύγουστος 2003, www.disabled.gr
- Ιστορία: Από την φιλανθρωπία στο κοινωνικό μέρισμα, Δημ. Γλίστρας, δημοσίευση 02/06/2006 www.euro2day.gr
- Έντυπο «Οδηγός Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης», www.mlsi.gov
- Έντυπο: «Κοινωνικό Συμβόλαιο», www.politikokafeneio.com
- «Ο ρόλος των Επιχειρήσεων στην Κοινωνία», www.koinoniapoliton.gr
- Έντυπο «Οδηγός Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης», www.mlsi.gov
- Ελληνικό Δίκτυο για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, έντυπο: «η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη στην Ελλάδα, θέματα και προοπτικές», www.csrhellas.gr
- Επιστημονικό Μάρκετινγκ, «Το βήμα της Ε.Κ.Ε.», Αναλυτής, Ιούνιος 2007, www.morax.gr
- «Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη – Corporate Social Responsibility», www.csreurope.com

- Ελληνικό Δίκτυο για την Ε.Κ.Ε. , Παπαδόπουλος, «Τι είναι Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη», www.csrhellas.gr
- Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, 18/7/2001, Πράσινο Βιβλίο, «Προώθηση ενός ευρωπαϊκού πλαισίου για την εταιρική κοινωνική ευθύνη», www.euro-info.gr
- Επικαιρότητα, “Η λογική της καλής επιχειρηματικότητας” των Richard Tinto και Phil Watts, Royal Dutch/Shell Group , 15-16-17 Μαΐου 2009, Έκθεση για την Αναπηρία «Αυτονομία», www.disabled.gr
- Ελληνικό Δίκτυο για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, έντυπο: «Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και Μικρομεσαίες επιχειρήσεις, ο δρόμος για την ανταγωνιστικότητα και την βιώσιμη ανάπτυξη», www.csrhellas.gr
- «Τα “πως” της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης», δημοσίευση 02/06/2006, www.euro2day.gr
- «Εταιρική Διακυβέρνηση και Ε.Κ.Ε., Πουλασιτίδης, 14/2/2008 «Τεκμήριο», www.eurocharity.gr
- KPMG International Corporate Reporting, www.enviroreporting.com
- Σύνδεσμος Επενδυτών & Διαδικτύου-(ΣΕΔ), Αθήνα 2004, “Πρόγραμμα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης για τις επιχειρήσεις”, ανάγνωση 3 Νοεμβρίου 2007, <http://www.sed.gr>
- «Η Κοινωνική μας προσφορά», www.eurobank.gr
- «Κοινωνικός Απολογισμός για το έτος 2001», www.alphabank.gr
- «Εθελοντισμός και Εταιρικός Εθελοντισμός», www.apson.gr
- «Ετήσιος Απολογισμός για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη», www.opap.gr
- «Κοινωνική Ευθύνη», www.cosmote.gr
- «Συνεργασίες με άλλους φορείς», www.cocacola.gr
- «Κοινωνική Προσφορά», www.Vodafone.gr
- «Συνεργασία Manpower και Praksis», www.manpower.gr
- «Κοινωνική Ευθύνη και Κοινωνική Προσφορά», www.alphabank.gr
- «Η Κοινωνική μας προσφορά», www.eurobank.gr

- “Η «ελληνική» Ε.Κ.Ε.”, Δημ. Γλύστρας, δημοσίευση 02/06/2006, www.euro2day.gr
- Συνέδριο για την κοινωνική ευθύνη των επιχειρήσεων, Δημ. Μαύρος, 1/10/2007, «Ελληνικό Δίκτυο για την Ε.Κ.Ε.», www.eurocharity.gr
- Επιστημονικό Μάρκετινγκ, Νίκος Αναλυτής, Ιούνιος 2007, Το βήμα της Ε.Κ.Ε. «Η Ε.Κ.Ε. είναι θέμα όλων των επιχειρήσεων, ανεξάρτητα από το μέγεθός τους», www.morax.gr
- Ελληνικό Δίκτυο για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη, έντυπο: «Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη» (Φεβρουάριος, 2006), www.csrhellas.gr
- Το βήμα της Ε.Κ.Ε., Ο ρόλος της ηγεσίας στην εφαρμογή της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης, Ν. Αυλώνας, Ιούνιος 2007, www.morax.gr
- έντυπο : «Η κοινωνική ευθύνη φέρνει κέρδη», ΤΑ ΝΕΑ , 10/06/2006, www.disabled.gr
- «Συμμετοχή CSE στο 2ο Παγκόσμιο Συνέδριο για την Ε.Κ.Ε. Από το παγκόσμιο συμβούλιο για την Εταιρική Διακυβέρνηση», δημοσίευση 22/02/07, www.euro2day.gr
- «Σ.Ε.Β., Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη», www.sev.org.gr
- «Συνέδριο για την Κοινωνική Ευθύνη των επιχειρήσεων», ΤΑ ΝΕΑ, δημοσίευση 02/11/2006, www.disabled.gr
- «Πεδία δραστηριότητας της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης», www.csrhellas.gr
- « Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη και Περιβάλλον», www.csrhellas.gr
- «Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη – Προγράμματα Προστασίας Περιβάλλοντος από Εταιρείες», Τακόλας, 2008, www.eurocharity.gr
- «Δράσεις – Προτάσεις», www.ert.gr
- «Προστασία του περιβάλλοντος», www.ote.gr
- «Ενέργειες για την προστασία του περιβάλλοντος», www.siemens.gr
- «Τρόποι δημοσιοποίησης δράσεων της Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης», www.csrhellas.gr
- «Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη», www.eurocharity.gr
- «Τα οφέλη της Ε.Κ.Ε.», www.euro2day.gr
- The Millennium Poll on Corporate Social Responsibility, www.ibfi.org

- Το Ελληνικό Δίκτυο για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη: «Οδηγός Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης», www.csrhellas.gr